

KNIŽNICA PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

LITERÁRNE KOŠICE

30. ročník literárnej súťaže

.....
zborník
ocenených
prác
.....

2025

Literárne Košice opäť otvorili dvere tvorivosti, odvahe a fantázii

Do jubilejného tridsiateho ročníka súťaže Literárne Košice sa tento rok zapojilo viac než 250 žiakov žiakov 5. – 9. ročníka základných škôl a študentov 1. – 4. ročníka osemročných gymnázií, ktorí nám spolu zaslali 261 prác. Súťaž Literárne Košice si za tri desaťročia svojej existencie vybudovala pevné miesto v slovenskom kultúrnom kalendári a stala sa priestorom, kde sa stretávajú rozmanité literárne svety.

Odborná porota, ktorú už tradične tvorili doc. Mgr. Markéta Andričíková, PhD. a prof. PhDr. Marián Andričík, PhD. z Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD. a doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD. z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, pre tento ročník vybrala tri témy, s ktorými sa začínajúci autori pasovali. Tie zneli *Moje srdce sa stále háda s rozumom*, *Najkrajšia cesta domov* a *Krajina, kde sa všetko začína na P*.

Inšpiratívny zborník, ktorý držíte v rukách, obsahuje 62 ocenených literárnych prác od 59 autoriek a autorov.

Víťazné texty sú aj tento rok dôkazom toho, že slovo má moc. Ďakujeme všetkým, ktorí sa do súťaže zapojili a tiež tým, ktorí pomáhajú udržiavať a rozvíjať kultúrnu literárnu scénu. Zborník 2025 je nielen oslavou písaného slova, ale aj pozvánkou na ďalšiu spoločnú cestu – naprieč stránkami, príbehmi a myšlienkami, ktoré stoja za prečítanie.

PhDr. Kamila Prextová, MBA
riaditeľka Knižnice pre mládež mesta Košice

Krajina, kde sa všetko začína na P, Najkrajšia cesta domov (poézia)

Milé malé poetky, milí malí básnici...

vôbec vám nezávidím. Keď som si prečítal, aké dve témy ste dostali na tohtoročnú súťaž v autorskej tvorbe, hlboko som sa zamyslel, ktorú by som si na vašom mieste vybral ja. Na jednej strane je lákavá téma Najkrajšia cesta domov, ktorú som si pre seba pomenoval ako stávka na istotu, pretože všetci máme skúsenosť s tým, aké je to doma úžasné a ako sa takou skvelou či najkrajšou cestou domov dostaneme. Na druhej strane je nemenej lákavá téma *Krajina, kde sa všetko začína na P*, pretože v nej sa zasa otvára priestor pre hru a fantáziu. Aj v jednom, aj v druhom prípade sa dá vymýšľať a čarovať so slovami. A to ste aj robili.

Nakoniec sa ukázalo, že sa vám viac hodila téma *Najkrajšia cesta domov*, ktorú ste sa v básničkovej podobe skúsili takmer štyridsiati. Ukázalo sa tiež, že každý máme inú predstavu, čo by na takej ceste nemalo chýbať, ale väčšinou tam nechýbali otec, mama, súrodenci či váš zvierací rodinný miláčik. To je síce pochopiteľné, ale tiež trochu problém. V umení sa totiž kladie dôraz na jedinečnosť a neopakovanosť a aj preto sa medzi ocenenými básňami ocitli najmä tie, v ktorých autori a autorky okrem tradičných a očakávaných motívov použili aj iné slová či nápady. Napríklad, keď do básne zapojili rozprávkovú zápletku z príbehu Sol' nad zlatom alebo keď ukázali cestu domov ako cestu k sebe samému a k vlastnej duši.

Podobne to bolo aj pri téme *Krajina, kde sa všetko začína na P*, ktorú ste si vybrali dvadsiati štyria a v ktorej ste sa mnohí sústredili na to, ako vymyslieť čo najviac slov začínajúcich na písmeno P. Aj tu sa však na ocenené miesta dostali básne, kde okrem tohto prvého nápadu boli aj ďalšie myšlienky, ktoré umocnili potenciál témy. Napríklad, že je skvelé, keď na svete vládne pestrosť všetkého a nie len každá vec na jediné písmeno. Ako sa to píše v jednej z básní: *„Krajina P by bola prázdna, / taká smutná, málo šťastná. // Bolo by v nej málo vecí, / z ktorých máme radosť všetci. / Radšej nech máme zo všetkého veľa, / ako má písmen abeceda celá.“*

Dôležité pre básne tiež je, aby boli dobre vyladené po jazykovej stránke. Na rozdiel od prózy je v poézii veľmi dôležité vytvoriť príjemný a ničím nerušený rytmus a rovnako tak aj dobre zohratý rým. Ocenenie získali najmä tie básnické texty, kde ste si dali záležať na tom, aby ste básne aj po napísaní ešte niekoľkokrát po sebe prečítali a opravili to, čo si nejakú opravu žiadalo. Netreba sa báť do básní z odstupu zasahovať. Málokedy sa totiž všetko podarí na prvý raz, a keďže básne sú krátke, záleží na každom vybratom slove. Na záver ešte krátke povzbudenie, ktoré opakujem síce každý rok, ale na jeho platnosti sa nič nezmenilo: hľadajte, skúšajte, experimentujte a nebojte sa čítať už napísané knihy. Pozrite si, ako to pred vami urobili iní. Nie preto, aby ste to od nich odpisovali, ale aby ste sa popri nich dozvedeli, čo všetko sa ešte pri písaní dá urobiť.

Na záver by som rád vyjadril poďakovanie a aj obdiv, ako ste zvládli nástrahy tém aj básnického jazyka. U mnohých z vás sa prejavil skutočný prirodzený talent a je len na vás, či ho budete ďalej rozvíjať. Ja vám do toho želim veľa odvahy a chuti, pretože práve takto vzniká niečo nové, možno báseň, možno iný výmysel, ktorý môže iným priniesť radosť. Blahoželám oceneným a nezabudnite sa všetci opäť zapojiť do budúceho ročníka literárnej súťaže.

doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.
Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy
Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

1. miesto Ján Sisík

ZŠ Považská 12

1. miesto Tomáš Pavlišin

ZŠ Polianska 1, Košice

2. miesto Juraj Človečko

ZŠ Polianska 1, Košice

3. miesto Ela Marína Špaková

Evanjelické gymnázium J. A. Komenského, Košice

Čestné uznanie

Katarína Fabíková

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Charlotte Turová

ZŠ Bruselská 18, Košice

Lucia Balunová

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Košice

1. miesto Ján Sisík

Krajina, kde sa všetko začína na P

Čo by ste povedali na to,
keby sme žili v krajine,
nie v takej, kde je soľ nad zlato,
kde písmeno P by bolo pravidlo jediné.

Poviem Vám to proste presne,
všetko čo by nebolo na P, by bolo trestné.
Poviete si: A to sa dá?
Pravdaže, bola by to paráda.

Jedli by sme iba samé dobroty,
to by boli skutočné hodnoty.
Pizza, palacinky, puding, párky,
žiadna brokolica alebo špenát dáky.

Všade okolo nás by bola pestrá príroda,
pochopenie, pokoj a pohoda.
Poriadok by udržiaval každý,
priateľstvá by trvali navždy.

No počkajte, teraz prichádzam na to,
že v škole by to vôbec nestálo za to.
Boli by len previerky a písomky,
a už žiadne jednotky, iba samé päťorky.

Už to vidím v jasnom svetle,
žili by sme v čistom pekle.
Krajina P by bola prázdna,
taká smutná, málo šťastná.

Bolo by v nej málo vecí,
z ktorých máme radosť všetci.
Radšej nech máme zo všetkého veľa,
ako má písmen abeceda celá.

1. miesto Tomáš Pavlišin

Krajina, kde sa všetko začína na P

Je krajina v čudnom svete,
čo na mape nenájdete.
V tej krajine vládol kráľ,
čo sa všetkých písmen bál.

No a ľudia, čo v tej zemi žili,
kritikou kráľa preto nešetřili.
Ja som tu pán a nemám vinu,
hútal kráľ, jak vyzrieť na spodinu.

Na skúsený jazyk ľudu,
pomôže len sila bludu.
Poradím si ľahko s ním,
všetky slova premením.

Tvrď zákon ihneď plať,
všetko musí na P začínať.
Ministerstvo kultúry,
rýchlo chystaj brožúry.

P je norma a nič iné,
koniec celej slovenčine.
Abeceda nie je sranda,
hlasno kričí propaganda.

Každé slovo, každý rým,
veľkým Péčkom nahradím.
Na úrade, doma, v škole
samé Pé... Pé... Pé..., ó nervy moje.

Aj hejteri na nete,
bez Péčka sa nepohnete.
Prvá správa v novinách:
P je star a P je vrah.

Aj na trhu babky vedia,
že bez P sa nenajedia.
Prepočítal sa kráľ zase,
že sa preje Péčko mase.

A zabúdaj aj na to rád,
že pýcha predchádza pád.
Tam, kde vládne taký pán,
ostane len s Péčkom sám.

2. miesto

Juraj Človečko

Môj detektívny zápisník: Kauza „Rožok“

„Nový prípad!“ zvolám hlasno.
„A nech v tom už máme jasno!“
Každý deň sa v našej šatni
nájde rožok delikátny.

Nikomu vraj nepatrí.
„Nie je ničí,“ každý kričí.
Púšťam sa do prípadu,
rozlúštim tú záhadu.

Vždy to isté – šunka, maslo,
každého by z toho striaslo.

Hľadám postup dokonalý,
čo páchatela odhalí.
Pýtam sa i pokukujem,
kto čo je a kedy.

V jednej veci som si istý,
že páchatel' je ten istý.
Prezrádza to dozaista,
vzorovaná servítka...

Čo som zistil, poviem hlasno.
Nech páchatel' má v tom jasno.
Ďalší deň nás čaká zmena,
žiadna mňamka pohodená.

Prípad ostal otvorený,
žiaden rožok pohodený.
Poznámky mám v zápisníku!
Kauzu „Rožok“ tiež v denníku.

3. miesto

Ela Marína Špaková

Mládenec žije si v dedinke
a stojí len pri kvetinke.
Pri kvetinke sa spovedá
a kvetinka odpovedá.

Dospel a vyrástol z neho muž
do sveta láka ho, tak čo už.
V deň, keď svojich dvadsať dovŕšil
tak svoju dedinku opustil.

Cestoval, spoznával krajiny
vyskúšal biedu aj hostiny.
Jedného rána objavil územie
kde netušil aké zažije umenie.

Na obed príde na čistinku
vidí tam dievčinu malinkú.
Spýta sa: „dievčina, koľko je hodín?“
a ona odpovie: „poludnie prosím.“

Zaujme ho táto odpoveď.
Spýta sa ďalšiu vec a to hneď.
„Dievčina, máš meno?“ spýta sa.
Odpoveď prekvapí klud'asa.

„Petra, pre potulných Petrisko“
odpovie veselé dievčisko.
Mládenec má jasno, vyhrala
svojimi vetami získala.

Získala pozornosť, záujem,
čo bude ďalej sa sputujem.
A tak sa mládenec priblíži
„ponechaj paniam po Paríži“

Dievčina predbehne jeho plán
chlapec je dojatý, je to tam.
„Ako sa to tuna volá?“
„Potok, pane, Pralinková.“

„Prečo všade dávaš Pé?“
opýta sa nevinne.
A ona mu odpovie
„Prečo? pridám priznanie“

„Takže milá Petra,
nehovor do vetra,
a povedz mi kde to som,
čo máte s tým písmenom“

„Prejdi poľom pozorne“
Petra na to odpovie.
Vráti sa on teda späť,
Pratislava je ten svet.

„Naozaj tuna býva zvykom
všetko péčkom začínať?
Ako potom abecedu
učí deti vlastná mať?“

Petra na to: „Prirodzene, plná pekných prežitkov“.
Ukáže, že v Pratslave bude more zážitkov.

Čestné uznanie Katarína Fabíková

Krajina, kde sa všetko začína na P

Pod'me spolu, prosím, dnes
preskúmať tú zvláštnu zem...
Všetko tam na P sa začína!
Prajkrajina – tá je niečím iná...

Po lúke pobehuje pár pávov,
pri plote poskakuje päť pánd,
pod palmou papká plný papagáj,
od piškót s pudíngom nás ženie šváb.

Pstruhy plávajú popri prúde,
pri potoku pasie sa prasa,
plameniák pritom stojí na sude,
pesničku spieva, počúva masa.

Princezná Paula v paláci býva,
po zámku pyšne sa prechádza sama.
Princ Peter príde, pokloní sa,
prinesie perník, je to pekná dráma.

Všetko je príma, pestré a milé,
písmeno P tam vládne silne.
Príď aj ty, pousmej sa troška.
Prajkrajina privíta ťa, drahá kamoška!

Čestné uznanie Charlotte Turová

Krajina, kde sa všetko začína na P

Drahí bratia, milé sestry,
ak chcete mať život **P**estrý,
Pod'ťe so mou na výlet,
Preletíme celý svet.
Čaká na nás krajina,
kde na "**Pé**" všetko začína.

Pri **P**ríchode, **P**ohroma,
Prísný **P**andúr **P**ozerá.
Pevný **P**ancier na **P**rsiach,
vzbudí v tebe veľký strach.
Preukaz či **P**as **P**opýta,
Pustí nás i **P**rivíta.

Po **P**rechode kontrolou,
užasli sme z obzorov.
Plodné **P**olia, **P**asienky,
Pstruhov **P**lné **P**ramienky.
Púšte **P**rahnú, **P**lesá mrznú,
Podľahli sme tomu kúzlu.

Plytké **P**láže, **P**obrežia,
lesy plné **P**arožia.
V **P**arkoch **P**ávy, **P**agaštany,
na **P**ohoriach sneh už žiadny.

Pestrá je to **P**lanéta,
farieb plná **P**aleta.

Na **P**otulkách krajinou,
stretli sme sa s **P**rinceznou.
„A kto je tu **P**anovník?
Pajác a či **P**lukovník?“
„**P**ssst! Človek, ticho bud!
Ved' ťa môžu započuť!“

Predpisy a **P**okuty,
Policajt si vynúti.
Pisár **P**íše, **P**ekár **P**ečie,
Poštár našu **P**oštu nesie.
A **P**oľovník bystrým okom,
chráni **P**umy **P**red **P**ytliakom.

Paláce a **P**amiatky,
lákajú na **P**rechádzky.
Hrnú sa sem **P**útnici,
Pražáci a **P**oliaci.
A z **P**aríža **P**asažier,
naš známy, **P**ierre netopier.

A tu zrazu **P**Í – **P**Í – **P**ÍP,
ako dáky blbý vtip.
Budík v diaľke zazvonil
a **P**rudko ma zobudil.
Tak to prosím dopadá,
keď na slovníku zaspávam.

Čestné uznanie Lucia Balunová

Krajina, kde sa všetko začína na P

Bola raz jedna krajina,
kde všetko na jedno písmeno začína.
Každý názov, každé meno,
P bolo to písmeno.
Ak náhodou neveríš,
tak čítaj a uvidíš.

Márne by ste hľadali lesy či údolia,
boli tam len samé planiny a polia.
Nikto sa tam nevolal Ivan ani Karol,
bežné mená boli Peter, Patrik, Pavol, ...

Ťažko by ste stretli opicu alebo tučniaka,
vidieť môžete len psa či plameniaka.
Skrátka, všetko v tejto krajine
bolo na „P“, jedine.

Krajine vládol panovník,
ale končila sa jeho éra.
Už-už mu robia pomník,
na trón príde jeho dcéra.

Ona ale veľmi tvrdohlavá bola,
nepomohla jej ani súkromná škola.
Keď si niečo vymyslela,
nemohlo to inak byť.
Lebo tá, keď niečo chcela,
museli to urobiť.

Jej otca to veľmi hnevalo,
takto to skončiť nemalo.
A práve, keď už mal toho naozaj dosť,
do krajiny prišiel zvláštny hosť.

Keď ho kráľova dcéra uvidela,
hneď sa doňho zahľadela.
Tak mu to povedala nejako
a zistila, že on to má rovnako.

Keď už boli spolu nejaký čas,
išli si k otcovi po súhlas.
Ale malý háčik to malo
a to otca fakt našťvalo.

On totiž vôbec nechápe,
prečo mali všetko len na „pé“.
Otcovi sa takmer urobili šediny,
keď zistil, že je z inej krajiny.

Rozísť sa im prikázal
a na dvere ukázal.
Rozhodli sa utiecť teda,
nebola to žiadna veda.

Boli preč rok, nakoniec dva,
kráľ to zvládal iba ledva.
Zistil, že urobil zlú vec
a že nebol dobrý otec.

Dcéra sa s priateľom vrátila,
otcovi všetko odpustila.
Jeho prešla všetka pýcha
a prijal nového ženícha.

Nesúdme sa preto, že nie sme rovnakí,
každý je iný - jeden taký, druhý onaký.

1. miesto Amelia Daňková

Spojená škola, Štúrova 3, Stará Ľubovňa

2. miesto Lukáš Leščák

ZŠ Krosnianska 2, Košice

3. miesto Jaroslava Piňková

ZŠ Gemerská 2, Košice

3. miesto Nela Šimčáková

ZŠ Bruselská 18, Košice

Čestné uznanie

Jana Becková

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernoláková 18, Košice

Ivan Manák

ZŠ Gemerská 2, Košice

Peter Koščo

ZŠ Bruselská 18, Košice

Martin Dindoš

Spojená škola sv. Košických mučeníkov,
Čordáková 50, Košice

Ema Schveizová

ZŠ Gemerská 2, Košice

Veronika Liptáková

ZŠ Krosnianska 4, Košice

1. miesto

Amelia Daňková

Najkrajšia cesta domov

Vôňa orgovánu
vo mne zapálila pokoj.
Posledné číslo v kalendári
mi otvorilo dvere
a mlčky sa rozlúčilo
so školským zvonom.
Slávnostnú chvíľu narúša
tajomstvo vysvedčenia,
moje stopy prikryli
kvapky letného dažďa
a ja som pozvala na čaj
letné prázdniny.

2. miesto

Lukáš Leščák

Najkrajšia cesta domov

Keď kráľovi do uška, Skončila sa panika,
nežne šepa Maruška, nikto sa tam nešmýka.
že ho rada ako soľ, Rýchlo prišiel kráľ na to,
veľký malér z toho bol. že soľ bola nad zlato.

Musela prísť odveta. Bez zbytočných poznámok,
Dcéra pôjde do sveta! vrátili sa na zámok.
Už to inak nebýva, Všetko bolo v poriadku,
prišla zima mrazivá. len kráľ s modrinou na zadku.

Snehu bolo nemálo, Žiadal, aby cesty neboli,
na ceste sa šmýkalo. už nikdy viac bez soli.
Možno si to osud prial, Najkrajšie domov cesty boli,
pošmykol sa raz sám kráľ. so zrnkami cestnej soli.

Padol ako podťatý,
vraj pustil aj do gatí...
Na tej ceste Maruška,
sypala soľ z vrecúška.

3. miesto

Jaroslava Piňková

Môj vlastný svet

Ponáhľam sa do školy.
Obliecť sa? Au, to zabolí!
Čižma jedna, druhej niet,
botasky to istia hneď!
Kam sa jedna podela?

Keby som to vedela...

Cukrovinky milujem,
väčšinou ich raz-dva zjem.
Skrinka sladkých prekvapení.
No dnes sme z nej rozladení.
Sladkosti sa vyparili.
Snáď z nej samy vyskočili?

Môj obľúbený seriál,
ten má veľký potenciál.
Chcem ho pozrieť hneď,
avšak... Pomoc! Wifi niet!

Čože? Kde sú kľúče od bytu?!
Ja fakt mám daku vadu skrytú.
Vykašľať sa na to môžem,
či od zlosti vyletieť z kože?

Po náročnom dni oddychu sa žiada,
no slúchadlá zas márne hľadám a hľadám...
S hlavou v smútku behám po byte.
Čo si o tom všetkom myslíte?

Spisujem si denník strát
už po tisíci krát.
Nevie o ňom nik,
je to môj tajný detektívny zápisník.

Niečo mi tu neseď!
Zas bratovi na srandičky naletím?
Škriatok, žiaľ, nebol prichytený pri čine.
Tak ktože je tomu na vine?

Mysli, traf ten klinec po hlave!
Veď pátranie patrí k tvojej zábave.
Miznú mi len veci, ktoré veľmi chcem...
Á, ja už tomu rozumiem!

Mama z izby usmieva sa
popod fúzy, ktorých niet.
„Zase si ma neposlúchla,
zas máš ten svoj INÝ svet.“

3. miesto

Nela Šimčáková

Cesta do duše

Cesta domov, do vlastnej duše,
často rovná býva,
niekedy však aj krivá.
A moja pamäť zábudlivá
nechce si pripustiť,
že cestu do duše nepamätá si.

Stíšiť sa a prejsť pár krokov,
rozmyšľať, čo mi dobre na duši robieva.
Každý krok po ceste ma vedie hlbšie,
do vnútra chaosu mojej duše.

Otázniky vynárajú sa mi jeden po druhom:
„Som dosť dobrá?“
Duše sa pýtam.
Ona mlčí a pre otázniky miesto vytvára.

„Som dosť pekná? Som dosť múdra?
Som dosť vo všetkom?“

Duša stále neodpovedá,
necháva ma v rozpakoch.
Som pre ľudí vôbec dosť?

Hľadám odpoveď na dutom mieste,
možno na veľa vecí sa pýtam.
Možno mám byť taká, aká zvyčajne bývam.

Ked' sa prijmem, aká som,
možno neistota stratí sa aj so strachom.
Umývam si dušu v tichu,
trochu lásky, nehy, objatia.

Nastavím duši zrkadlo,
nech sa pozrie dovnútra.
Pozorne si všetko skúma.
Nakoniec mi odpovedá,
Si dosť dobrá, strach už nemaj.

Cesta domov do vlastnej duše,
ťažko sa hľadá, to je známe.
No keď do cieľa prídem,
je tou najkrajšou
cestou k sebe.

Čestné uznanie

Jana Becková

Najkrajšia cesta domov

Najkratšia cesta domov.
Lietajúca kolobežka.

Zvonec zvoní, škola končí,
letím rýchlo na obed.
Aj keď v jedálni vždy hučí,
zjedený mám obed hneď.

Bežím rýchlo ku skrinke,
otváram ju svižne,
oblečiem si nový kabát
a tvárim sa pyšne.

Na vrátnici známa tvár
podáva mi kľúčov pár.
Čaká ma už kolobežka.
Ponáhľam sa, však už meškám.

Po najkratšej ceste domov
idem rýchlo ako strela.
Zabrzdiť chcem pri bytovke,
brzdu nemám, to sa nedá.

Nie som už na kolobežke,
aj keď veriť nechcete!
Mierim priamo do vesmíru
a sedím na rakete...

Čestné uznanie

Ivan Manák

Najkrajšia cesta domov

Najkrajšia cesta domov,
vedie smelo v tieni stromov.

Kde lavičky sú krátke,
kde mávaš svojej kamarátke.

Kde na preliezkach sú kamaráti,
kde človek rastie, čas sa kráti.

Najkrajšia cesta domov,
keď prídeš ku tej bránke,
kde ruku dáš otcovi, pohladenie mamke.

Čestné uznanie Peter Koščo

Domov

Domov je otec aj mama,
doma je miesto, kde nie som sám.
Doma nie sú len štyri hlásky,
domov je miesto plné lásky.

Domov je miesto, kde duša odpočíva.
Domov je teplo, čo srdce zahreje.
Domov je ticho, ktoré nás objíma.
Domov je náruč, čo vždy porozumie.

Domov je zvuk smiechu, čo znie stále.
Domov je vôňa, čo pripomína detstvo.
Domov je istota, keď sa všetko mení.
Domov je nádej, že nikdy nie sme sami.

Domov je práve tam, kde ťa čakajú.
Domov je láska, čo nepozná hranice.
Domov je cesta, ktorou sa vždy vrátiš.
Domov je srdce, čo sa ti neodvráti.

Domov je miesto, kde srdce spieva,
kde duša nájde svoj pokojný breh.
Hoci svet blúdi a cesty sa mihnajú,
vždy ťa domov privinie späť.

Domov je tam, kde je teplý nádych,
kde láska a smiech sú stále v rytme,
kde každý deň sa zázraky stávajú
a každý kút spomienky naplňajú.

Domov je tam, kde sa cítiš silný,
kde aj keď padneš, nájdeš podporu,
miesto, ktoré je len tvoje a bezpečné,
kde veci zlé za dverami zostávajú.

Čestné uznanie Martin Dindoš

Domov

Cez lúky, cez kopce, kde je slnko stále na dosah.

Po ceste, čo šepká príbehy
a každý krok je ako objatie spomienok.

Kde vôňa lesa a trávy
spája srdcia, ktoré sa vracajú,

a v každom zrnku piesku
sa odráža niečo dávne a známe.

Cesta, ktorá vedie cez údolia,
skrytá v tieni hôr,
a aj keď sa zdá, že už neexistuje,
stále ju nájdeš, keď v srdci máš túžbu.

Keď sa konečne dostaneš
na miesto, kde duša pookreje,

nájdeš tam pokoj a teplo domova, ktoré
stále žije v tebe.

Najkrajšia cesta domov nie je len o kilometroch,
je to cesta k sebe, k tomu, čo nás naplňa,
k tomu, čo nás učí milovať a nechať ísť
a znovu nájsť svoje miesto pod slnkom.

Na tej ceste, keď sa zastavíš,
zistíš, že domov je v každom kroku,
že je v tých malých chvíľach,
ktoré ti pripomenú, že si tam, kde patríš.

Čestné uznanie Ema Schveizová

Najkrajšia cesta domov

Ktorá z nich je najkrajšia? Nedá sa posúdiť.
Tých ciest je nekonečne veľa.
Skúsím si ju predstaviť očami cestovateľa.
Dúfam, že sa mi ten rébus podarí rozlúštiť.

Napadá mi scenéria ako z románu –
začiatok jesene, spektrum farieb,
koláž tých vzrušujúcich malieb,
myšlienka nežná, krehká ako z porcelánu.

Ruka v ruke s tebou jak s kamarátom.
V diaľke počuť šuchot lístia, štebot vtákov.
Na uliciach stretneme zopár čudákov,
ale neviem... záleží tak veľmi na tom?

Toto vo mne evokuje ešte inú možnosť.
Oblúbený nápoj v ruke, tichá hudba v
slúchadlách,
zmysluplné konverzácie o našich
predstavách.

Necítim ani žiaľ, ani zlosť, len číru voľnosť.

To je tá pravá cesta domov.
Mať možnosť sa nadýchnuť a vydýchnuť,
keď kráčam pomalým tempom.
S tebou.

Výčitky a hnev dám pod zámok z ocele,
pred nami náš domov ako v najsladšej
novele.

Prešli sme predsa tou najkrajšou cestou.
S tebou.

Čestné uznanie Veronika Liptáková

Dážď na dlažbu tíško klopká
ako hudba, čo upokojuje srdce.
Krok za krokom, svet okolo mizne,
a ja zbieram myšlienky, čo sa mi strácajú.
V daždi nachádzam ticho, ktoré hľadám,
každá kvapka a každý krok sú len náznaky
mojich zamyslených slov.
Ulice sú prázdne a svetlá tancujú.
A ja zablúdená v prúde myšlienok
kráčam sama domov.
Každý krok je otázka,
každý nádych je odpoveď.
Svet je vzdialený, domov blízko.
Krok za krokom zbieram ich
ako perly, ktoré sa lesknú v daždi.

Moje srdce sa stále háda s rozumom (poézia)

Štyridsaťtri básní, ktoré prišli v tejto kategórii, predstavovalo poetologicky i kvalitatívne rozmanité prístupy k zaujímavej téme, ktorá dala zabráť – od vyložene začiatočníckych pokusov, v ktorých autori zápasili s nedostatočným odstupom od témy, ktorý sa zavše prejavoval prvoplánovosťou či „polopatizmom“ spojeným s prozodickým nedostatkami (v rytmickej výstavbe či rezervách v rýmovaní), až po texty pomerne vyspelé na danú vekovú kategóriu. Prítomnosť srdca v téme prirodzene priniesla časté motívy prvých lások, ktoré samy o sebe nie sú diskvalifikujúce, je však pri nich zrejme čoraz ťažšie prísť s novým, originálnym a neošúchaným nápadom. Niektoré texty trpeli rozvláčnosťou, hoci sa v nich miestami zjavili zaujímavé obrazy alebo iné poetologické momenty, ako svedčí objavné využitie perifrázy v básni Lenky Starinskej: „a pozerat' sa okolo / orgánom určeným / na pumpovanie krvi“. Nechýbala sebairónia alebo vtíp: „Edupage už máme píska, zadok mi od strachu stíska“ (Filip Doboš), čo býva v tejto vekovej kategórii zvlášť osviežujúci prvok v básni. Ako ukazujú viaceré z ocenených textov, dobrá báseň si často vystačí s niekoľkými veršami, čo možno využiť aj ako apel na autorov, aby sa usilovali o výrazovú hutnosť a popri písaní sa učili aj škrtať. Osvedčeným prostriedkom na to je po napísaní dať báseň istý čas „odstáť“, potom sa k nej vrátiť a pozrieť sa na ňu inými očami.

Celkovo je pre mňa potešujúce to, že napriek rozličným iným lákadlám u školákov neklesá záujem o vlastnú tvorbu a sú ochotní sa o svoje literárne spracované zážitky podeliť. V spolupráci so zapálenými učiteľmi jazyka a literatúry to môže – a verím, že aj bude – mať obrovský vplyv na rozvoj ich osobnosti.

prof. PhDr. Marián Andričík, PhD.

Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

1. miesto Amelia Daňková

Spojená škola, Štúrova 3, Stará Ľubovňa

2. miesto Lenka Starinská

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

2. miesto Rút Repovská

ZŠ Bruselská 18, Košice

3. miesto Renáta Ražeková

ZŠ Tomášikova 31, Košice

Čestné uznanie

Alex Bódi

ZŠ Bruselská 18, Košice

Filip Doboš

ZŠ Gemerská 2, Košice

Nela Koval'ová

ZŠ Hroncova 23, Košice

Nela Lichvárová

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

1. miesto**Amelia Daňková****Klavír – moje zrkadlo**

Križovatka,
na ktorej sa pravá ruka
pretína s ľavou.
Občas si skočia
do oktávy.
Obidve hrajú
iné noty,
a pritom spoločne
tvoria harmóniu.

2. miesto**Lenka Starinská****x x x**

d'alšie prestrojenie
obalená tvojimi pierkami
som si myslela že si anjel
takmer som sa dotýkala neba
no stále som bola
v nedohľadne
od toho siedmeho
mám už dosť tvojich jablák

A ČO ĎALEJ

možno to vyzerá ako šach mat
všetko je čierno-biele
a kráľ stojí na popravisku

možno je už ozónová diera splasnutá bublina
a stromy v mestách sú
napojené na dýchacie prístroje

no možno je čas
zatvoriť optiky
zrealizovať jedno klišé
a pozerať sa okolo
orgánom určeným
na pumpovanie krvi

3. miesto**Renáta Ražeková****Neposlušné zvieratko**

Od pondelka do piatku,
premýšľam o zvieratku.
Mama ani počuť nechce,
ocko ten sa iba chechce.

Treba jedlo, peľach, čas,
„Kto ho bude kŕmiť z nás?“
A tak moje návrhy,
rodičia hneď zavrhlí.

A u babky na dvore,
býva Dunčo v komore.
Nebýva tam celkom sám,
kamarátov zopár má.

Skáču blchy v kožuch,
robia saltá ju-chu-chú.
Ja mám nápad, ja už viem!
Ja si jednu zoberiem.

A budem mať zvieratko,

maličké a nakrátko.
Nevydáva ani zvuk,
tak to bude mame fuk.

Už sa vezie blška domov,
bude bývať v izbe so mnou.
A o pár dní je to tu,
Blchy v celom dome sú!

A ocko už všetko tuší,
vyťahá ma hneď za uši.
„Príučku ti ešte dám!“
Nosiť smetie teraz mám.

Čestné uznanie

Alex Bódi

Dilema

Zas je poobede a sadám si k stolu,
s hlavou, v ktorej mám iba školu.
No cez okno na mňa slnko svieti
a počuť ako sa vonku hrajú deti.

Ísť vonku ma veru láka,
na stole pristála učebnica dáka.
S obavou ju otváram,
v mysli však loptu naháňam.

Sústrediť sa opäť skúsim,
na písomku sa učiť musím.
Hoci futbal ja rád hrám,
školu nikdy neflákam.

Opäť ma to vonku ťahá,
už ma nad knihou zas zmáha.
Učenie ma doma drží,
hlava von ísť stále túži.

Naučiť sa rýchlo chcem,
nech sa vonku zahrajem .
To je bitka môjho srdca s rozumom,
povinnosti a veľká chuť ísť von.

Čestné uznanie

Filip Doboš

Srdce hráča

Prídem domov taška letí, veľká radosť všetkých detí.
Na učenie času dost, zapínam komp pre radosť.
Naši v práci, sloboda, doma ticho, pohoda.
Iba chvíľku zahrám hru, potom spravím úlohu.
Čas však beží, nechce zastáť, hra ma láka, neviem prestať.
Rozum vraví, prestaň hrať, knihy už máš v taške mať.
Srdce kričí ako rebel, už len dohraj tento level.
Na okno tma zletela, mama volá večera.
Na úlohy už niet čas, okúpať sa ľahnúť spať.
Zajtra bude v škole bieda, snád' mi pätku nikto nedá.
Ráno prvá matika, hľadala sa logika.
Dejepis som s ťahákom, prežil iba zázrakom.
Slovenčina to bol boj, šťastie diktát cvičný bol.
Chémia však bola zrada, učiteľka skúša rada.
Pri tabuli iba mlčím, plecami ku ušiam krčím.
Nemám ani potuchy, potia sa mi pazuchy.
Edupage už mame píska, zadok mi od strachu stíska.
Super stránka rád ju mám, nemusím to vravieť sám.
Skončia sa dni pohody, na pár dní aj slobody.
Srdce hráča razom krotne, chémia mu krídla zotne.
Nabudúce keď chcem hrať, rozum musí vyhrávať.

Čestné uznanie

Nela Kovalová

Ako sa srdce háda s rozumom

Piaty rôčik a už v škôlke kričí,
ja chcem malé autíčko!
Všetci v škôlke ho už majú.
No tak, nekrič, zlatíčko.

Kúpime ti s ockom nové,
také, o ktorom si snil.
Ja chcem toto, tamto! Ktoré?
To, čo v škôlke závidím.

O päť rokov zase kričí,
všetci majú mobily!
Ja chcem tiež mať, kúp mi nový!
Také sme si vysnili.

Čo už mamka narobí,
kúpi mu ho hneď!
Aby bol jej synček šťastný,
snáď sa v srdci vráti späť.

No o ďalších 5 už kričí,
mama, ja chcem Ferrari!
Je to teraz v móde, nevieš?
Vždy sa mi to podarí.
Mamka behá, vyzváňa,
ferrari mu vyzháňa.
Môj synček chce autíčko?
Tak ti ho dám, zlatíčko.

A o ďalších 5 zas kričí,
kúp nám väčší dom!
Od hnevu už vázy ničí...
Ja chcem bývať v ňom!

Zlatíčko, veď drahé to je.
Nech je to už rýchlo moje!
Daj mi všetko! Rozum kričí,
tá závišť lásku v srdci ničí.
No mamka mu ho nekúpi,

on už doň nevstúpi.

A odíde synček z domu,
nechce viac už svoju mamu!
Poberá si svoje veci,
a to nie sú žiadne kecy.

Bez mamy si každodenne nažíva,
no v srdci len pocit zlý prežíva.
Raz stane sa mu hrozná vec,
tak to rýchlo rozpovedz!
Smúti on už za mamou,
lúči sa s tou výpravou.
Mamka moja, odpusť, prosím,
ja ťa v mojom srdci nosím.

Daj mi ešte šancu jednu,
a dal jej aj pusú blednú.
Odpúšťam ti, synček môj,
a teraz už pri mne stoj.

No aj tak to občas býva,
závidieť je veľká chyba.
I synček svoje srdce poslušol,

túžby umu jedným ťahom odfúkol.

Tak budte všetci k mamke milí,
v dobrej, ba i ťažkej chvíli.
Bude sa Vám lepšie žiť,
keď si mamku budete ctiť.
Závišť môže mocná byť,
tak sa pokúste bez nej žiť!

Čestné uznanie

Nela Lichvárová

(MR)AMOROVÝ MOST

spája dva body

rozbúrené brehy
naše hádky

zimú a leto
jojo a haribo

Krajina, kde sa všetko začína na P (próza)

Piatok podvečer. Pohodička. Posadil som sa k počítaču a pustil som ho. Do políčka na ploche píšem svoj password a potom si pozerám poštu. Paráda! Prišli poviedky. Potešil som sa! To si zasa počítam!!!, poviem si potichu sám pre seba a pomaly si ich prezerám...

Nebojte sa, nebudem takto písať celého hodnotenie. To som si len chcel vyskúšať, ako by vyzeralo, keby som aj ja žil v krajine, kde sa všetko začína na P. Pretože presne tak znela jedna z tém v súťaži Literárne Košice. Bol som celkom zvedavý, ako sa súťažiaci tejto náročnej témy zhostili a čo si vymysleli.

Mnohí doslovne (a do písmena) vytvorili P-ečkovú krajinu, kde sa buď rozprávalo len pomocou slov začínajúcich sa na P, prípadne v nej žili ľudia, ktorých mená či povolania obsahovali dané písmeno. Mnohé z týchto textov boli zaujímavé a dokonca musím oceniť aj vysokú mieru kreativity i jazykového kumštu, ak autor alebo autorka vytvorili zaujímavý príbeh len pomocou slov začínajúcich sa na jednu konkrétnu literu.

Výraznejšie ma však zaujali práce, kde sa z krajiny P stala metafora alebo symbol a trochu ma mrzelo, že sa touto cestou nevydali viacerí autori. Podľa mňa stačilo, ak v takej krajine prevláda Priateľstvo, Prajnosť a Pokoj alebo naopak Podrazy, Pýcha a Pokrytectvo a odrazu ste mohli písať o vlastných zážitkoch bez toho, aby ste porušili zadanú tému.

Vo všetkých poviedkach, ktoré som si prečítal, však musím oceniť úžasnú prácu so slovom a vetou. Súťažiaci sa už málokedy dopúšťali začiatočníckych chýb týkajúcich sa výstavby textu, štylizácie, vytvorenia pútavej zápletky a podobne. Dalo by sa povedať, že súťaž Literárne Košice začína naberať takmer profesionálnu úroveň. Hoci mnoho textov bolo vynikajúcich, nemôžu vyhrať všetci. Všetkým však ďakujem, že sa do súťaže zapojili a ako vravia športovci, nie je dôležité zvíťaziť, ale preh... pardon zúčastniť sa. Zároveň ďakujem aj pedagógom a rodičom, že sa o budúcich spisovateľov tak vzorne starajú a pripravujú ich na sľubnú kariéru slovenských autorov.

Doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.
riaditeľ Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií
Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

1. miesto Adam Kozlay

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

2. miesto Samuel Kišidai

ZŠ s MŠ, Masarykova 19/A, Košice

3. miesto Filip Dušička

Medzinárodné osemročné gymnázium, Šrobárova 1, Košice

Čestné uznanie

Eva Hupková

ZŠ Bruselská 18, Košice

Marko Krištof

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Filip Gmitter

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Dominika Beníková

Spojená škola sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50, Košice

Sandra Cilyová

ZŠ, Bruselská 18, Košice

Paulína Takáčová

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Simona Basandová

Evanjelické gymnázium J. A. Komenského, Košice

Natasha Šaková

ZŠ Kežmarská 28, Košice

Tadeáš Hančikovský

ZŠ Bruselská 18, Košice

Ján Filo

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Peter Breza

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Marek Angelovič

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

1. miesto

Adam Kozlay

Smiešny poriadok

V jedno ráno sa Peťo zobudil a hneď si všimol, že niečo nie je v poriadku. Nebol vo svojej izbe. Ležal na mäkkej piesočnatej pláži a okolo neho rástli palmy s obrovskými pestrofarebnými plodmi.

Postavil sa a začal sa obzerať. Piesok pod nohami mu svietil a pri každom kroku sa z neho zdvihol jemný prach. „Čo je to za miesto?“ pomyslel si.

Zrazu pred ním vyskočil malý tvor. Bol celý páperový, mal veľké guľaté oči a na hlave smiešnu čiapku. „Ahoj, som Pepo,“ predstavil sa.

„Ahoj, ja som Peťo. Kde to som?“

„V krajine P,“ povedal Pepo. „Tu sa všetko začína na písmeno P. Máme tu planiny plné papagájov, potoky plné perleťových pstruhov a všade rastú palmy.“

Peťo sa rozľadil a pochopil, že je to pravda. Na stromoch sedeli pestrofarebné pávy, po ceste pobehovali plyšové pavúky a na nebi lietali papierové poníky.

„A čo je tamto?“ ukázal na veľký hrad v diaľke.

„To je palác pána Prísneho,“ povedal Pepo smutne. „Je to vládca našej krajiny a zakázal smiech. Chce, aby bolo všetko presne podľa pravidiel.“

Peťo sa zamračil. „To nie je dobré. Smiech je predsa dôležitý!“

Pepo prikývol: „Ale ak sa niekto zasmieje, musí napísať päťstokrát slovo PORIADOK.“

Peťo chvíľu rozmýšľal a potom dostal nápad. „A čo keby sme urobili niečo, čo pána Prísneho rozosmeje?“

Pepo sa zamyslel. „Možno by to fungovalo, ale čo ak sa nahnevá?“

„Musíme to skúsiť,“ povedal Peťo.

Celý deň pripravovali plán. Nazbierali papierové poníky, zavolali najvtipnejších papagájov a pripravili veľké predstavenie. Keď sa zotmelo, všetko bolo pripravené.

Keď pán Prísny vyšiel na balkón, papagáje začali rozprávať vtipy, poníky tancovali vo vetre a aj Pepo predviedol smiešny tanec. Pán Prísny sa najprv zamračil, ale potom mu začalo mykať kútikmi úst. A nakoniec sa rozosmial!

„Ako som mohol zakázať smiech?“ zvolal a začal sa smiať ešte viac.

Odvtedy sa v krajine P zmenili pravidlá. Smiech bol povolený, zábava bola vítaná a Peťo sa stal hrdinom. A keď sa znova prebudil vo svojej izbe, usmial sa. Možno to bol len sen, ale možno... možno nie.

2. miesto

Samuel Kišidai

V krajine Pienky, v podivnom meste Porok v podkutom dome žilo dievčatko Palmira. Palmira mala dvoch bratov – Pavla a Petra. Jedného dňa si k dievčatku sediacemu pri okne prisadol vrabec. Odletel, no o pár hodín neskôr sa vrátil a začal si stavať hniezdo. Dievčatko sa veľmi potešilo milej spoločnosti. Nemalo totiž práve najlepšie obdobie. Keď bolo hniezdo postavené, vrabec si začal čvrikať pieseň o jeseň.

*Slnko pomaly k zemi klesá,
jesenný vánok nám do tváří vnáša.
Listy zo stromov už padajú,
do zlatých farieb zem sa odieva.*

*Jeseň prichádza, ticho, pomaly,
vôňa zeme srdce nám hreje,
v srdci spomienky, chvíle krásne
– každý list na zimu sa teší.*

Palmira mala rada jeseň. Ako malá, niežeby už bola úplne veľká, stále skákala do pestrofarebného lístia. Pýta sa mamy: „Mami? Mohla by som ísť za bratmi von?“ Mamka odpovedá: „Nie, čo je to za otázku? Samozrejme, že nemôžeš! Veď si predsa chorá, a ja nechcem, aby si bola ešte väčšmi. „Ale mami, prosíím!“ nenechá sa odbiť Palmira. „NIE!“ skríkla mama, a tak Palmire neostávalo nič iné, len zaliezť späť do postele.

Palmira bola veľmi smutná, no keď sa vrátila do postele, čosi bolo inak. Dlho nad tým premýšľala, ale nevedela prísť na to, čo to môže byť. Až tu zrazu uvidela vajíčko. Vajíčko v hniezde, ktoré si postavil vrabček. To ju rozveselilo. Hneď sa rozbehla za mamou s dobrou správou s úmyslom, že ju obmäkčí. V tom zhone si však nevzala papuče, na čo mama, tak ako všetky starostlivé mamy, ihneď zareagovala: „Nechod' bosá!“

Palmire sa zaleskli oči, sklopila zrak a mama sa teda spýtala: „Čo sa stalo, že si sem pribehla taká zadychčaná?“ „Mami, vieš, nad oknom si vtáčik postavil hniezdo a teraz je v ňom vajíčko. To je dobrá správa. Postaráme sa o nich, že? O vtáčika aj o vtáčatko, ktoré sa vyliahne.“

Mama sa usmiala na Palmiru. „Pravdaže, postaráme.“ Ale urobia to tvoji bratia, lebo ty sa musíš najskôr vyliečiť, dobre?“ Palmira prikývla a tešila sa, že vtáčik nezahynie od hladu a že mamka sa už nehnevá. Chlapci sa vrátili z vonku a nasypali vtáčikovi krmivo. Robievali to pravidelne a po pár mesiacoch sa vtáčatko vyliahlo. Palmira bola veľmi šťastná. Prešlo pár dní, jej klesla teplota, prestala kašľať a soplíť.

Už sa všetci spoločne – Palmira, Pavol aj Peter o vtáčiky starali, a keď nadišla správna chvíľa, vrabce spolu pokojne odleteli. S vrabcami akoby zázrakom zmizla aj Palmirina choroba. Hneď, keď úplne vyzdravela, rozhodla sa, že sa po tých nekonečných mesiacoch znova prejde parkom.

Vyšla von, zhlboka sa nadýchla, usmiala sa a zdravila všetkých naokolo. Okrem ľudí zahliadla aj vrabce. Bolo ich tam dosť, no videla ich, videla svoje vrabce. Tie vrabce, vďaka ktorým už nikdy viac nebola chorá.

3. miesto

Filip Dušička

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna podivuhodná krajina, kde sa všetko začínalo na písmeno P. Táto krajina sa pomenovala Piatkovo. V Piatkove panovalo pôsobivé pravidlo – všetky dni boli piatky. A nie, nebol to ten istý deň dookola, každý deň pomenovali piatok. Pokiaľ patríte k ľuďom, ktorí piatky priam neznášajú, pohodlie by ste tu rozhodne nenašli.

Pôvodní obyvatelia Piatkova mali priezviská i pomenovania začínajúce na P. Pavlovia, Petrovia, Patrície, Pankráci, Pravoslavovia, Perly – všetci poctivo dodržiavali písmenkové pravidlo. Len jeden podivný chlapec nie. Volal sa Bonifác.

Chodil do školy pomenovanej Pyramída úspechu. A áno, presne ako pomenovanie napovedá, podobalo sa to na pyramídu. Žiaci začínali štúdium na prvom stupni pyramídy a postupne sa prepracovali cez pätnásť poschodí až na posledný stupeň. Bonifác bol prehnane bystrý, a preto preskočil prvé päťročné poschodia pyramídy. Keď vošiel v prvý piatkový deň do školy piateho stupňa, piatáci sa na neho len pohoršene pozerali. Pravdepodobne si pomysleli, že je to ďalší popletený chlapec s úplne priemernými záľubami. Prerátali sa!

Namiesto toho, aby sa pomenoval Pavol, Peter, Patrik alebo Pankrác, predstavil sa ako Bonifác. Piatáci pokladali jeho meno za podozrivú záhadu. Prečo nemá meno na P? Prečo porušil pravidlo? Prečo ho rodičia pomenovali takto? Prečo sa tvári tak pokojne? Najviac to trápilo posledné dievča v rade – Paťu. Premýšľala a premýšľala, no hanbila sa priamo opýtať Bonifáca. Preto sa pýtala priateľov, polovice Piatkova, pekára, predavačov, potulných pútnikov... pátrala po pravde! No odpoveď nenašla.

Po piatich týždňoch Paťa pochopila, že plány nepomáhajú. Preto sa potajme rozhodla napísať Bonifácovi podivuhodný list. Podpis? Anonymný. Prezradiť sa predsa nemôže. V piatok ráno, posledný v mesiaci, pohodila papierik do Bonifácovho plecniaka. Pomyslela si: „Pochopí to? Prečíta si to? Prizná sa?“ Z myšlienok ju prebral pán učiteľ Plešivec. Ako prikazuje piatkové pravidlo, piata hodina v piatok patrila prírodovede. Pán učiteľ povedal, že bude skúšať. V triede nastalo príšerné ticho: „Pôjdeme podľa pravidla pyramídy. Prvá pôjde Patrícia.“

Patrícii zachvátila panika. Prehltla naprázdno, skoro plakala. Pomoc! Prekvapil ju Bonifác. Pochopil jej paniku a potichu povedal pánovi učiteľovi: „Pôjdem porozprávať o plodoch prírody ja.“ Patrícia nechápala: „Prečítal si moju poštu? Prečo pôjde?“ Bonifác pokojne predstúpil pred triedu a začal prednášať. Povedal, že pozná plody papáje. Piatáci o tomto plode predtým nepočuli. Pomysleli si: „Pozná aj iné plody?“ Pozná. Pokračoval o plodoch pomela, pytahy, pistácií a nakoniec physalis. Piatáci prekvapene počúvali. Pán Plešivec sa potmehúdsy usmial.

Po prednáške o plodoch prírody piatáci pozerali na Bonifáca s prekvapením. Patrícia, plná premýšľania, podišla potichu k jeho lavici. „Prepáč, prečo poznáš toľko plodov, o ktorých päťna Piatkova ani nepočula?“ pípala pošepky. Bonifác pokrčil plecami: „Pretože pochádzam z Pondelkova, kde pestujeme pomelo, papáju a physalis. Pri pestovaní pomáhame prarodičom, preto poznám plody prírody.“ Paťa premýšľala. „Prečo potom tvoje meno nezačína na p?“ Bonifác sa pousmial. „V Pondelkove začínajú mená na B. Pravdupovediac, mená nie sú podstatné, podstatné je poznanie.“

Piatáci pochopili. Predsudky padli. Prestali sa posmievat' a pochopili, že každý, kto je iný, môže naučiť ostatných niečo nové. Pán Plešivec pokýval hlavou: „Poučenie? Posudzovať podľa písmen je pochabé! Počúvajte, pozorujte, pýtajte sa – a pochopíte, že práve tí iní nás posúvajú vpred!“

A tak Piatkovo prišlo na to, že posmešky patria minulosti, poznanie patrí pokroku.

Čestné uznanie

Eva Hupková

Predstavím Vám princeznú a jej perfektný vianočný príbeh. Princezná sa volala Peťka. Mala približne 10 rokov a bývala spolu s predkami v priestrannom príbytku s peknou predzáhradkou. Pred Vianocami tam panovala pravá pohodová atmosféra – pestré svetielka žiarili už z ďalekých priestorov. Premieňali sa v rôzne pekné podoby – purpurovú, pistáciiovú, pieskovú, pomarančovú.

Peťka bola poriadny postrach. Po celý predchádzajúci rok pekne potrápila pokrvných príbuzných, neposlúchala predkov a permanentne presadzovala pokriky: „PODAJ! PRINES! POTREBUJEM! PRÁVE TERAZ!“ No keď prišlo predvianočné obdobie, pochopila, že jej pekné prekvapenia môžu byť preč. Príbuzní ju neprestajne napomínali: „Peťka, počúvaj! Ak nie, prinesie Ti Ježiško prázdnu ponožku!“ Počas pokojných predvianočných popoludní premýšľala: „Pffff, dostanem vôbec niečo? Pozerá sa na mňa predsa Ježiško! Nemôže na mňa predsa zabudnúť. Nie som predsa príšerná! Som len podarený pôžitkársky jedináčik, nemôžem za to.“

Pri jednom pokojnom podvečere, keď Peťka putovala do postele, si popriala, aby to Ježiško nejako poriešil – chcela prekvapenia a pokoj od prednášok o tom, aký je postrach. Počas spánku prišiel krásny sen. V tom sne sa všetko prepletalo s predvianočnou pohodou. Pozerala sa na mamku, ktorá piekla perníky, na priateľského ocka, ktorý pripravoval perfektný stromček, na praktickú babku, čo varila kapustnicu, a prísneho dedka, ktorý pripravoval posledné potrebné ozdoby. Ale kde som ja? Premýšľala. Príbytok pôsobil príjemne, pokojne, v pozadí počuť piesne... ale mňa niet. Pravdepodobne som sa pekne skryla, aby som všetkých poplašila! Potichu pozorovala... až zrazu prehovoril prenikavý hlas: „Peťka, Peťka, prečo zlostíš? Predsa chceš perfektné prekvapenia, no pritom neposlúchaš. Preto som sa rozhodol, že Ti prinesiem dar najväčší – odteraz nikdy nebudeš žiť v samote, doprajem Ti partáčku!“

Peťka sa prebrala a premýšľala, čo také si pre ňu pripravil Ježiško. Premýšľala, no nič jej nenapadlo. Rozhodla sa predsa len pripraviť potešenie pre celú rodinu – pomalovala papierové prekvapenia, pripravila pôvabné ozdoby, aby ich všetkých prekvapila.

Podvečer pred Štedrou večerou sa premohla a veľmi sa snažila byť dobrá. Po večeri sa všetci rozbehli k stromčeku, ktorý bol plný prekvapení. Peťka pekne postupne prezerala darčeky, za všetky sa poďakovala, ale nič prevratné nenašla. Nakoniec bola rada, že dostala aspoň niečo. Vtom sa pred ňu postavila mamka a povedala prevratnú správu: „Peťka, prichádza pre Teba najväčšie prekvapenie – budeš mať súrodenca – dievčatko, Paťku!“

Vtedy pochopila, že Ježiško jej pripravil ten najpôvabnejší dar – odteraz nemusí prežívať dni pohrúžená v samote – prichádza partáčka, perfektná kamarátka, ktorá ju bude mať najradšej na planéte.

Čestné uznanie Marko Krištof

Záhadné dobrodružstvo

V mestečku Protivín si popoludní páňko Pišta vybral podivné noviny a plagáty zo schránky a pozdravil pani Petru Protivnú v predzáhradke pred panským domom oproti. Pani Petra Protivná sa na neho mračila ako obloha pred búrkou, prevrátila očami a tresla za sebou pražské dvere tak silno, že sa v okne zatriasla pelargónia. Pišta to však bral ako priateľský pozdrav – veď ho dnes aspoň niekto zaregistroval.

Keď vošiel dnu, zavrzgala pod ním podlaha tak hlasno, že to mohli počuť ešte aj holuby na kostole. Položil noviny na plastový stolík, usadil sa do pohodlného kresla a natiahol si nohy. Už sa chystal otvoriť noviny, keď tu zrazu – BUM! Skočilo na ne chlpaté torpédo. „Picasso! Už zase?!“ skríkol Pišta, keď jeho kocúr s rozcuchanou srstou a peckovými škvrnami pristál rovno na titulnej strane. Picasso sa na neho pozrel pohľadom: Toto je teraz môj majetok, zmier sa s tým.

Pišťa si len povzdychol. Tento kocúr bol umelec telom aj dušou. Raz Pišta natieral plot a nechal vonku farbu. Picasso v nej samozrejme zaparkoval svoje laby a rozhodol sa vytvoriť vlastné abstraktné dielo – na plote, na stene, na Pištovej košeli... a áno, dokonca aj na jeho tvári, keď sa mu pokúsil zabrániť vo „výtvore“.

Teraz si Picasso spokojne ležal na novinách a ignoroval všetky Pištove protesty. Keď sa ich Pišta snažil potiahnuť spod kocúra, písmená na titulnej strane sa začali hýbať! „Príď do Prízračného parku. Čaká ťa veľké dobrodružstvo!“

Pišťa vypleštil oči. „Čože?! To je nejaký vtip?“ Picasso len flegmaticky zamňaukal, zoskočil zo stola a rozbehol sa ku dverám. „Takže ty tam chceš ísť tiež?“ spýtal sa Pišta. Picasso sa len pyšne prešiel popri ňom, akoby hovoril: Jasné, bezomňa by si bol stratený!

A tak sa spolu vybrali do Prízračného parku. Keď tam dorazili, bolo tam strašidelné ticho. Ani deti, ani psy, ani babky s taškami na kolieskach. „To už je podozrivé,“ zamrmľal Pišta. Zrazu sa spoza veľkého pňa ozval zvláštny smiech. „Pišta! Už som ťa čakal!“ Pišta skoro nadskočil od ľaku a potkol sa o vlastné nohy.

Pred ním stál čudný pán v dlhom plášti a veľkým pernatým klobúkom. Vyzeral, akoby ho niekto vyhrabal z historického filmu.

„Kto ste?“ opýtal sa Pišta a ustúpil o krok dozadu.

„Som Pankráč a mám pre teba tajomnú úlohu!“ povedal dramaticky. „Musíš nájsť perlový prívesok, ktorý som tu postrácal!“

Pišťa na neho chvíľu zísal. „A nestratili ste náhodou aj rozum?“ spýtal sa nakoniec.

Pankrác sa zasiahol dlaňou po čele a povzdychol: „Áno, ten tiež, ale teraz ide hlavne o ten prívesok!“ Pišta si povzdychol. Tak dobre, keď už je v tom, môže rovno pátrať. Picasso sa okamžite zapojil. Začal hrabať v lístí, ňufákom strkal do pňov a skákal do kríkov. Zrazu Pišta niečo uvidel. Pod veľkým kameňom sa niečo lesklo. „To musí byť ono!“ vykrikol.

Keď perly zozbieral, zem sa pod ním zatriasla a pred ním sa otvoril portál do prastarého paláca. Pišta si zúfalo povzdychol. „Ja som si dnes ráno chcel iba v pokoji prečítať noviny!“ Picasso mu však jemne postrčil labkou nohu, akoby hovoril: No tak, ide sa na ďalšie dobrodružstvo! A tak Pišta s povzdychom vykročil vpred... a prešiel cez portál.

Okamžite ho ovalila žiara purpurového svetla. Keď sa spamätal, stál v obrovskej sále s vysokými stropmi, ktoré vyzerali ako pavúcie siete. Na stenách viseli portréty ľudí, čo sa tvárili, akoby ich bolel žalúdok. „No pekne, to som sa dostal kam?“ zamrmľal si Pišta. Picasso s dôležitým výrazom vykročil vpred. Doviedol ho až k pozláteným dverám. Ako sa ich dotkol, otvorili sa. Za nimi blikalo množstvo čudných strojov a...

„Vitaj, cestovateľ!“ ozval sa hlas zhora. Pišta pozrel hore a zbadal postavu v purpurovom plášti a striebornej maske. „To snáď nie, ďalší podivín?“

„Som Prorok Prízrak! Ak si našiel perlový prívesok, si vyvolený!“ povedal

„Vyvolený na čo? Ja som si len chcel prečítať noviny!“

„Musíš zastaviť Pohlcovača príbehov! Ničí knihy, kradne spomienky a ak nezasiahneš, všetko zmizne!“ hovorí prorok.

Pišta pozrel na Picassa, ktorý sa práve snažil chytiť vlastný chvost. „Čo myslíš, ideme do toho?“ Kocúr zamňaukal a vrhol sa dopredu. „No dobre, ale chcem doživotnú zásobu pirohov a mäkké papuče!“

Prorok sa usmial. „Dohodnuté.“

A tak sa Pišta proti svojej vôli stal hrdinom. Pohlcovač príbehov nebol len tak hocijaké strašidlo. Keď ho Pišta uvidel, skoro mu vypadli oči (a to ich mal dobre pripevnené). Bol to obrovský tieň s dlhými chápadlami z atramentu, ktoré sa krútili vo vzduchu a hltali knihy, písmená a dokonca aj spomienky! „No teda... Vyzerá ako obrovská machuľa, čo sa rozhodla ovládnuť svet,“ zašepkal Pišta. Picasso naňho zasyčal, no vyzeralo to skôr, akoby len zívol. Pohlcovač sa otočil a zamračil sa (teda, ak sa dá zamračiť bez tváre).

„Kto si?!“ zaburácal hlasom, ktorý znel ako zle naladené rádio. Pišta si odkašľal. „Ehm... ja som len okoloidúci čitateľ, čo sa sem dostal úplnou náhodou. Náhodou s perlovým príveskom, kocúrom a náhodou mám vraj zachrániť svet. Inak nič vážne.“ Pohlcovač sa zatriasol od hnevu. „Ty? Zachrániť svet?! Ha! Ja som Pán Písmen! Kráľ Kníh! Majster...“

„Dobre, dobre, už chápem, že máš veľa titulov,“ skočil mu do reči Pišta. „Ale prepáč, nevidím ich nikde zapísané, asi si ich už zožral.“

Pohlcovač zúriivo zasyčal. Kým však stihol zaútočiť, Picasso vyskočil do vzduchu, otočil sa ako ninja a pristál rovno na jeho chápadle.

Pohlcovač zajačal: „Fuj, mačacie chlpy!“ a pokúsil sa ho striasť Pišta zacítil svoju šancu.

„Takže, veľký ničiteľ príbehov sa bojí jednej mačky? To je celkom vtipné.“

Pohlcovač zavrčal. „Nie je to smiešne! Tie chlpy sa nikdy nedajú úplne odstrániť!“

Pišta sa uškrnul. „A čo ak ti poviem, že Picasso práve začína plíznuť?“

Pohlcovač vydal zvuk, ktorý znelo ako „Eeep!“ a začal cúvať. Pišta vyhral nad obrovským čudom bez tváre dôvtipom.

Čestné uznanie Filip Gmitter

Pointer Pluto

„Pekné piatkové popoludnie,” povedal predavač Peter pri pulte práve prichádzajúcemu poľovníkovi Pavlovi.

„Prichádzam presne?”

„Pravdaže,” povedal predavač. „Presne pred pol piatou podľa plánu.”

„Pripravili pomocníci poľovníckeho psa?”

„Pracovití pomocníci predviedli parádnu prácu. Pripravili perfektného pointera. Pomenovali ho Pluto. Pod', pozri.”

„Paráda, prenádherný pes. Pod'me Pluta preskúšať! Pustím päť potkanov pred Plutovým pyskom a potom pustím aj psa.”

Pustený Pluto pobehoval potkanom za päťami, pokým priniesol posledného a položil pred Petra. „Páni, pôsobivé predstavenie. Priniesol päť potkanov z piatich. Pekný pomocník! Pánovi sa páčiš,” pohladkal Peter Pluta. „Povedz, pýtaš za psa priveľa peňazí?”

„Pýtam presne päťsto. Priveľa?”

„Platí!” prstami pomaly preberal päťdesiateurovky v peňaženke a počítal. Potom podal peniaze predavačovi.

Predaný pointer Pluto pribehol k Petrovi a preňuchával poľovníckeho pána. „Pekne pozdrav, Pluto!” prikázal predavač. „Podaj pac!” Pluto podal pravú prednú a pacol po Petrovej pravici.

„Pod', priateľu,” povzdychol Peter, „pôjdeme na prechádzku.

„Poslúchaj pána, Pluto!” prikývol predavač.

Potom Pavol podal Petrovi pravicu a pokynul na pozdrav. Peter sa pousmial a povedal: „Príd' Pluta v piatok pochváliť!”

„Prídem!” povedal Pavol a pobral sa s Plutom do parku poprechádzať sa. Prešli ponad potok a pri prameni pozdravili putujúcich pociestných. Po prechádzke v parku prišli k peknému príbytku patriacemu poľovníkovi Pavlovi. Pluta prichýlil do priestrannej pivnice. Podvečer si Pluto i jeho pán si pochutnali na paradajkovej polievke s parmezánom a pečených prepeliciach. Potom Pavol pil pivo a Pluto poobližoval prázdny pohár.

Čestné uznanie Dominika Beníková

Problémy Plantanétanov (Krajina, kde sa všetko začína na P)

Zo školy som išla domov ako obvykle – sama. Zrazu sa pred mojimi očami zjavilo niečo, čo mi dodalo radosť a chuť pokračovať v ceste. Bola to dúha, ale nie hocijaká, bola kúzelná. Len čo som sa k nej priblížila, vtiahla ma do neznámej krajiny, v ktorej bolo všetko inak. Bola to písmenková planéta PLANTANÉTA.

Panovačné písmeno P prevládalo v prekrásne pestrom, podivnom prostredí. Pyšné pávy sa prechádzali po pažiti. Parádny pštros podpichoval papagája. Poslušný psík preskakoval plot a prekvapený potkan povedľa pobehoval. Pracovitý pavúk priadol pavučinu, pokiaľ si pinka pospevovala.

Planéte pochybne panovali princ Pepo a princezná Pepa. Presadzovali, aby písmeno P poddaní používali pri písaní, papaní, pečení, praní, pití, plakaní, parkovaní, pri pospevovaní, prechádzaní, písaní, premýšľaní, pri práci, polievaní petúnií, počas prestávky, pri parádení, pri pajedení sa, ponosovaní aj pri potešení.

Plantanétania plakali pre princezninu pýchu a princovu prísnosť. Posielali poštu po posloch, pokorne prosili o pomoc pred panovníkmi posadnutými poslušnosťou.

Prastarý palác poznal pravdovravný pajác Paťo. Podujal sa pomôcť plačúcej planéte. „Prečo plačete?“ pýtal sa pajác Plantanétanov. „Plačeme, pretože panovníci panujú pochabo! Potrebujú pochopiť pointu panovania. Podarí sa ti prehovoriť k panovníkom?“ Podišla som k pajacovi Paťovi a ponúkla som potrebnú pomoc. „Pravdaže,“ pritakal, „ponuku prijímam.“ Predstúpili sme pomaly pred princa a princeznú a porozprávali o plačúcich Plantanétanoch. Pár pokrútil perami, porozmýšľal a prekvapivo svoju protivnú povahu priznal. Prívetivo sa pousmial a prisľúbil polepšiť sa.

Plantanétania pookriali, potešili sa. Poďakovali. Paťo a ja sme pomaly pristúpili k dúhe. Priletelo aj preslávené panovačné P a potriaslo mi pravicom. Potešene som pozerala na P, pohotovo, priateľsky som poslednýkrát pozdravila a poslala poslednú pusu. Podišla som k pestrej dúhe, ktorá ma premiestnila späť pred bránu môjho domu.

Nemohla som uveriť, čo všetko som zažila. Každý deň, keď idem domov, tajne dúfam, že sa čarovná dúha objaví znova. Nikomu som to neprezradila. Ved' kto by mi to uveril?

Čestné uznanie Sandra Cilyová

Odpoved'

Kde bolo tam bolo, bola raz jedna škola. V tej škole bolo **p**lno žiakov. „Bola raz jedna trieda a v nej bola krieda,“ vykrikol Šimon. Zrazu len počujeme klo**p**kane učiteľkiných topánok. Všetci stíchli. Učiteľka vstúpi do triedy. **P**ozdraví sa: „Dobré ráno a sadne si.“ Všetci len **p**otichu sedeli ani nemukli. Zrazu učiteľka **p**ovie moje meno a zavolá ma k tabuli. Ja len potichučky vykročím. Hovorím si: „**P**rečo ja?“ Zrazu **p**očujem: „**P**ovedz vybrané slová **p**o **P**!“ Chvíľu som stála a odrazu- bum!

„Ocitla som sa v nejakej vymyslenej krajine,“ **p**omyslela som si. Bola neveľká a nemala ani veľa budov. **P**red sebou som videla len malé **p**arkovisko. **P**ovedala som si: „Idem sa tam **p**ozrieť.“ **P**rišla som na **p**arkovisko. Tam som stretla nejakého **p**ána. **O**pýtala som sa ho: „Dobrý deň! Viete mi **p**rosím **p**ovedať, kde to som?“ **P**án **o**dpovedal: „Si v krajine, kde sa všetko začína na **P**.“ Na chvíľu som sa zamyslela: „Ako som sa mohla ocitnúť tu, keď som **p**red chvíľou bola v triede **p**ri tabuli?“ **P**ánovi som trochu neisto **p**oďakovala a odišla som. Kráčala som ďalej. Okolo seba som videla len veci, ktoré začínajú na **P**. **P**sy, **p**arky, **p**rasatá a dokonca aj **p**rešmyčky. Stále som nechápala. „Ako som sa tu ocitla?“ dookola som si **o**pakovala.

Išla som ďalej a hľa, stretla som malé **p**rasiatko. Naj**p**rv som sa zasmiala, ale **p**otom som si uvedomila, že asi nemá domov. Zobrala som ho so sebou. Ďalej sme išli **s**polu **P**rišli sme do **p**arku, ktorý vyzeral skôr ako les. Keď sme doň vošli, zrazu sme **p**očuli streľbu. Schovali sme sa za krík a čakali. Zbadali sme ako **p**oľovník strieľa na srnku a **p**ytliak čaká na korisť. Vyskočila som **s**poza kríka a skríkla som: „Dost!“ **P**oľovník sa zastavil a nevystrelil. **P**ytliak len vydesene **p**ozeral. Srnka ušla hlbšie do lesa, ale všimla som si, že mala **p**oranený **p**ysk. Zachránila som jej život. **P**ytliak na mňa skríkol: „Hej, čo robíš, bola by to dobrá korisť!“ Ja som **o**dpovedala: „**P**rišla by o život, a predsa je to živý tvor!“ **P**oľovník sa len našťaval a odišiel.

My s **p**rasiatkom sme odchádzali, keď sa odrazu za nami rozbehol **p**ytliak. Kričali sme o život a bežali **p**reč. Uháňali sme ako kométy, ale **p**ytliak nie a nie sa zastaviť. Až **p**okiaľ sme s **p**rasiatkom neuvideli malú chalú**p**ku. Dvere boli **p**ootvorené, a tak sme rýchlo vošli dnu a zamkli sme. **P**očuli sme ako sa tam **p**ytliak dobýja, no **p**o chvíľke to **p**restalo. Vošli sme do chalú**p**ky a tam sme uvideli starého **p**ána s **v**tá**k**o**p**yskom. Len tak nám **p**ovedal: „**P**amodaj šťastia!“ Ja som zdvorilo **o**dpovedala: „Dobrý deň, **p**repáčte, že sme Vám vleteli do domu, ale nemali sme na výber a bolo otvorené!“

„Ja viem, ja viem,“ odvetil starý **pán**. Napokon dodal: „Ja viem, že nie ste zlí a **pyšní**, pretože inak by na vás môj **vtákokpysk** zaútočil, a to sa nestalo. A navyše, videl som toho **pytliaka**. **Pod**akovala som **pánovi** za **poskytnutie** útočiska a vybrali sme sa ďalej. Ako sme tak **pokračovali** v našom **putovaní**, **pomyslela** som si: „Dúfam, že z nájdeme tvoj domov. A keď ho nájdeme, tak sa už naše cesty rozídu. Odfotme sa. Vybrala som telefón a **spravili** sme si s **prasiatkom** fotku. **Prasiatko** mi očividne rozumelo, **pretože** ma **počúvalo**. **Po** chvíli, keď sme tak kráčali, uvidela som starú **prepychovú** stodolu: „Aha,“ **povedala** som **prasiatku**, „**pôjdeme** sa tam **pozrieť**.“ Keď sme vošli do stodoly, zrazu sme zbadali veľikánske kopy sena a ďalšie **prasiatka**. Veľmi som sa **potešila**, že sme **prasiatku** našli domov.

Podišli sme k jednému z **prasiat**. Bolo najväčšie a čo bolo najdivnejšie, malo veľké **kopytá**. Na konci stodoly sme zbadali **prasiatko**, ktoré sa veľmi **podobalo** na to moje. **Podišli** sme k nemu. Začalo vrtieť chvostom. V tej chvíli som vedela, že som môjmu **prasiatku** našla rodinu. **Pozrela** som sa na **prasiatko**, ktoré skákalo od radosti.

Bum! Ocitla som sa **opäť** v našej triede. Nechá**p**ala som to. Začula som svoje meno a ešte stále som stála **pred** tabuľou. „Tak **povieš** nám už tie vybrané slová **po P?**!“ Spomenula som si na krajinu, kde všetko začínalo na P a spustila som: „**Pyšný, pýtať sa, pýr, pysk, pytliak, kopyto, pykať**...“ Sama som nechápala. Učiteľka povedala: „Výborne, už bolo načase!“ Po odpovedi som si sadla na miesto. **Povedala** som si, že sa mi to iba zdalo.

Spolužiakov som sa **opýtala**, ako dlho som odpovedala. Odvetili, že asi dve minúty. **Opäť** som nechápala. „Dve minúty,“ **opakovala** som si. Tak asi sa mi to všetko len zdalo, **pomyslela** som si. **Popoludní** som sa pozrela na telefón. a tam vidím fotku s mojím **prasiatkom**.

Čestné uznanie Paulína Takáčová

Krajina, kde sa všetko začína na P (Praclíkovo)

Bola raz jedna zaujímavá krajina, ktorá sa volala Praclíkovo. Všetci, ktorí v nej žili, mali veľmi radi písmeno P.

Ľudia v krajine boli pokorní, pracovití, precízni, puntičkárski, pozorní a pokojní. Žili praveko ako pravekí ľudia. Starali sa o pekné zvieratá ako papagáje, pandy, pávy, prasiatka, pásavce, pštrosy, plameniaky a dokonca mali aj polárne medvede. To nebolo všetko! Rástli tam aj stromy ako pagaštan, pajaseň, paulownia a platan. Poletovalo tam aj veľa vtákov ako pinka, penica a plamienka. Žil tam aj známy živočích, ktorý sa volal Planktón. Tvoril skupinu živočíchov žijúcich pri vode.

V celom týždni mali iba dva dni, a to bol pondelok a piatok. V krajine bolo veľa krstných mien, napr. Peter, Pavol, Petra, Paulína, Petronela, Pamela a Perla. Všetci v tejto krajine mali radi poriadok. Poobede museli povysávať podlahu - bol to zvyk. Keď sa im vážne nechcelo, tak potrebovali pomoc od pomocníkov. V krajine by ste však nenašli nikoho, kto by nenosil papuče a pyžamá. Veľmi radi si dlhšie pospali v posteli.

Obyvatelia mali radi paradajky, papriky, pomaranče a pomela. S chuťou jedli polievky a najobľúbenejšia bola paradajková. No jasné, že nemali iba polievku! Ako druhé jedlo mávali prívarky alebo palacinky. Zapíjali to pomarančovým džúsom, ba dokonca si obľúbili aj pivo alebo piňakoládu. Po výdatnom obede si chystali dezert, kde preferovali puding buď s pistáciovou, alebo s punčovou príchuťou.

V školách nemali učiteľov, ale pomocníkov, ktorí žiakom pomáhali s učivom. Pomocníci boli na nich prísni. Preto si žiaci priaľi, aby sa im zrušila škola a mohli zažiť pekné a príjemné prázdniny. Žiaci, ktorí chodili do školy, si nosili iba papiere, pero, pravítko a na desiatu paradajku alebo papriku. V školách počítali, písali, učili sa prírodovedu a vymýšľali rôzne príbehy. Doma rodičia museli deťom písať príklady na počítanie. A každý ovládal pravopis! Deti sa starali o svojich domácich maznáčikov, ktorými boli papagáje.

V tejto krásnej krajine boli pre obyvateľov dôležité kvety. Pravidelne každý rok sa tam uskutočnila súťaž v čo najviac vypestovaných pekných a nezvyčajných kvetov. Táto súťaž sa volala POKROK PRE SADENIE KVETOV. Veľa žien, ale aj detí pestovalo kvety. Prvosienky, púpavy, podbele, pivonky, ale aj iné druhy, ktoré boli pestrofarebné. Najobľúbenejšou farbou bola purpurová.

V pondelok večer po škole a po práci museli ísť hodinu na prechádzku. V piatok večer mávali všetci ľudia piknik alebo veľkolepú párty. Cez víkend vyrábali poháre alebo utierali prach. Hocikedy si radi postavili pekný plot či pivnicu.

V krajine Praclíkovo radi počúvali piesne a tancovali polku. Z Praclíkova pochádza Petra Polnišová a dokonca aj Peter Pan. Všetci z Praclíkova radi plávajú a posilňujú, preto vybudovali viaceré plavárne a posilňovne.

Táto krajina a obyvatelia v nej boli šťastní a spokojní. A nezabudli mať veľa prianí do budúcnosti...

Čestné uznanie Simona Basandová

Krajina, kde sa všetko začína na P

Otvorila som oči a tam sa to všetko začalo. Keď som sa poobzerala okolo, nespoznávala som prostredie. Sedela som v prepychovom paláci na pohodlnej pohovke. Stoličky boli purpurové a pôsobili pompézne. Miestnosť zdobili mnohé obrazy princezien a princov. Na stropе visel obrovský, prenádherný luster, ale žiadny ľudia tam neboli. Odrazu mi do nosa strelil pach plesne. Uvedomila som si, že musím odtiaľ rýchlo odísť lebo to neskončí s mojím žalúdkom dobre. Pobrala som sa z paláca von. Predo mnou sa rozprestierala neznáma krajina. Nemala som potuchy kde sa nachádzam. Zrazu sa mi pred očami objavilo zvieratko. Bol to pes pudlík. Na obojku mal psiu známku. Pozrela som sa na ňu bližšie a zistila som, že pes sa volá Pluto. Vybrala som sa ďalej lenže Pluto stále pobehoval za mnou. Všimla som si, že bez neho asi nikde nepôjdem. Sklonila som sa k nemu a pohladkala som ho. Začal krútiť chvostíkom. Aký poslušný pudlík. Vybrali sme sa ďalej a v diaľke som videla niečo zvláštne. To čo som uzrela mi vyrazilo dych. Predo mnou sa rozprestierali palacinkové pláne. Odhryzla som si a boli prekvapivo vynikajúce. Pláne obkolesovali vysoké pohoria. Dostala som nápad, ako zísť dole z hôr tou najrýchlejšou cestou. Zobrala som kus palacinky a verte, neverte urobila som si z nej padák. Spolu s Plutom sme leteli nad touto krásnou krajinou plnú zaujímavých vecí. Pluto si to veľmi užíval. Lebo nevidíte každý deň psa, ktorý letí pomedzi oblaky. Postupne sme klesali až sme tvrdo pristáli na zem. Keď sme sa spamätali z otasu uvideli sme mnoho potokov a prameňov kde prúdila a prýštila priehľadná voda. Keď som sa priblížila k potoku napiť. Pošmykla sa mi noha a ja som spadla do vody. Zrazu bola všade tma. Počula som známe hlasy. Boli to moji rodičia. Vysvetlili mi, že som padla a udrela som si hlavu. Znenazdajky sa vynorila moja sestra, ktorá držala malé šteniatko. Hneď som pochopila, že ho musím pomenovať Pluto.

Čestné uznanie Natasha Šaková

Krajina, kde sa všetko začína na P

Jedného dňa, keď som sa hrala v záhrade, zafúkal silný vietor a priviahal ku mne zvláštny papierový pergamen. Bol starý, zožltnutý a pokrytý záhadnými znakmi. Keď som ho otočila, uvidela som nakreslenú mapu. Ukazovala cestu do tajomnej krajiny menom Perlovia. Nikdy som o nej nepočula, ale podľa obrázkov vyzerala ako kúzelné miesto plné zázrakov.

Bez váhania som sa vydala na cestu. Najprv som prešla cez pivoňkové pole, kde rástli obrovské kvety vo farbách purpurovej, pieskovej a pastelovej. Všade to nádherne voňalo a vo vzduchu poletovali pestrofarebné motýle. Zdalo sa mi, že sa na mňa usmievajú a kývajú mi krídelkami. O chvíľu som prišla k priehľadnému potoku, v ktorom plávali perleťové pstruhy. Voda bola taká čistá, že som videla až na dno, kde sa ligotali malé pestrofarebné perly. Skúsila som jednu z nich chytiť, ale hneď mi prekĺzla medzi prstami. Cesta ma zaviedla do prastarého pralesa, kde sa medzi vysokými palmami a platanmi ozývalo zvláštne šumenie. Zrazu sa predomnou objavil veľký, prísne vyzerajúci pavián. Mal na krku zlatý prívesok a v ruke držal dlhú palicu s perím. Zablýskol sa na mňa a povedal hlbokým hlasom: „Ak chceš prejsť, musíš odpovedať na moju hádanku. Ak odpovieš správne, pustím ťa ďalej. Ak nie, zostaneš tu navždy medzi stromami.“ Prehltla som slinu. „Akú hádanku?“ opýtala som sa. Pavián sa usmial a spýtal sa: „Čo vždy padá, ale nikdy sa nezraní?“ Zamyslela som sa. Premýšľala som o listoch, ktoré padajú zo stromov, ale tie sa predsa môžu pokrčiť. Potom som si spomenula na dážď. Ten padá neustále, ale nikdy sa mu nič nestane. „Dážď!“ vykrikla som. Pavián prikývol a usmial sa. „Správne! Môžeš ísť ďalej“ otočil sa a pokynul mi rukou, aby som pokračovala v ceste. Keď som prešla cez les, ocitla som sa pred veľkou perleťovou bránou. Bola obrovská a ligotala sa na slnku ako zázračný poklad. S trasúcimi sa rukami som ju pomaly otvorila a vstúpila do Perlovie. To, čo som videla, bolo úžasné! Domčeky boli postavené z priehľadného porcelánu, cesty boli vyložené pestrofarebnými plátkami kvetov a vo vzduchu sa vznášala jemná vôňa pomarančovníkov. Po uliciach sa prechádzali ľudia v krásnych plátených plášťoch a na hlavách mali pierkové klobúky. Uprostred mesta stál obrovský priezračný palác, ktorý vyzeral, akoby bol vytesaný z jednej obrovskej perly. Pred jeho bránou ma privítala princezná Petronela. Mala dlhé plavé vlasy, oblečené nádherné purpurové šaty a na hlave trblietavú perlovú korunu. „Vitaj v Perlovii“ povedala mi. „Prišla si práve včas! Dnes máme veľkú pudingovú párty na počesť návštevníkov z iných krajín. Pridáš sa k nám?“ Samozrejme som súhlasila. Celé popoludnie som ochutnávala rôzne druhy pudingu – pistáciový, pomarančový, perníkový – a smiala som sa s novými kamarátmi. Hral nám pestrofarebný papagáj Pepo, ktorý vedel napodobniť každú melódiu. Keď slnko začalo zapadať a obloha sa zafarbila do purpurova, princezná mi podala malý perleťový prívesok. „Nezabudni na nás“ povedala s úsmevom.

Zrazu som sa cítila veľmi unavená. Po chvíli som zatvorila oči a keď som ich otvorila, ležala som vo svojej izbe. Všetko to bol len sen... alebo nie? Keď som sa pozrela na svoju ruku, stále som v nej držala perleťový prívesok. Možno Perlovia naozaj existuje. Možno ju raz znova nájdem. Alebo možno stačí iba zavrieť oči a veriť.

Čestné uznanie Tadeáš Hančíkovský

Priepať

V krajine Pangea, kde povievajú purpurové polia a putujú prastarí pútnici, panoval podivný pokoj. Počasie tu bolo príjemné, pramene priezračné a príroda prekvitala. No napriek tomu sa po poliach prehánali podozrivé príznaky.

Pri pomarančovom potoku postával pastier Pavol. Pasúc perleťové poníky, premýšľal nad pradávnu povestou, ktorá sa niesla touto planinou. Počul, že v priepasti pod Pútnickou pláňou prebýva príšera, ktorá požierala pamäť – každý, kto sa k priepasti priblížil, zabudol, kým bol.

Pavol sa rozhodol pátrať po pravde. Pribalil si pletený plášť, pár pekárových pagáčov a papyrus s podrobnou mapou. Putoval pomedzi polia plné pestrofarebných pivoniek, prešiel popri pochmúrnom pobreží, až napokon dorazil k priepasti.

Pohľad do jej hlbín bol podmanivý. Pochopil, prečo sa tol'kí pútnici nevrátili – prázdnota ho priťahovala ako magnet. Pavol sa pevne prichytil priľahlého piliera a zapichol pohľad do temnoty.

Z tieňa sa vynorila postava. Na prvý pohľad to nebola obluda, ale pútnik v potrhanom plášti. „Pamätáš si ma?“ prehovoril. Pavol pokrútil hlavou.

A vtedy pochopil. Prízrak bol niekdajší pastier, možno aj jeho príbuzný, ktorý prepadol priepasti zabudnutia. Pavol nevedel, či ustúpiť, alebo pomôcť.

Podal mu ruku.

Práve vtedy sa prízrak premenil na popol a s posledným povzdychom zašepkal: „Pamätaj si...“

Pavol pochopil, že musí porozprávať tento príbeh, aby sa zabudnutie už nikdy nezopakovalo. A tak sa vrátil na planinu a všetkým pútnikom pripomínal: „Nezabúdajte na tých, čo padli do priepasti. Pamäť je najsilnejšia zbraň proti prázdnote.“

Čestné uznanie Ján Filo

Krajina, kde sa všetko začína na P

Pán Peter je policajt. Má 38 rokov, ryšavé vlasy, pekné oči... Keď si vyberal povolanie, mal na výber: policajt, pekáť, pranostik, predavač... proste len to, čo sa začína na P. Náš pán Peter si však vybral policajta. Alebo mu to vybrali rodičia? To už teraz neviem...

Pán Peter sa vždy sa zobudil okolo 5.55 hod. Každé ráno si dal pohár piva, perníkové pirohy, pomádu a jeden pepermintový cukrík. Potom poskladal pyraminx, zobral peniaze, náhradné ponožky, pokreslené pravítko, pršiplášť, obul si papuče a šiel. Všetkých ľudí, ktorých stretával, sa volali iba Peter, Petra, Pavol, Perla...

Chodil iba okolo obchodov ako papiernictvo, potraviny či práčovňa... Denne prekrštoval Tatiany alebo Anny na Perly, zatýkal ľudí za prehrešky proti prazákonu 5... Vždy mal na obed palaciky s penou a pohár pepermintového nápoja. Do práce všetci chodili len v papučiach. Vždy okolo piatej večer sa vrátil domov a dal si večeru. A takýto bol každodenný deň nášho pána Petra. Teda skoro každý...

Jedného dňa nastal obrovský škandál. Z pratrezoru bolo ukradnutých 6 \$. Keďže ceny boli len 5 a jej násobky, vyvolalo to obrovský rozruch. A na to všetko nasadili práve policajta Petra. Prestal vídať svojich kolegov, a tak si domyslel, že ich preložili z krajiny P do krajiny A alebo T.... Ale potom začal dostávať ponuky na medzinárodné misie, preto predpokladal, že všetci majú dovolenku. Nuž prišiel za svojím šéfkom a rozhorčene mu vrazil: „Nuž, milý šéf, nastal môj čas. Bud' všetkým zrušíte dovolenku, alebo podám výpoveď!“

Šéf zosmutnel. Po 5 sekundách odpovedal: „A kto tu teraz bude pracovať? Ved' už každý odišiel.“ Tak mu náš policajt Peter navrhol: „Pod' si dať pivo! A potom sa môžeš stať profitechnikom, zostrojíš profirobotov a pošleš ich do ulíc!“ Šéfkovi sa tento jeho nápad náramne páčil.

Päť rokov si ľudia robili, čo chceli a na miesta policajtov nastúpili profiroboti. A ja som sa konečne mohol stať pomazánkarom. A tak som do smrti predával paradajkové pomazánky, na obed jedol palacinky s penou a hral sa so svojimi psami Perlou a Pavlom...

Čestné uznanie Peter Breza

Krajina, kde sa všetko začína na P

Pozoruhodný prísny poľovník Peťko prestal poľovať pijavice, pretože poriadne páchli. Pradedkovou puškou premohol päťtisícpäťstopäťdesiatpäť potkanov.

Pyšný Pišta povýšenecky pišťal pri potoku, pretože pocítil pichnutie pijavice. Preto poľovník Peťko premyslel pekelný plán: preskočil piesok popri pni, pomaly plával po potoku pozorujúc pritom pirane. Prišiel po pušku. Potom predstúpil pred pyšného Pištu. Prebil pušku, parádne pijavicu prestrelil. Pravdaže prežila, pretože pila pikantnú Pepsi.

Pijavicu prepustil, potom prestal poľovať. Prehodnotil podmienky... predával pretekárske Porsche...

Čestné uznanie Marek Angelovič

Krajina, kde sa všetko začína na P (Puplákovo)

Bol raz jeden chlapec. Volal sa Peter. Bol to obyčajný chalan ako každý iný, až na jednu vec: zaspával skoro na každej vyučovacej hodine. Vždy na prvej hodine zaspal a zobudil sa na to, ako ním pani učiteľka trasie a snaží sa ho prebudiť. Bolo to preto, lebo nevedel v noci spať... Jeho otec každý večer niečo pílil a robil hluk. Pracoval do polnoci. Zvláštna svet dospelých...

Raz na hodine slovenského jazyka, keď mali písomnú previerku, Peter tvrdo zaspal... Keby bolo možno väčšie zemetrasenie, aj tak by sa nezobudil. Po chvíli sa náhle prebudil, ale už nebol v triede a nemal pred sebou žiadnu písomku... Ocitol sa v nádhernom lese, kadiaľ viedla nejaká úzka cestička. Nuž vydal sa po nej. Po chvíli zbadal obrysy obrovského a nádherného mesta. Prišiel tak blízko, že bolo vidieť miestnych obyvateľov. A zjavila sa pred ním tabuľka: Puplinec, hlavné mesto Puplákova.

Keď vstúpil za mestskú bránu, hneď začali miestni ľudia kričať: „SLÁVA! SLÁVA!” Peter sa čudoval a spýtal sa ich, čo sa deje.

„Sme Puplákovčania z Puplinca,” predstavil sa jeden z nich, „naš kráľ je smrteľne chorý, nuž dúfali sme, že ho príde k nám niekto uzdraviť.“

„Ale ja som iba,...” začal Peter... Ale odrazu si šokovane uvedomil, že už nie je malý chlapec, ale vysoký a múdry muž. V jednej ruke mal lekárničku a v tej druhej držal tašku so všelijakými elixírmí a nápojmi. Nuž poprosil Puplákovčanov, aby ho zaviedli ku chorému kráľovi. Zistil, že kráľova choroba nebola ako tie z nášho sveta. Kráľ bol celý modrý a mal dúhové vlasy.

„Také vlasy mal vždy?” spýtal sa Peter ľudí.

„Nie, nikdy nemal takéto,” ozval sa jeden z davu.

Nuž vybral elixír s názvom POKINÁČ. Dal ho vypiť kráľovi a obviazal mu hlavu obvazom. Kráľovi to však bolo nepríjemné, tak si obvaz dal po chvíli dole. A vtedy všetci ostali prekvapení. Kráľove vlasy boli odrazu pekné, dlhé a hnedé. Ale jeho telo bolo stále modré. Najprv sa ho Peter spýtal, ako sa volá.

„V v volám s sa p p Presím p p Piaty,” zašepkal kráľ. Vtedy Petrovi došlo, že mu je zima. Z tašky vybral liek s názvom PIELEBU. Potom vybral ešte iný nápoj, ktorým mal zapíť liek. Ten nápoj sa volal POTYH. Kráľ odrazu nabral zdravú farbu a veselo precitol.

„Peter, za to, že si ma vyliečil, splním ti jedno želanie. Čo si praješ?” spýtal sa kráľ Petra. „Želám si, aby som sa ocitol vo svojom svete a chcem byť opäť tým, kým som bol... mojím pravým ja...”

Len čo to vyslovil, zobudil sa a zistil, že leží na svojej posteli. „Asi sa už vyučovanie skončilo,” pomyslel si. Potom prišiel ku svojej knižnici a zobral si knižku, ktorú už kedysi dávno čítal. Tá kniha sa volala - Krajina, v ktorej sa všetko začína na písmeno P...

Moje srdce sa stále háda s rozumom (próza)

„Moje srdce sa stále háda s rozumom“ tak znela jedna z tém súťaže Literárne Košice. Samozrejme, že som bol zvedavý, o čom sa môžu tieto vnútorné orgány hádať. Obe sú predsa rovnako dôležité, mali by si rozdeliť kompetencie a nehašteriť sa ako... napríklad, ako ľudia. S chuťou som sa teda začítal do súťažných prác a zistil som, že jedna z najčastejších príčin ich hádok je láska. Spontánne Srdce sa veľmi rýchlo do niekoho zalúbi, no racionálny Rozum si zachováva odstup, aby na konci vzťahu mohol povedať: „Vidíš, Srdce, ja som ti to vravel! Zas to nevyšlo.“

Ďalšou témou bolo priateľstvo. Aj v tomto prípade Rozum občas váhal, no Srdce napokon, našťastie, zvíťazilo a medzi spolužiakmi, ktorí sa dovtedy k sebe správali odťažito, rozkvitol kamarátsky vzťah. Ukázalo sa však, že priateľstvo nemusí byť len medzi ľuďmi, ale napríklad aj medzi človekom a psíkom – aj v týchto prípadoch sa občas zvädzal boj medzi Srdcom a Rozumom (Rozum väčšinou tvrdil, že zvieratá nepatria do bytu, ale kto by ho počúval).

Nuž a napokon hádky vznikali aj preto, lebo Srdce vravelo: „Oddýchni si, neuč sa, ešte chvíľu si polež v posteli...“, ale Rozum tak ako obvykle protestoval: „Okamžite vstávaj a bež sa učiť, lebo dostaneš päťtorku!“ Háďajte, kto obvykle zvíťazil?

Pri hodnotení súťažných prác som jednak kládol dôraz na štylistickú zručnosť, s akou autori text tvorili, no predovšetkým na originalitu. Viac ma bavili prózy, kde nešlo len o klasickú hádku medzi srdcom a rozumom, ale kde sa tento spor pretavil do samotného príbehu a ja som si roztržku ako čitateľ musel vydedukovať sám.

Musím konštatovať, že mnoho súťažných prác splnilo moje náročné kritéria a zrazu... sa vo mne začalo hádať Srdce s Rozumom. Srdce hovorilo: „Daj všetkým prvé miesta, veď to boli pekné a zaujímavé prózy!“, no Rozum oponoval: „To nemôžeš. Je to súťaž. Nemôžu vyhrať všetci.“ Chvíľku trvalo, kým som ich upokojil a spoločne sme sa dohodli a kompromise. Hádam nebudú spokojní len Rozum a Srdce, ale aj súťažiaci.

Doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.
riaditeľ Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií
Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

1. miesto Alžbeta Garberová

ZŠ Kúpeľná 2, Prešov

2. miesto Alžbeta Králová

ZŠ Trebišovská 10, Košice

3. miesto Linda Brutovská

ZŠ Polianska 1, Košice

Čestné uznanie

Lara Žeglenová

ZŠ Bruselská 18, Košice

Martina Varhačová

ZŠ Bruselská 18, Košice

Nikola Olejníková a Richard Velgos

ZŠ, Kúpeľná 2, Prešov

Laura Kossuthová

ZŠ Bruselská 18, Košice

Šarlota Anna Labošová

ZŠ s MŠ Masarykova 19/A, Košice

Katarína Kiszalová

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Čordákova 50, Košice

Emma Tomčíková

ZŠ Hroncova 23, Košice

Leonard Čech

ZŠ s MŠ Masarykova 19/A, Košice

1. miesto

Alžbeta Garberová

Kráľ

Stalo sa to tak dávno, že si to už nepamätám. Proste som to zrazu vedela.

Bol obľúbený a známy. Nielen v jeho triede, ale v celom ročníku. Proste kráľ.

Prvýkrát sme prehodili pár slov, keď naša a jeho trieda spoločne vyrazila na školský výlet na chatu. Niektorí žiaci pustili cestou na kopec hudbu a vrieskali. Kým som na nich pozerala a uškŕňala nad šialeným nápadom, náhodou som zabľúdila pohľadom k nemu. Pokrútil hlavou a poznamenal: „Týchto ľudí nepoznám a nepriznávam sa k nim.“ Tak som sa zasmiala a odpovedala, že sú taká lesná rasa, k tým sa nemusí priznávať nikto.

Neskôr, okolo polnoci, sme sa s dievčatami rozprávali o typických dievčenských veciach. „A kto sa tebe ľúúúbi?“ Jedna z nich označila práve jeho. Ja som sa nepriznala. Vedela som, že sa páči aj iným dievčatám. Bol to kráľ. Aká šanca je, že si všimne mňa?

Je trinásteho februára a v telocvični máme Valentínsky ples. On moderuje a ja snívam, že sa pozerá na mňa. Alebo aspoň myslí.

Práve sa začína druhé tanečné kolo. Mám predsavzatie, že toto kolo pretancujem celé. Ignorujem svet a sústredím sa na svoje kroky. Pesnička sa zmení a ja sa otočím, aby som si oddýchla. A stojí tam on, usmieva sa. Natiahne ruku. Vezmem ju. Jediné, čo mi beží hlavou, je, že toto sa nemá diať. Ale viem, že presne toto je ten moment, keď je na chvíľu tak, ako to má byť. Pesnička dohrá. Odídeme, ako keby sa nič nestalo. Videla som ho tancovať aj s inými dievčatami. Nič sa nedeje.

Deje sa všetko! Ten úsmev na začiatku príhovoru, ktorý smeroval ku mne!

Usmial sa, lebo to vyžadovala situácia a náhodou pozrel ku mne.

A ten pohľad? Pozerá na mňa stále!

Možno pozerá na niekoho za mnou alebo si myslí, že som divná, pretože naňho stále pozerám!

Ale...

Vidíš. Došli mi argumenty.

Ja to cítim!

Nie, to si len predstavujem.

Nerozumie tomu tak, ako tomu rozumiem ja!

Idem si sadnúť, som unavená z tancovania aj z protichodných pocitov.

Prišiel čas. Vyhlasuje sa kráľ a kráľovná plesu. Pani riaditeľka má príhovor, naschvál to naťahuje, aby nás udržiavala v napätí. Konečne vyhlásia kráľovnú. Nejaká ôsmačka.

Už som to vedela. Nevieť ako, ale bolo mi to jasné.

Je z neho skutočný kráľ. Vzdialený.

Nedosiahnuteľný.

A ja? Nevieť, čo si o tom myslieť. Nevieť, čo cítiť. Len neviem...

Díva sa na mňa!

Nedíva!

2. miesto

Alžbeta Králová

Pod povrchom túžby

„Nikdy by som nedovolil, aby ti niekto ublížil,“ prisľúbil Hans a pozrel mi do očí. Ovinula som sa okolo neho a silno ho objala, vedela som, že naša láska bude navždy. So vzdychom som sa zapozerala na poslednú stránku knihy a nakoniec ju zavrela. Ďalší nereálny román, po ktorom budem snívať o tom, aby ma niekto miloval aspoň z polovice tak, ako Hans miloval Kristen. Hoci občas nadávam na všetkých autorov týchto fiktívnych príbehov, už som sa zmierila s faktom, že zakrývam svoju závišť. Mala Katarína v živote niekoho ako Hans alebo Anna muža ako Hardin? Alebo tieto romány plné sľubov a vášne len padli z neba a dostali sa do môjho sveta cez papier a pero?

Ked' som si znova uvedomila, že na tieto otázky nikdy nebudem mať odpoveď, natiahla som ruku po telefóne a pozrela na čas. Ako inak, už som mala byť dávno na ceste do školy. Vyskočila som z postele, zobrala si všetky potrebné veci na poldňový „pobyt v pekle“ a vyrazila.

Ráno som nikdy nevenovala veľkú pozornosť tomu, čo si oblečiem alebo ako si učešem vlasy. Nosila som športové oblečenie, pretože po škole vždy utekám na tréning a dlhé hnedé vlasy som mala vždy zopnuté.

Sedela som v lavici a pozorovala, ako sa celý cyklus znova opakuje. Dievčatá sedeli v krúžku, jedli desiatu a preberali témy, v ktorých som sa veľmi nevyznala. Chlapci? Chlapci boli jednoducho... no, chlapci. Boli viac zameraní na hlúposti, ako na čokoľvek iné. Z pozorovania dokumentu „Vývoj novej generácie“ ma vyrušil až príchod učiteľa, ktorý k môjmu prekvapeniu nevstúpil do triedy sám. Za ním vošiel chlapec, ktorého som tu ešte nevidela. Možno ma to nemalo zaujímať, ale po predstavení a pár slovách o svojom živote sa učiteľ rozhodol posadiť ho presne vedľa mňa.

„Nikdy nestrácam čas na chlapcov,“ pomyslela som si. A vlastne ani oni na mňa. Škola a šport boli vždy mojou prioritou.

Celý deň plynul ako vždy, až prišla hodina literatúry. Možno to bol jediný predmet, pri ktorom som nemala pocit, že prežívam z hodiny na hodinu. Sedela som na svojom mieste a nalistovala stránku, kde sme skončili minulú hodinu. Úsmev sa mi objavil na tvári skôr, ako som si to uvedomila. Na úvodnej stránke knihy stálo: Vášňa medzi nami. Aká náhoda, že som ju dočítala práve dnes ráno.

„Vedel by mi niekto opísať pocity Kristen?“ opýtala sa pani učiteľka a ja som sa okamžite prihlásila. Lukáša vedľa mňa to trochu zaskočilo a snažila som sa potlačiť úškrn, ktorý sa mi začal rysovať na tvári.

„Myslím si, že Kristen si popri Hansovom boku musela prežiť peklo. Bola to nesmierne silná žena, ktorá dokázala pretrpieť všetky straty, ktoré jej Hans spôsobil,“ začala som. Ale môj hlas pretrhol hrubší tón, ktorý ma prekvapil. Ked' som sa otočila, pochopila som, že Lukáš sa rozhodol protirečiť mi. Čo sa on do toho vyzná?

„Prepáčte, že skáčem do reči, ale ideme opisovať len obeť, ktoré podstúpila Kristen? Nezdá sa vám to trochu jednostranné? Myslím, že Hans podstúpil rovnako veľké obeť, možno aj viac, keď sa rozhodol pre jej dobro odísť z Anglicka,“ povedal. Spočiatku som si myslela, že jeho reči sú prázdne, ale keď začal menovať konkrétne detaily, uvedomila som si, že túto knihu musel čítať viackrát. Bola som zaskočená a nepripravená na jeho odpoveď.

Po hodine tanca, ktorú nám pridala tréner ako prípravu na zimný ples, sme sa s Lukášom ocitli v páre.

„Tak, teraz chyt partnerku pravou rukou za pás a ideme na počítanie...“ vyhlásil tréner.

Lukáš ma chytil okolo pásu a ako sme sa pohybovali po parkete, snažila som sa vyhýbať očnému kontaktu. Sledovala som všetko okolo nás, len nie jeho.

„Tak, ty už si niekedy tancovala?“ opýtal sa ma Lukáš.

„Ja? Ani náhodou,“ zasmiala som sa.

„A čomu sa venuješ? Na prvý pohľad si športový typ,“ pokračoval.

„Volejbal. Som kapitánkou tímu, dnes máme školský turnaj,“ odpovedala som.

Nevedela som prečo, ale pri Lukášovi som sa cítila inak. Nevidel vo mne len ďalšiu „športovú dievčinu“ a bol asi jediný chlapec, ktorý mal záujem o knihy ako ja. Na druhý deň ráno som vstala skôr ako obvykle. Niečo ma podvedome hnalo, aby som skúsila niečo nové. Pozrela som sa na seba v zrkadle a rozhodla sa pre zmenu. Síce mi rozum jasne dával najavo, že mám rozmýšľať racionálne, ale malá zmena nezaškodí, no nie? Stiahla som gumičku a nechala svoje husté hnedé vlny voľne padnúť na plecيا.

Kým som sedela v lavici pristihla som sa, ako raz za čas bočným okom sledujem Lukáša, ktorý si neustále písal poznámky alebo sa zabával s chlapcami na rôznych somarinách cez prestávky. Dokonca som pocítila, ako sa teším na hodinu tanca, ktorá mala o malú chvíľu nasledovať. Na tréningu sa naše rozhovory stále viac prehľbovali a každým dňom som si uvedomovala, že medzi nami sa niečo mení a mala som väčšiu odvahu počúvať svoje vnútro, načúvať, kým v skutočnosti som. Netrvalo dlho a týždeň ubehol ako voda. Bol piatok, hodina tanca, a ja som sa cítila šťastná, viac ako zvyčajne.

„Myslím, že by sme mohli trénovať aj cez víkend, čo povieš, partnerka?“ Tento jeho vtíp s prezývkou som už pomaly začínala akceptovať. Tak som len pregúľala očami.

„Súhlasím,“ odpovedala som, a tak sme sa dohodli, že trénovať budeme u mňa. Trénovanie pre nás oboch bolo vážnou záležitosťou. Obaja sme súťaživí a chceli sme byť na plese najlepší. Po niekoľkých hodinách strávených tréningom som si ale uvedomila, že ples nie je len o tanci, ale aj o tom, čo si oblečiem.

V tej chvíli ma to úplne zasiahlo: „Čo si preboha oblečiem?!“ zvolala som v panike a zrazu som sa ocitla na zemi, teda konkrétne na Lukášovi, ktorý na mňa prekvapene pozrel.

Skôr než som stihla vymyslieť nejakú výhovorku alebo sa ospravedlniť za moju nešikovnosť, jeho pery sa zrazu dotkli mojich. Najprv to bol jemný, nevinný bozk, ale o chvíľu sme sa obaja úplne stratili v tej vášnivej chvíli. Cítila som sa ako v jednom z tých románov, ktoré som vždy čítala a snívala o nich.

Dni s Lukášom ubiehali rýchlo a zrazu bol deň D. Zimný ples. V sobotu som s mamou absolvovala maratón nákupov, aby sme našli tie perfektné šaty, ktoré by naplnili jej nadpozemské predstavy. Keď som sa pozrela na seba do zrkadla, zrazu som nepoznala tú dievčinu, ktorá sa na mňa usmievala. Ukázalo sa množstvo zmien – nielen v tom, ako vyzerala, ale aj v tom, ako jej oči žiarili šťastím. Mala som pocit, že toto už nie som ja, ale niekto úplne nový. Mala na sebe snehovobiele šaty, s elegantným výstrihom, s dlhými večernými rukavicami, ktoré siahali až po lakty. Vlasý mala upravené v jemnom drdole, na povrchu jemné trblietky, ktoré jej dodávali pocit, akoby bola celá pokrytá snehom. A, samozrejme, nechýbali ani biele črievičky ako pre princeznú.

V tom okamihu som mala pocit, že všetko je možné. Bol to moment, keď som si uvedomila, že veci sa môžu zmeniť tak rýchlo, aj keď nikdy nevieme, kam nás život zavedie. Vošla som do budovy plnej bielych dekorácií. Nad mojou hlavou padali vločky a hudba hrala v pozadí. Okolo mňa tancovali spolužiaci, všetci sa zabávali a ja som v tom momente pocítila neuveriteľný pokoj. Našla som Lukáša, tancovali sme spolu a smiali sa, ako sme to robili už predtým.

Ples bol čarovný a cítila som sa ako v rozprávke. Všetko sa vyvíjalo skvele. Rozhodla som si odskočiť po nápoj, no keď som sa vrátila Lukáš tam už nebol. Rýchlo som očami prehládala celú miestnosť a objavila som ho vzadu so spolužiakmi. No keď som sa pozrela bližšie stála vedľa neho dievčina, ktorú som na škole ešte nevidela. Odrazu si oprela hlavu o jeho rameno. Rozhodla som sa, že to nenechám tak. Už som začala veriť, že medzi nami niečo je, že sme niečo viac než len náhoda. Vykročila som k nim s presným plánom, ale keď som sa postavila pred neho stratila som slová. Moje srdce bilo rýchlejšie. Ako je to možné? Ako sa to všetko zmenilo tak rýchlo? Potrebovala som niečo povedať, niečo, čo by vyjadrilo všetky pocity, ktoré ma zmietali.

„Ty si tu aj s ňou?“ v tom momente mi bolo jedno, kto každý sa pozerá.

„Necháp ma zle, ale môžem si chodiť s kým chcem a nie na slovo počúvať svoju frajerku,“ odvetil bez kúska úcty. A vtedy som si uvedomila, že všetky moje najhoršie predstavy sa naplnili. *Čo ak sa nám nepodarí vyhnúť tým všetkým chybám, ktoré sa opakujú v každom príbehu? Čo ak to všetko skončí zle? Čo ak pôjdem po tejto ceste a skončím zranená?* Rozum mi vtedy pracoval na plné obrátky a premýšľala som či je správne riskovať. Nuž povedala som si, že teraz je čas jednoducho nasledovať srdce. A skončila som ako všetky ostatné postavy. Podvedená a opustená. Stála som tam, obklopená všetkými tými očami, ktoré na mňa udivene zízali. Rozhodla som sa, že nedovolím, aby on zničil čo som si vypestovala a pokúsila som sa o úsmev.

„Takže si myslel, že sme boli vo vzťahu? To si asi naozaj veril tomu, že sa pre teba stanem niečo viac než len hra, v ktorej si ma chcel ponížiť,“ opýtala som sa a snažila som sa zadržať smiech. Lukáš sa zatváril šokovane, zrejme si myslel, že už dávno budem plakať na kolenách. Nuž mýlil sa.

„Lukáš prepáč, ale musím sa ísť teraz baviť, tak si to uži,“ zakývala som na rozlúčku a sebavedomo odkráčala preč. Cítila som, že sa začínam pozeráť na svet inak. Bez strachu, bez závislosti na niekom inom. Objavila som niečo, čo mi predtým unikalo – seba samu. Uvedomila som si, že som sa za posledných pár mesiacov naučila milovať seba a starať sa o seba. Objavila som lásku nie k nemu, ale k sebe, a tým som získala omnoho viac. Nikto netušil, ako sa náš vzťah vyvinie, ale v tej chvíli som vedela jedno: na tento moment nikdy nezabudnem. Moment, keď som si našla seba. Cítila som, že sa na mňa pozerá, ale nevidí ma. Nikdy nevidel tú, ktorá som naozaj. Mýlil sa, ak si myslel, že ho budem nasledovať v tejto hre. Vlnila som sa v rytme hudby a cítila som sa voľná, ako nikdy predtým. Nezáležalo na tom, kto je okolo mňa. Rytmus a ja sme tvorili jeden celok. Bolo to oslobodzujúce. A zrazu som vedela, že všetko bude v poriadku.

3. miesto

Linda Brutovská

Moje srdce sa stále háda s rozumom

Sedím v lavici, keď do triedy vojde učiteľka dejepisu. V ruke drží papiere pripomínajúce písomku. Srdce sa mi rozbúši a v hlave sa mi ozve jeho hlas: „Neboj, možno to je len pracovný list.“ No v tom sa ozve učiteľka: „Tak deti, dnes si napíšeme tú spomínanú písomku z Uhorska.“ „Na ktorú som, samozrejme, zabudla,“ pomyslím si. „Nepanikár, určite bude ľahká. Možno tam bude to, čo si aspoň raz videla!“ ozve sa srdce, no vtom sa do konverzácie zapojí rozum: „Áno, videla. Pred dvomi mesiacmi, keď si si povedala že sa to naučíš neskôr. No hádaj čo? To neskôr je dnes.“ Srdce sa ale nevzdáva a stále namieta. „Ved' to natipuješ, to bude v pohode.“ Rozum sa zasmieje. „Natipuješ? Tak ako naposledy, keď mala byť správna jedna odpoveď a ty si zakrúžkovala tri?“ Učiteľka začne rozdávať papiere. Srdce šepká: „Možno keď tú písomku uvidíš, tak si na niečo spomenieš.“ No rozum sa rozhodne nemieni vzdať. „Možno áno, ale pravdepodobnosť je približne taká, ako keby malo začať snežiť v lete.“

Písomka mi pristane na lavici. Očami si rýchlo prebehnem otázky. Prvá – netuším, druhá – nič, tretia – znie trochu povedome, ale asi takým spôsobom ako keď niekoho uvidíte na ulici a máte pocit, že ho poznáte, ale neviete prísť na to, kde ste ho videli. Srdce sa dostane do amoku. „Napíš niečo! Hocičo! Určite dostaneš aspoň bod za snahu.“ Skloním hlavu a zadívam sa na prázdny papier. Srdce sa stále nevzdáva. „Napíš niečo múdre. Učiteľka si bude mysliť, že si sa aspoň snažila.“ Rozum hneď argumentuje. „A ty si myslíš, že mi teraz napadne niečo múdre? Ak tam má byť niečo napísané, tak nech je to aspoň kreatívne.“ Čítam si teda otázky.

„Prvá otázka: Kedy vzniklo Uhorsko? Keď si niekto povedal: „Čo tak si založiť novú krajinu?“ Druhá otázka: Kto bol Štefan I.? „Bol to kráľ, ktorý si zjavne veľmi veril, pretože bol prvý.“ Tretia otázka: Čo boli turecké nájazdy? „Neprijemná návšteva, ktorú nikto nepozval, no aj tak prišli.“ „Dokonalé! Určite dostaneš body za kreativitu!“ vykrikuje nadšené srdce. „Áno, alebo rovno poznámku za drzosť.“ odfrkne rozum. Zazvoní na prestávku, písomky sa zbierajú. Cestou domov neustále premýšľam nad tým, ako to asi dopadne zajtra v škole, keď sa budú tie písomky rozdávať. Najradšej by som sa z toho vyspala, ale akoby som pri tých dvoch vôbec mohla...

Ráno vchádzam do triedy s malou dušičkou. Prvá hodina, ako inak, dejepis. Učiteľka si postupne volá žiakov ku katedre. Srdce je v pohode. „Určite sa na tvojej písomke zasmieje, nemôže to byť také zlé!“ No a rozum si len povzdychne. „Alebo sa rovno priprav na verejný výsluch pred tabuľou.“ Učiteľka povie moje meno. Pomaličky sa postavím, prídem k tabuli a zadívam sa na moju písomku, ktorú drží v ruke, ako keby ju išla v priamom prenose roztrhať. „Takže...Neprijemná návšteva ktorú nikto nepozval?“ prečíta moju odpoveď nahlas a celá trieda sa začne rehoť. Srdce je celé bez seba: „Vidíš? Funguje to! Všetci sa na tom bavia!“ Rozum len prekrúti oči. „Skôr by som povedal, že sa smejú na tebe, nie s tebou.“ Učiteľka sa nezatvára najprívetivejšie. „No, takže čo boli naozaj tie turecké nájazdy? Ale teraz vážne!“ Nastalo ticho. „Povedz niečo!“ kričalo srdce. „Hlavne to povedz správne!“ dodal rozum. Otvorím ústa a čakám, kým správna odpoveď vyklzne sama, no to sa nestane, a tak poviem prvé čo mi napadne. „No...Stále si myslím, že to bola neprijemná návšteva... Len s mečmi.“ Trieda vybuchne smiechom, tentoraz ešte viac. Učiteľka si povzdychne. „Tak dobre teda. Douč sa to. Na ďalšej hodine si napíšeš opravnú písomku.“ Srdce s rozumom nakoniec stíchli, pretože sa nám spoločne podarilo prežiť tieto dva dni.

Čestné uznanie Lara Žeglenová

Záhadný odkaz

Ema si odložila učebnice a zošity do školskej tašky, pretože dnes písali písomku z geografie. Niektorí spolužiaci si ich odložili spolu s Emou, iní začali učiteľa presviedčať, aby si mohli písomku napísať až budúcu hodinu. „Vyberte si čistý dvojhárok a pero,“ povedal učiteľ. Ema našla jeden čistý dvojhárok v lavici. Keď ho však otvorila, objavila v ňom malý papierik. Učiteľ medzitým začal diktovať otázky, a tak si Ema vložila papierik do tašky, aby si ho mohla prečítať cez prestávku.

Hodina sa skončila a Ema zamierila na chodbu. So svojou najlepšou kamarátkou Adelou tam sedela na lavičke a desiatovala. „Tá písomka bola strašne ťažká,“ povedala Adela. „Počkaj,“ odvetila Ema, „len si po niečo skočím do triedy.“ Spomenula si na papierik, ktorý pred písomkou rýchlo vložila do tašky. Našla ho medzi dvomi učebnicami. Vybrala ho a otvorila. Na papieriku bolo napísané: Už nevládzem. Zdá sa, že nikomu na mne nezáleží. Možno bude najlepšie, ak jednoducho zmiznem. Premkol ju strach. Nevedela, či má uveriť tomu, čo práve prečítala. Papierik bol vytlačený a napísaný na počítači a nebol na ňom podpis odosielateľa.

„Na čo tak zízaš?“ opýtala sa jej spolužiačka, ktorá sedela vo vedľajšej lavici. Ema jej odpovedala: „Ale na nič.“ Okamžite vyštartovala na chodbu. Chcela papierik ukázať Adele, no pri dverách si uvedomila, že možno bude najlepšie, ak si to jednoducho nechá pre seba. „Čo ak je to len nejaký žart?“ namýšľala si, „niekto si zo mňa určite vystrelil.“

Po chvíli si uvedomila, že to mohol napísať niekto, kto môže byť naozaj v nebezpečenstve. „Možno je ten papierik varovanie,“ pomyslela si, „čo ak tým môžem niekomu zachrániť život?“ Vôbec nevedela, čo si má o papieriku myslieť. Srdce jej hovorilo, že to má začať čo najskôr riešiť a niekomu sa s tým zdôveriť, no rozum jej vravel, že je to iba žart a niekto to napísal iba preto, aby si z nej urobil dobrý deň.

Nasledujúcu noc bola veľmi nepokojná. Kvôli myšlienkam na papierik nedokázala zaspať. O druhej ráno náhle zobudila. Sníval sa jej sen, v ktorom sa spustila hádka medzi srdcom a rozumom. Srdce kričalo: „Musíš okamžite niečo urobiť! Čo ak je ten človek naozaj v nebezpečenstve?“ Rozum ju brzdil: „Ale čo ak len preháňa? Možno je to žart. A čo ak sa do toho zapletieš a zbytočne si len narobíš problémy?“ Ema nevedela, čo mala robiť. Celú noc nad odkazom premýšľala. Mala ho odnieť učiteľke? Mala sa opýtať kamarátov? Alebo mala všetko nechať tak a dúfať, že to nič neznamenalo? Po dlhom váhaní si uvedomila, že ak nič neurobí, neskôr si to môže vyčítať. Rozhodla sa preto dôverovať svojmu srdcu, ale aj rozumu.

Keď na druhý deň ráno prišla do školy, spomenula si na to, ako sa cítila, keď dostala zlú známku. Vtedy jej to pripadalo ako koniec sveta. Mala pocit, že je úplne zbytočná a že nič nezvládne. Uvedomila si, že aj v triede sú žiaci, ktorých trápia podobné problémy a možno je jeden z týchto žiakov aj autor odkazu, ktorý našla. Rozhodla sa preto nejako pomôcť.

Taktiež si uvedomila, že bude najlepšie, ak o tomto liste niekomu povie. Po skončení vyučovania boli všetci zamestnanci školy na obede, a tak využila príležitosť. Zo školskej tašky vybrala odkaz a k nemu dopísala: Toto som našla včera v mojej lavici. Napriek tomu, že sa cítila nervózne, vzala odkaz a zamierila s ním ku kancelárii školskej psychologičky. Tam ho nechala v schránke pred dverami, pretože sa o tejto téme bála hovoriť otvorene.

Po príchode domov bola Ema šťastná. Hoci bola pri zanechávaní odkazu nesvoja, v hĺbke duše cítila, že to bolo správne rozhodnutie. Lahla si na posteľ, aby si oddýchla a vnímala dobrý pocit, ktorý ju obklopoval, pretože dnes spravila niečo dôležité.

O pár dní neskôr sa po škole rozšírila klebeta, že jeden Emin spolužiak naozaj prežíval ťažké obdobie, ale vďaka pomoci ho začal riešiť. K Eme sa dostala prostredníctvom Adely, ktorá s nadšením rozprávala o tom, čo sa stalo. „Ema, počula si to? Marek vraj v poslednej dobe prechádza ťažkým obdobím,“ vysvetľovala Adela, „vraj mu pomohla školská psychologička. Hovorila som s jednou deviatačkou, ktorá vie, že dostala od niekoho anonymný odkaz, ktorý ju povzbudil, aby konala. A Marek je na tom už omnoho lepšie!“ Ema sa usmievala a cítila, ako ju naplňa šťastie a úľava. Bola veľmi rada, že sa rozhodla konať, aj keď ostala anonymná. „Je to skvelé. Som rada, že je Marek už z najhoršieho von,“ povedala.

Vďaka vlastnej skúsenosti zistila, že srdce a rozum sa nemusia hádať. Naučila sa, že kombinácia názorov srdca a rozumu vedie k správnym rozhodnutiam a môže tak pomôcť tým, ktorí to potrebujú. Ak sa nedokážeme rozhodnúť medzi dvomi stranami, stačí si vytvoriť rovnováhu oboch. Treba zvážiť pozitívne a negatívne účinky a konať s premysleným plánom. Napriek tomu, že si bola svojím rozhodnutím neistá a cítila sa nervózne, urobila správny krok. Takto Ema zachránila Marekov deň. Možno dokonca aj život.

Čestné uznanie Martina Varhačová

Klárino psíča

Kvap.

Kvap.

Kvap.

Vonku prší a mrzne. Klára je do nitky premočená. Mokrú oblečenie jej chladí celé telo, až sa trasie. Čo najrýchlejšie sa snaží dostať domov. Náhle zastane. Pred sebou zbadá niečo malé a chlpaté. Keď podíde bližšie, zistí, že je to malé šteňa. Celú srst' ma tmavú od dažďa. Okolo pása má zaschnutú krv. Kláre zovrie srdce. Vie, že ho tu nemôže nechať napospas tomu hroznému počasiu a hlavne, keď je zranené. Pomaly ho zodvihne a privinie si ho k hrudi pod vetrovku. Už, už sa chystá vydať na cestu, keď vtom si na niečo spomenie. Jej rodičia by sa veľmi hnevali, keby zistili, čo si doniesla domov. Dookola jej opakovali, že zvieratá do bytu nepatria. Snažila sa ich už mnohokrát presvedčiť, no nakoniec si vždy presadili svoje. Vraj to smrdí a nikto nemá čas sa o to starať.

Chvíľu tam len mlčky stála a snažila sa vymyslieť plán, ako prepašovať to šteňa domov. Dážď pomaly ustupoval. Pozrela sa na hodinky. O takomto čase je jej mama už dávno doma. Nie je šanca, že by si nič nevšimla. Zostávala jej len jedna možnosť. Vytiahla mobil z vrecka a napísala Eve – najlepšej kamarátke. Bola si takmer istá, že keď sa dozvie o zranenom zatúlanom šteniatku, neodolá a vezme si ho k sebe. Jej rodičia neboli ani zďaleka takí prísni ako Klárini.

Klop, klop. Klára stála pred vchodovými dverami. Zrak upierala na kamennú podlahu. Keď sa dvere otvorili, stálo pred nimi vysoké dievča. Ryšavé vlasy malo v gumičke a tvár mu zdobil široký úsmev. Hneď ako si všimla malú chlpatú guľičku, neváhala a zobrala ju k sebe.

Klára nepochybovala o tom, že o šteňa bude dobre postarané. Bola vďačná za Evinu láskavosť a vedela, že jej rozhodnutie bolo múdre, no šteňa jej chýbalo. Stále naň myslela. Bola smutná, že to ona nemohla byť tá, ktorá si ho nechá, tá ktorá ho bude z celého srdca ľúbiť a starať sa oň.

Na druhý deň sa rozhodla, že ho pôjde navštíviť. Vyzeralo už o čosi lepšie a srst' už nemalo takú tmavú ako predtým. Okolo pása malo obvaz. Bolo oddýchnuté a najedené. Nič mu nechýbalo.

Hneď ako sa mu zranenie zahojilo, Evini rodičia sa rozhodli dať ho do útulku. Tam sa oň postarajú lepšie a možno sa nájde nový majiteľ. Aj keď to Kláru mrzelo, musela sa s ním rozlúčiť. Sľúbila si, že raz sa ho pokúsi dostať naspäť. Nateraz sa však musela vzdať citov a riadiť sa rozumom.

Čestné uznanie

Nikola Olejníková a Richard Velgos

Šesť rokov

Kto by kedy povedal, že už ako deti si všímame ľudí okolo seba. Ľudí, ktorí sú nám podobní, majú rovnaké záujmy. Ale tušil niekto, že sa z obyčajného cudzieho chlapca z vedľajšej triedy stane najlepší kamarát? Keď som si ho začala všímať, ešte pred covidom, bola som štvrtáčka. Vedela som, čo ho zaujíma? Nie. A preto som sa nikdy neozvala. Mali sme ísť spolu do školy v prírode. Covid nám všetko pokazil.

Posledné mesiace, teda roky, boli pre všetkých ťažké. Od prvého ročníka nám hovorili, že každým rokom toho bude viac a viac. Vedel som, že raz príde monitor, stredná škola, a že to budú tie reálne „temné časy“, ale nikdy by som nečakal, že sa už ako štvrták alebo piatak budem cítiť prepracovane. Sedeli sme stále doma, dookola s tými istými ľuďmi a boli sme zmätení a unavení. Najviac mi chýbali kamoši. Videl som ich každý deň, ale cez chladnú obrazovku. Stále viac a viac som ju nenávidel.

Až po návrate do školy som si poriadne uvedomil, že sme na druhom stupni. Začali sme mať oveľa viac hodín v iných učebniach, takže aj tí, ktorí celý prvý stupeň sedeli v zadnej lavici a snažili sa tváriť, že neexistujú, nahnevaní na „veľký svet tam vonku“, museli z triedy občas vyjsť. Taktiež sme si hneď všimli, že sa budeme viac spájať s inými triedami. Je teda jasné, že som začal stretávať ľudí, ktorých som nikdy predtým nevidel, aj keď celý čas sedeli len pár dverí odo mňa. Medzi nimi bolo jedno dievča. Pre jej kučeravé vlasy bola iná ako ostatní. Vedel som ako sa volá? Nie. Ozval som sa k nej? Nie. Bola z inej triedy, bol to v podstate úplne cudzí človek. A tak išli mesiace ďalej jeden za druhým. Piaty a šiesty ročník zbehli veľmi rýchlo, ani sme sa nestihli spamätať z covidu. Bol tu začiatok siedmeho ročníka a o pol roka nás čakal lyžiarak.

Leto ubehlo rýchlo. Do školy som sa tešila, keďže cez covid som bola zavretá doma. To je realita života s rizikovým súrodencom. Každá chrípka môže narobiť škody. A preto som si dávala obrovský pozor. Nevedela som pochopiť, že som už siedmačka. Nedávno som sa bála každého nového písmenka. Pociť, že sa o dva roky budem rozhodovať, na akú strednú vlastne chcem ísť, ma desil. Moje myšlienky prerušil čas, nemohla som meškať do školy hneď v prvý deň. Spolužiačky mi chýbali. Triednu málokto počúval. Každý bol ponorený v rozhovoroch. Tešili sme sa na lyžiarsky, ale dovtedy sme si museli prejsť celé to nové učivo. Počas covidu bolo učenie ťažké, niektoré veci sme nevedeli. Keď sme sa presúvali do učební na hodiny fyziky či biológie, znovu som ho videla. Áno, toho chlapca zo štvrtého ročníka. Zmenil sa. Bol vyspelejší. Ozvala som sa? Nie. Ani nevedel, kto som, iba by som sa strápnila.

Konečne sa začal riešiť lyžiarak. Kto s kým bude v izbe? Kedy budeme mať večierku? Kam ideme a aký bude svah? No hlavne nás zaujímalo, s ktorou triedou pôjdeme. Nakoniec sme išli s D. Bola som rada. Mohla to byť príležitosť spoznať sa s ním. Ale to by som musela nabráť odvahy. Hnevám sa, že nie som taká odvážna ako ostatní z mojej triedy.

Všetci sme vedeli, že lyžiarak bude veľká vec. Za tie roky sme ani raz neboli všetci spolu tak ďaleko a navyše na týždeň. Každý z nás tušil, že nás to úplne zmení ako kolektív. Prípravy prebiehali celý polrok. Na každej telesnej sme počúvali, čo všetko sa musí riešiť. Každý sa modlil, nech neochorie a ja som bol znova ten nedočkavý a zvedavý sedemročný chlapec, ktorého rodičia s prvým zošitom a kvietkom pre pani učiteľku odprevadili do školy.

Nikdy predtým som nelyžoval. Musel som si zohnať lyže, lyžiarky, naučiť sa všetko si zapnúť a vedieť sa vôbec hýbať. Báľ som sa, ale zároveň som cítil veľkú radosť.

Cesta tam bola chaotická ako ešte nikdy predtým. Išľo nás veľa, každý mal pocitovo tak 10 kufrov a navyše na každom kroku stála nejaká mamka s vystrašeným výrazom v očiach. A vo všetkom tom chaose som si zase všimol ju. Bola z triedy, ktorá išľo s nami. Mohli by sme sa spoznať, keď tam budeme týždeň.

Už pod dvoch dňoch tam bol lyžiarak môj najväčší zážitok so spolužiakmi od začiatku základky. S ňou som nebol v rovnakej skupine, lyžovať už vedela.

V posledný večer sme mali niečo ako diskotéku. Vedeli sme, že zajtra sa to všetko skončí. Netuším, čo to do mňa vošlo. Nevieľ, či by som bol schopný urobiť to znova. Sedela tam so spolužiačkami. Ja, chalan, ktorý sa báľ aj vlastného tieňa, ktorý má niekedy problém ozvať sa aj k návšteve, ktorý si najradšej sám doma číta knižku, som ju zavolaľ tancovať.

Lyžiarak. Konečne to prišlo. Ale moja radosť sa premenila na stres. Vedela som už lyžovať, ale mala som za sebou aj vážnejší úraz práve na lyžiach. Pred školou stáli rodičia so svojimi deťmi, pripravenými si to užiť. Ešte raz som skontrolovala, či mám všetko. Otcovi som dala pusu na líce a už som bola medzi spolužiakmi. V tom dave som ho zazrela, rozprával sa s nejakým svojím spolužiakom, ktorého som vlastne asi prvýkrát videla.

V skupine som bola iba s jednou spolužiačkou. Síce sme sa veľmi nerozprávali, no bola som rada, že je so mnou aspoň niekto známy. Dúfala som, že medzi ostatnými bude aj on. Nebol. Ostala som trochu sklamaná. Bola to jediná šanca ozvať sa. Dni ubiehali rýchlo. Ani som sa poriadne nerozlyžovala, bol už štvrtok. Zobudila som sa s celkom zlou náladou. Nevieľ, čím to bolo. Na raňajkách som nemala chuť do jedla a vlastne sa mi ani nechcelo ísť na svah. Ale nemala som na výber. Dúfala som, že pri lyžovaní sa mi možno nálada zmení.

Nezmenila sa. Keď sme sa unavení po celom dni vrátili na izby, mohli sme sa rovno pustiť do práce – všetko zbaliť a upratať. Neskôr nás čakala „diskotéka“. Nemala som silu byť medzi toľkými ľuďmi. Chcela som si už ľahnúť.

O pár minút som sedela v spoločenskej miestnosti. Sledovala som, kto vyhral akú súťaž a kto bol ocenený. Keď sa pustila hudba, ostali sme so spolužiačkami sedieť. Pozerala som do zeme, no zrazu sa pred mnou zjavil. Už som vedela, že sa volá Rišo. Opýtal sa ma, či si s ním nechcem zatancovať. Zasekla som sa. Má okolo seba toľko dievčat... Spolužiačky ma začali tlačiť. Asi to bolo okolnosťami. Povedala som nie. Videla som na ňom sklamanie. Zničila som jedinu šancu. Nad ničím iným som nerozmýšľala.

Cestou na izbu som ho zastavila poprosila o kontakt. Nevieť, kde vo mne vzala odvaha.

Lyžiarak bol skvelý, ako sme všetci čakali. Lyžovať som odvtedy nebol, ale podstatné je, že som sa to naučil. S dievčaťom sme potom išli niekoľkokrát vonku. Volá sa Nika. Celkom sme si rozumeli. Potom prišli letné prázdniny, nový školský rok a naše cesty sa rozdelili. Nikdy sme sa nepohádali, nikdy sme neboli za zlé. Proste sme sa prirodzene bavili menej a menej. Život išiel ďalej. Škola bola ťažšia. Všetko sa pomaly menilo. Z vystrašeného siedmaka sa stával vystrašený deviatak.

Ak by som mal tú možnosť, vrátil by som sa na začiatok. Do škôlky. Je zaujímavé, ako sme sa vtedy tešili na to, keď budeme veľkí. Túžili sme chodiť do školy, do práce, založiť si rodinu, a pritom sme každý deň kopali na pieskovisku tunel do Austrálie, vyskúšali sme všetky povolania. Stačilo povedať, na čo sa dnes hráme. Najväčší frajer bol vždy ten, čo vedel najrýchlejšie behať. Teraz to už nie je hra.

V tom chaose som išiel na jednu súťaž. Potreboval som sa niečo opýtať, a tak som ju zastavil na chodbe. Pri krátkom rozhovore som mal pocit, že som opäť siedmak. O niekoľko dní sme sa znova stretli. Ona ma zavolať von.

Lyžiarak je teraz iba pekná spomienka.

Nedávno sme boli spolu vonku, po dlhej dobe. Obaja sme sa trochu hanbili, ale to je normálne. Mali sme sa o čom rozprávať.

Nevedeli sme sa dočkať plesu. Nášho posledného na základnej škole. Jasné, že sme si to museli užiť. Prišiel za mnou. Vedela som, čo sa opýta.

Pred niekoľkými týždňami sme mali ples. Bolo to niečo neuveriteľné. Nečakal som, že sa na druhý deň budem môcť postaviť a vôbec rozprávať. Celý ples som tancoval (teda ak sa to dá považovať za tanec) ako o život. Áno, aj s ňou. Po plese sme sa začali baviť ešte viac. Teraz si píšeme a rozoberáme tento text. Už je hotový! Môžeme sa pustiť do niečoho ďalšieho.

Čestné uznanie Laura Kossuthová

Moje srdce sa stále háda s rozumom

Je streda ráno. Zase meškám. Mala som odísť z domu už pred pol hodinou, ale zaspala som. Rozum mi dookola opakuje aká som nezodpovedná. Akoby nestačilo, že mi to hovorí aj mama. Rýchlo som si obliekla moje obľúbené modré tričko s čiernymi nohavicami a zišla do kuchyne kde bola pravdaže moja mama. „Ty si ešte tu?“ opýtala sa zúrivo keď sa pozrela na hodiny. Najprv som ju ignorovala a len si zobrala desiatu s hrnčekom čaju, no vtom som sa potkla o moju školskú tašku. „Do kelu!“ vykrikla som keď sa mi vylial čaj na tričko. „Tak ti treba,“ podpichovačne odvetila sestra, ktorá na rozdiel odo mňa nemusí ísť do školy, lebo je chorá. Keby som mohla tak by som jej z celého srdca dala facku a povedala nech mi dá pokoj, no teraz na to vážne nemám čas. Kašlem na moje sprosté srdce. „To by sa nestalo keby si nemeškala Viola!“ vykričala ma mama. Rozum mi radí aby som už konečne odtiaľ vypadla. Položila som na stôl hrnček, zabalila si desiatu, vzala si tašku a prezula sa. Zrazu sa pozriem do zrkadla a na mojom tričku je veľký flak! „Kľud Viola, aspoň že stihneš školu,“ hovorila som si v hlave. Otočila som sa, schmatla mobil a utekala do školy. Keď som stála pred domom vytočila som číslo mojej najlepšej kamarátky Niny. „Cesta do školy mi trvá päť minút a o dvadsaťpäť minút zvoní,“ povedala som jej v rýchlosti, „to znamená, že sa ešte stihnem naučiť na písomku z biológie.“ Nina si len povzdychla a odpovedala mi: „Už si tu mala dávno byť, veď sme mali ráno doučovanie a ako ťa poznám tak nebudeš zase nič vedieť.“ Až teraz som si na to spomenula. „Och, prepáč Nina iba mi nezvonil budík,“ pokračovala som, „ale o chvíľu som v škole.“ Zložila som a zabočila doprava cez cestu.

Otvorila som svoju skrinku a strčila si do nej topánky. Nina sa tu zrazu zjavila a začala mi nadávať prečo zase meškám. Nemeškám veľmi, iba trochu. Zvoní až o dvadsať minút. To je ešte kopec času na to, aby som sa naučila na písomku z biológie. Presunuli sme sa na chodbu kde máme triedu a iba tam chvíľu stáli. Mám rada ticho, no Nina obľubuje hluk našej chodby. Má to aj výhody, lebo veľa vecí sa dozvieme keď sedíme na lavičke pred našou triedou. Stojíme tam ako dva stĺpy, no vtom začujeme výkrik.

Otočím sa a vidím našu spolužiačku Júliu ako vrieska na svojho priateľa. „Nedokážem tomu uveriť,“ kričala, „presne dnes na Valentína sa so mnou rozchádzaš!“ Pozrela som na Ninu a opýtala sa úplne sprostú otázku: „Dnes je Valentín?“ Ona mi dala jeden z jej „si vážne taká hlúpa alebo zo seba len robíš sprostú“ pohľadov. „Takže je,“ zamrmlala som. Priblížili sme sa k nim aby sme videli čo sa deje. Okolo nich bolo kopec ľudí. Brodili sme sa davom a zistila som veľa vecí, ktoré by som rada ani nevedela. „Vieš ako veľa som kvôli tomuto vzťahu obetovala?“ spýtala sa ho nahnevane Júlia. Vo vzduchu bolo cítiť napätú

situáciu no nik sa neodvážil ozvať. Júlia ho chytila za ruku a prihovorila sa k nemu sladkým hlasom: „Alex, povedz mi prosím, prečo si sa tak rozhodol?” Vedela som, že Júlia vie byť manipulatívna takže som čakala či neurobí takýto ťah. Vždy má eso v rukáve. Celá chodba stíchla. Čakali na jeho odpoveď. Bolo počuť iba dýchanie nedočkavých ľudí. Pozrela som sa Alexovi do očí a videla ako mu horia od nenávisti. Nenávisti k nej.

S Alexom sa poznáme roky a tomu môžeme vďačiť našim rodičom, ktorí sú priatelia. Už od detstva sme spolu trávili veľa času, no odkedy sme nastúpili na strednú školu dosť sme sa od seba oddialili. Ja som sa naplno venovala štúdiu a on zase športom. Potom začal chodiť s Júliou, a preto sme sa prestali stretávať. Odtedy naše stretnutia boli pomerne krátke a väčšinou trápne. Vždy som rozmýšľala aké by to bolo keby nezačal chodiť s Júliou. Tú predstavu som rýchlo zahнала za hlavu a zamerala sa na súčasnosť. Teraz stojí pred mnou a zíza na mňa. Snažím sa s ním udržiavať očný kontakt a nechcem ho za žiadnu cenu prelomiť. Srdce mi hovorí, aby som sa za ním rozbehla a hodila sa mu do náručia, ale rozum sa s ním háda a odporúča sa radšej držať v úzadí. Skoro som počúvala moje srdce, no Alex sa pozrel na Júliu. Chladne odpovedá na jej predošlú otázku: „Už ťa mám plné zuby.” Niekoľko a naokolo mňa sa začalo šepkať. Počula som iba úlomky konverzácií no hneď som vedela o čom sú. „Prosím?” spýtala sa Júlia pobavene no bolo na nej vidieť ako veľmi ju to vyviedlo z rovnováhy. „Och, prosím ťa nehraj sa tu na nevinnú,” odvetil Alex, „všetci veľmi dobre vedia, že si so mnou bola iba preto, aby si sa mohla vychlaľovať s kým chodíš.” Pozrel sa do jej orieškovohnedých očí a na tvári sa mu objavil úškrn. „Ako si mohol!” kričí na celú chodbu Júlia. Takú nahnevanú som ju ešte nevidela. Pokračuje: „Takto sa nenechám ponížovať, ty bastard!” Na chvíľu som od nich odtrhla zrak, aby som sa pozrela koľko je hodín no práve vtedy sa stala vec, ktorú som nikdy nečakala, že sa stane. Júlia podišla k Alexovi a strelila mu facku. Vypleštila som na nich oči a nedokázala som uveriť tomu čo som práve videla. Z davu bolo počuť híkanie a rôzne hlasy mojich spolužiakov. Na konci chodby sa zjavila učiteľka a zamierila hneď k Júlii. To jej teda trvalo. Rozum mi opakoval: „Vypadni odtiaľ, neskončí to dobre.” Srdce zase kričalo: „Ani nech ti to nenapadne, veď stojí len pár metrov od teba!” Nevedela som čo mám robiť. Stála som tam a zíza na Alexa. Nevyzeral, že by ho mrzela tá facka. Učiteľka odtiahla Júliu preč od neho. Odkasľal si a vyhlásil: „Chcel by som ešte využiť túto príležitosť, aby som sa ospravedlnil jednej krásnej, inteligentnej, výnimočnej a hlavne arogantnej spolužiačke...” Pozrela som na Ninu a otočila sa na odchod, keď vtom som začula svoje meno. „Viole,” dokončil Alex.

Stuhla som, pomaly sa otočila a zahľadela naňho. Pri pohľade na Alexa som sa utápala vo svojich emóciách a lomcovali mnou hnev a láska. Všetci sa pozreli mojim smerom a začervenala som sa. Určite som bola červená ako paprika. Nie som rada stredobodom pozornosti a on to veľmi dobre vie. Využil túto jedinečnú príležitosť aby sa mi ospravedlnil a taktiež ma strápnil pred celou triedou? Pomaly som k nemu vykročila. Zase sa začala hádka medzi srdcom

a rozumom. Srdce hovorí: „On je romantický, určite ťa miluje!” No rozum protirečí: „Je prefíkaný a chce ťa iba využiť!” Stále kráčam oproti nemu a počujem ako okolo mňa ľudia šepkajú hlúposti, ale snažím sa ich ignorovať. Postavím sa pred neho a zahľadím sa mu do jeho modrých očí. Už viem jeden z dôvodov prečo som bola doňho bláznivo zalúbená. S očami modrými ako oceán na mňa hľadí a ja neviem čo mám povedať. Snažím sa niečo rýchlo vymyslieť no došli mi nápady. Alex otvorí ústa a povie: „Ospravedlňujem sa za všetko Viola, odpustíš mi?” Nemo naňho hľadím a premýšľam nad touto situáciou. Ak poviem áno, tak bude všetko ako bolo predtým, ale ak poviem nie... Začula som veľmi známy zvuk. Zvoní na hodinu.

Počas biológie som myslela iba na Alexa a jeho milé slová. Ako som sa k nemu približovala a hľadela mu do očí modrých ako nebo. Podišla ku mne učiteľka a položila mi na lavicu papier. Rýchlo som sa spamätala a začala vnímať okolie. Písomka. Úplne som na ňu zabudla! Pred hodinou som sa na ňu chcela naučiť, ale na chodbe sa odohrala „valentínska dráma” takže som na to úplne zabudla.

Skončila sa biológia a ja som na tej písomke nič nevedela! Ani neviem aké sme brali minule učivo, nuž snažila som sa tam napísať nejaké veci aby mi dala učiteľka aspoň štvorku. Mám však šťastie, pretože sedím v predposlednej lavici a počula som veľa odpovedí. Dúfam, že niektoré z nich boli aj správne. Nina sa rozpráva so spolužiačkami a fakt sa mi nechce zapájať do ich konverzácie. Vyšla som na chodbu a skoro som vrazila do Alexa! „Ešte ten mi tu chýbal,” zamrmľala som. „Ahoj Princezná,” povedal Alex. Zamračila som sa naňho a chcela ho obísť, ale chytil ma za ruku. „Počkaj prosím,” zašepkal, „chcem sa ti ospravedlniť.” Pozrela som sa mu do očí. „Bol som hlúpy, keď som sa s tebou prestal baviť,” pokračoval, „vždy som ťa mal rád, len som nevedel, či by si ma mala rada aj keby sme boli niečo viac ako kamaráti.” Zhlboka sa nadýchol. Otvorila som ústa, ale nič mi z nich nevyšlo. „Prepáč,” dodal Alex. Otočil sa a pustil mi ruku. Pomaly odkráčal a mňa tam nechal stáť. Takto sa to predsa nemôže skončiť!

Srdce mi išlo vybuchnúť a rozum rozmýšľal na plné obrátky. „Alex!” skríkla som a rozbehla sa za ním. Bežala som cez celú chodbu a keď som ho konečne dobehla, tak som sa mu hodila do náručia. „Tvoje ospravedlnenie prijímam,” ozvala som sa napokon. Na tvári sa mu objavil úsmev. Pozrel sa mi do očí a potom na tričko. Začervenala som sa. Ak by som vedela, že dnes stretnem lásku svojho života neobliekla by som si tričko s flákom! Povzdychla som si a on sa mi zadíval do očí. „Budeš moja Valentínka?” spýtal sa nadšene. Konečne sa moje srdce s rozumom zhodli na rovnakej odpovedi. „Áno,” odpovedala som a pobožkala ho.

Čestné uznanie Šarlota Anna Labošová

Vítaz

Sedím v izbe, počúvam obľúbené pesničky a premýšľam. Opäť a zas sa mi v hlave odohráva tá istá debata – srdce proti rozumu. Niekedy mám pocit, že keby sa tie dve časti mojej hlavy vedeli pobiť, už by sa dávno mlátili ostošest.

Ide o Emu. Moju najlepšiu kamarátku. Teda... aspoň som si to doteraz myslela. Poznáme sa už niekoľko rokov, boli sme nerozlučné, vždy sme si hovorili všetko. A teraz? Neviem. Posledné týždne sa mi zdá, že sa mení. Alebo sa mením ja? Neviem. Viem len to, že ma ignoruje, keď sme s ostatnými spolužiakmi. Že si píše s Klárou a mňa si ani nevšimne, že som stále ticho. Že keď sa s ňou chcem rozprávať o niečom dôležitom, odbije ma slovami: „Ježiš, nerieš!“

A tak sa hádam sama so sebou. Rozum mi hovorí: „Netráp sa, má možno len zlý deň.“ Ale srdce kričí: „Prečo sa tak správa? Možno ju už nezaujímáš!“ Snažila som sa s ňou o tom hovoriť, len sa zasmiala a povedala, že preháňam. Možno fakt preháňam. Ale prečo mám potom ten divný pocit vždy, keď je s niekým iným a ja tam len tak sama sedím?

Chcela by som byť ten typ človeka, čo sa riadi rozumom. Ktorý sa len tak otočí a povie si: „Ak ma nechce vo svojom živote, tak fajn.“ Ale ja taká nie som. Ja sa starám. A možno je to môj problém. Neviem, čo mám robiť. Napísať jej? Počkať, kým si to uvedomí? Alebo sa jednoducho stiahnuť a nechať ju ísť? Rozum mi hovorí jedno, srdce druhé. A ja som niekde medzi. Možno sa to časom vyrieši. Možno sa to medzi nami vráti do normálu. Alebo možno zistím, že niektoré priateľstvá jednoducho nie sú navždy, aj keď sme si to kedysi mysleli.

A tak tu sedím, pozerám na telefón a premýšľam. Napíšem jej? Alebo nie? Rozum mi vraví: „Nie.“ Ale srdce už rozhodlo a moje prsty ťukajú do telefónu: „Čau, Ema...“

Čestné uznanie Katarína Kiszellová

Moje srdce sa stále háda s rozumom

Som obyčajná pubertiačka. Nič špeciálne... Nič zaujímavé... Aj keď je môj mozog ako databáza plná informácií, nevyznám sa v nej. So srdcom nie som na tom výrazne lepšie. Duša je zase plná farieb, výmyslov a príbehov, nádherne plná a tvorivá, túžiaca po pochopení a spravodlivosti.

Všetko funguje bezchybne, až kým nedôjde na lásku. Vtedy tam panuje chaos. Akoby ste sa dostali do vedeckej knižnice, vytrhali stránky z kníh, potom ich bez ladu a skladu rozhádzali po zemi a vzápätí na nich vyliali tony farieb. Už tam nepanuje poriadok a usporiadanosť. Nájdete už len dadaistické dielo vytvorené nejakým Chlapcom z ulice.

Potom, ak to náhodou nevyjde, na toto dielo spadne vodopád slz a zničí nespútajú nádhery.

Vzápätí to u mňa vyzerá ako v súdnej sieni po výbuchu atómovej bomby. Rozum súdi srdce: „Ja som ti to hovoril, nemalo si sa púšťať do takýchto bláznovstiev.“ Alebo: „Tento chalan sa mi odjakživa nepozdával!“ A srdce sa len bráni a narieka: „Ja som len chcelo vytvoriť nové dielo a ukázať ho všetkým!“ A tak sa hádajú od rána do večera ešte pár dní. Potom si však uvedomia, že toto nikam nevedie a výčitky mi nedajú život dokopy. Neskôr sa navzájom donútiť spolupracovať, lebo inak to nejde. Srdce uprace farby a štetce pre nového umelca a rozum uloží všetky informácie do príslušnej poličky... No a čo sa týka toho nepodareného Chalana, jeho dielo a osobitný „šupliček“ plný „dristov“ o jeho živote, poputujú do trezoru. Nasledujú ich ešte ranené city, ale o tých hovoriť nebudeme. Trezor je miesto zabudnutia... Alebo, presnejšie, dočasného ukrytia boľáčiek. Je to tam bezpečné a tiché miesto plné rán z minulosti. Bez trezoru by som sa asi zbláznila. No toto „dočasné“ je veľmi dôležité. Nikdy tam totiž nevydržia naveky.

Potom príde nový Chalan z ulice. Ten začne tvoriť nové dielo a vyprázdni trezor. No, ako to už býva, kolotoč týchto nezmyslov sa zopakuje. Až mi to začne liezť na nervy. Rozum pošlem za trest do kúta a srdce na deň do basy. Každému, čo si zaslúži. Rozumu za to, že nekričal hlasnejšie srdcu, že neodložilo štetce a farby natrvalo. Trezor zamknem a vedeckú knižnicu s maliarskou dielňou zatvorím z dôvodu vytopenia priestorov a vyčerpania zamestnancov.

Sadnem si do kresla, do lona si uložíť pár hárkov čistého papiera a nechám pero ísť na púť do cudzích krajín. Unášam sa v príbehoch do diaľav a dám sa do karantény od citov a lásky. Počúvam tóny nových piesní mojej fantázie a plávam na lodke do Krajín predstáv.

No raz sa budem musieť vrátiť do ateliéru i knižnice a začať odznova... Nuž, čo s tým urobím? Cnie sa mi po nádhre nových obrazov...

Čestné uznanie Emma Tomčíková

Moje srdce sa stále háda s rozumom

Bol krásny letný deň a rodičia sa rozhodli, že pôjdeme sa pozrieť na šteniatka na vidiek. Prišli sme k malému domčeku, vzadu na záhrade sa nachádzala kôlna, v ktorej bola veľká psia mama a okolo nej šantilo dvanásť malých labradorov. Majiteľka domu vyviedla šteniatka na záhradu, aby sme si mohli niektoré z nich vybrať. Šteniatka boli všetky navlas rovnaké, ako také malé guľky pieskovej farby, ktoré roztopašne behali po celej záhrade. Motali sa nám okolo nôh, len jedno šteniatko bolo iné ako ostatné. Bolo menšie, chudšie a schovávalo sa pred nami pod lavicou, bolo to také malé a smutné šteňa. Jemne sme si ho vzali do náručia, šteňa sa na nás pozeralo smutne a už nám srdce nedovolilo, aby sme ho tam nechali. Bola to ona a dostala meno Maya. Rozum nám síce hovoril, aby sme si radšej zobrali pekné, silné šteňa, ale srdce nám poradilo zobrať to chudé, malé šteniatko, ktoré sa pred nami schovávalo. Bolo rozhodnuté a nás čakala cesta domov už s našou maličkou Mayou. Celú cestu mi ležala na nohách, až nakoniec zaspala a nechcelo sa jej vstávať. Keď sme prišli domov, pripravili sme jej pelech. Mala tam už položenú teplú deku, ku ktorej sme jej pridali ešte psie hračky, ale ona ma nechcela pustiť, tak sme si spolu ľahli na sedačku a ja som ju jemne škrabkala po chrbátiku. Rodičia boli nadšení z toho, aké puto medzi nami vzniklo, popravde, aj ja som bola z toho veľmi prekvapená. Bol to prekrásny pocit, mala som svoju najlepšiu kamarátku. Maya opatrne pobehovala po byte a skúmala každý jeden kút svojho nového domova. Prišiel večer a bol čas si ľahnúť do postele. Pre Mayu to bol prvý večer bez svojej mamy, súrodencov a k tomu všetkému v novom domove, ktorý ešte nestihla spoznať. Keď zhasli všetky svetlá a nastalo ticho, Maya začala nariekať na celú izbu. Rozum mi hovoril nechať ju tak, aby si zvykla na svoje nové miesto, ale srdce za mňa rozhodlo, aby som si ju zobrala k sebe do postele. Hneď sa pritúlila a sladko na mne zaspala. Ráno som sa zobudila na to, že mi Maya obľizuje tým malým drsným jazykom celú tvár, bola taká rozkošná. Mala v sebe veľa energie, tak som sa s ňou išla hrať. Naháňala všetko, čo sa hýbalo, a keď sa jej podarilo niečo chytiť, všetko zničila na márne kúsky. Dni utekali ako voda, Maya mala u nás svoj jediný domov a všetko bolo skvelé. Stále ale mala potrebu chodiť často von, lebo sa jej viackrát doma stala nehoda a už sa nám to zdalo byť podozrivé. Keď to trvalo už niekoľko dní za sebou a nezlepšovalo sa to, zašli sme k veterinárovi. Veterinár ju vyšetril a odobral jej krv. V čakárni sme netrpezlivo čakali na výsledky. Nakoniec veterinár vyšiel z dverí a zobral si nás do ordinácie. Povedal nám, že je sám prekvapený, že Maya ešte žije, tak je na tom zle. A to na prvý pohľad vyzerala, že je zdravá. Začali sme ju liečiť, bolo hrozné vedieť, že trpí. Po krátkom čase sa mala Maya lepšie, jej mokré nehody doma sa už nestávali a ja som bola šťastná, že sa netrápi. Chodievala s nami na chalupu, kde veselo behala po záhrade, naháňala mačky alebo len tak ležala v tráve a vyhrievala sa na slnku. Hrala som sa s ňou a bola to teda veľká radosť, vidieť ju ako sa raduje z toho, že je so mnou. Avšak netrvalo to dlho a problémy sa začali znova a boli ešte horšie. Nakoniec sme išli na veterinu, lebo Mayi noci bolo nevoľno a nechceli sme riskovať, že nám zomrie. Veterinár ju opäť vyšetril a povedal nám, že je na tom veľmi zle a už jej nemá ako pomôcť. Veľmi som začala plakať, lebo som vedela, že ju musíme dať uspať, aby viac netrpela. Moja malá Maya mala pekný život, aj keď veľmi krátky, ale dali sme jej teplý domov a hlavne lásku, ktorú nám ona opätovala. Nelutujeme ani jeden deň, že sme si Mayu vzali, lebo počúvať svoje srdce je dobré. Verte či nie, je to naozaj pravdivý príbeh, kde srdce zvíťazilo nad rozumom, a tak to malo byť.

Čestné uznanie Leonard Čech

Darček

Každý deň sa vo mne odohráva neviditeľná bitka. Na jednej strane je Srdce – odvážne, impulzívne a plné emócií. Na druhej strane stojí Rozum – pokojný, opatrný a vždy pripravený premýšľať. Obaja mi chcú dobre, ale málokedy sa vedia dohodnúť. Niekedy ma ich hádky tak zmätú, že neviem, čo mám robiť. A presne tak to bolo aj v deň, keď som sa ocitol pred veľkým rozhodnutím.

Blížili sa narodeniny môjho najlepšieho kamaráta Samuela. Je to skvelý chalan – vždy mi pomohol s domácimi úlohami, delil sa so mnou o desiatu a spolu sme hrali futbal. Chcel som mu kúpiť niečo naozaj špeciálne!

Po škole som sa vybral do obchodu so športovými potrebami. Vedel som, že niečo futbalové bude ideálny darček. A potom som ju uvidel, úžasnú loptu s podpisom slávneho hráča! Bola to presne tá, o ktorej Samuel stále hovoril. Chytil som ju do rúk a hneď som si predstavil, ako sa mu rozžiaria oči, keď ju dostane.

Srdce sa okamžite ozvalo: „To je ono! Toto je ten pravý darček! Samuel bude taký šťastný, že ho budeš musieť od radosti naháňať po celom ihrisku! Musíš ju kúpiť hneď teraz!“

Ale Rozum sa zamračil a pokrútil hlavou: „Počkej chvíľu! Pozri sa na cenu. Tá lopta stojí všetky tvoje úspory! Ak ju kúpiš, nezostane ti nič – a čo ak si budeš chcieť neskôr kúpiť niečo pre seba? Možno nový dres alebo vstupenku na futbalový zápas?“

Srdce sa okamžite rozohnilo: „Ale Samuel je náš najlepší kamarát! Musíme mu kúpiť niečo výnimočné! Darčeky nemajú byť o peniazoch, ale o tom, ako veľmi nám na niekom záleží!“

Rozum si však stál za svojím: „Práve preto nemusíš kupovať tú najdrahšiu vec. Dôležité je, že to bude darček od teba, nie jeho cena.“

Zamyslel som sa. Stál som tam s loptou v rukách a nevedel som, čo robiť. Na jednej strane som chcel Samuela naozaj potešiť, ale na druhej strane som vedel, že minúť všetky peniaze nemusí byť najlepší nápad. Sadol som si na lavičku pred obchodom a chvíľu premýšľal. Potom mi napadlo niečo lepšie! Možno nemusím kúpiť tú drahú loptu – môžem vymyslieť niečo originálne!

Hneď som sa vybral do papiernictva, kde som kúpil pevný zápisník. Doma som doň nakreslil obrázky našich najlepších futbalových zápasov a dopísal k nim vtipné komentáre. Pridal som aj fotky z našich tréningov a na poslednú stranu napísal venovanie.

Keď som Samuelovi darček odovzdal, pozrel sa naň, potom na mňa a usmial sa. V tej chvíli som cítil, ako sa Srdce a Rozum na seba pozreli a spokojne prikývli. Srdce bolo šťastné, že som potešil kamaráta, a Rozum bol spokojný, že som neminul všetky peniaze.

A tak som pochopil, že aj keď sa Srdce a Rozum často hádajú, v skutočnosti mi pomáhajú nájsť tú najlepšiu cestu. A keď sa dohodnú, vždy to dopadne dobre.

Najkrajšia cesta domov (próza)

Cesta domov je pre nás v podstate každodennou rutinou. Chodievame do školy, do práce, na nákupy, na výlety a prechádzky a potom sa odtiaľ vraciame – domov. Je to bežná činnosť, ani nad ňou nemusíme nejako špeciálne rozmýšľať. Dá sa o cestu domov vôbec napísať niečo zaujímavé, originálne? Pomôže nám, ak si cestu domov predstavíme ako niečo výnimočné? Pomôže nám, ak si spomedzi každodenných návratov domov vyberieme taký, ktorý budeme môcť označiť prívlastkom najkrajší?

Takýmto spôsobom sa nad témou mohli zamýšľať tohtoroční mladí autori, ktorí si ju vybrali na literárne spracovanie. A o tom, že sa naozaj zamýšľali, svedčí pomerne vysoký počet súťažných prác v danej kategórii – 68.

Mnohí z vás pochopili tému tak, že treba opisovať nejaký návrat domov, napríklad návrat zo školy, výletu či dovolenky. V takýchto prípadoch boli texty dosť popisné, deskriptívne a približovali sa viac k slohovým prácam, než k literárnym pokusom. Zaujímavý môže byť text, v ktorom sa popri opisných častiach udeje niečo zaujímavé, nečakané. V niektorých prózach bol tým nečakaným prvkom náhly prechod od fantastického sveta, ktorý návrat domov literárnym hrdinom či hrdinkám trochu skomplikoval. No záverečná pointa príbehu – transformovaná do prebudenia zo zvláštneho sna – sa už dnes pokladá za klišé (často využívaný obraz).

Niekedy návrat domov sprevádzali zaujímavé stretnutia – s neznámymi ľuďmi alebo zatúlanými zvieratkami. Pekná cesta domov môže viesť cez les alebo lúku, kde vnímame krásu prírody a obyvateľov, ktorí tam žijú. Niekedy sa môžete cestou domov dať do reči s niekým, s kým by ste sa bežne nerozprávali, a vznikne z toho milé priateľstvo, ktoré dá vašej ceste novú hodnotu, spoznáte spriaznenú dušu.

Občas sa môžete pri návrate domov zo vzdialenejšieho miesta trochu stratiť. Dôležité však je, že sa viete aj nájsť. Takýto návrat domov je potom o čosi vzácnejší – hovorí o vašej odvahe prekonávať prekážky a domov nadobúda nový rozmer. Už to nie je bežný, samozrejмый priestor, ale dôležité, bezpečné miesto, kde nám je dobre s najbližšími. Aj takéto príbehy sa v tohtoročnej súťaži objavili a mnohé z nich pôsobili autenticky.

Niekoľko príbehov sa dotýkalo návratu domov po dlhšom čase – v takýchto prípadoch má cesta domov často aj hlboký emocionálny podtón. Ak sa náš návrat viaže na pekné spomienky z minulosti, tešíme sa, že pri pohľade na známe miesta môžeme nanovo prežívať ten radostný pocit z domova.

Prajem vám všetkým, aby ste sa vždy vracali domov s radosťou a aby ste aj na každodenných cestách či vyšliapaných trasách našli niečo vzácne, čo si uložíte do svojich spomienok a čo sa časom môže stať námetom na nový, originálny príbeh.

doc. Mgr. Markéta Andričíková, PhD.
Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

1. miesto Róbert Köglovitsch

ZŠ Kežmarská 28, Košice

2. miesto Zoja Marcinová

ZŠ Hroncova 23, Košice

3. miesto Klára Halačová

ZŠ sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50, Košice

Čestné uznanie

Terézia Sabolová

ZŠ s MŠ Masarykova 19/A, Košice

Martina Varhačová

ZŠ Bruselská 18, Košice

Lara Žeglenová

ZŠ Bruselská 18, Košice

Kristián Kolumber

ZŠ sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50, Košice

Eliška Findrichová

ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice

Filip Hajduček

ZŠ s MŠ Masarykova 19/A, Košice

1. miesto

Róbert Köglovitsch

Najkrajšia cesta domov

-Pip-píp! Pip-píp! Pip-píp!

Znovu ten otravný zvuk budíka, ktorý znamená jediné – je pondelkové ráno. Zďaleka najhorší deň v týždni. Hlavne keď musíte vstávať o dve hodiny skôr než ostatní žiaci. Polovica mojich kamarátov by do školy zabehlo za 5 minút, ale ja? Ja musím bývať v dedine na konci sveta.

- Pip-píp! Pip-píp! Pip-píp!

Budík neprestával. Zabalil som si hlavu do periny a snažil sa izolovať to otravné pípanie.

„Mamiiii....Môžeš to prosím vypnúť?“

Žiadna odpoveď. Mama už obvykle v tomto čase pije druhú kávu a v sekunde vypne ten starý, hlučný budík. Ale dnes bolo niečo inak. Vyzerá to že nie som jediný, komu sa nechce v pondelok vstávať.

- Pip-píp! Pip-píp! Pip-píp!

To snád' nemyslí vážne. Nie. Nebudem ten budík vypínať ja. Ved' mamu to musí raz zobudiť.

- Pip-píp! Pip-píp!

„Fajn! Aj tak teraz už nezaspím.“

Zhodil som zo seba perinu a vydal sa dolu schodmi do rodičovskej spálne.

„Teraz snád' už konečne stíchneš!“ udrel som do budíka – možno až príliš silno. Baterky sa z neho rozleteli po celej miestnosti. Ale dá sa povedať, že to fungovalo. Až keď som vliezol pod posteľ v snahe nájsť chýbajúcu baterku, uvedomil som si dosť podstatný fakt.

„Mami?“

Mama tam nebola. A nebola ani v kúpeľni, obývačke, komore a kuchyni. Miesto nej ale na kuchynskej linke čakal lístoček.

„Ahoj, dnes ma súrne zavolali do práce, desiatu aj pitie máš v chladničke. A zo školy budeš dnes musieť prísť sám :)“

Mama, to snád' nie! Aby ste ma nechápali zle, do školy chodím autobusom a cestu už dobre poznám. Po škole ale idú iba dva – o 13:35 a 16:10, čo znamená, že sa musím obliecť a ubehnúť tristo metrov na zastávku za päť minút, alebo budem čakať takmer tri hodiny.

„Toto nie je práve najkrajší meninový darček, mami,“ zahundral som. Áno, dnes mám meniny. Posledné roky ich už ale ani poriadne neoslavujem. Dúfal som, že dnešok dopadne inak, ale jediný s kým budem oslavovať je autobusár, ak sa mi podarí stihnúť ten autobus.

„Ak chcete vypočítať obsah lichobežníka, musíte najskôr spočítať jeho základne a vynásobiť to výškou...“

Matematika. Posledná pondelková hodina. Zatiaľ čo učiteľka opakovala učivo

na ďalší test, mňa zaujímalo iba jedno. Očným kontaktom som hypnotizoval nástenné hodiny. Po prvýkrát v živote som si ale prial, aby tikali o niečo pomalšie.

-Tik-tak! Tik-tak! Tik-tak!

Je 13:29 a matematikárka vyzerá, že ani náhodou ešte neplánuje ukončiť hodinu.

-Tik-tak! Tik-tak! Tik-tak!

To tikanie mi trhало uši. Akoby som znovu počul budík z rána.

„Pani učiteľka, za minútu zvoní!“ vykrikoval môj spolusediaci Fedor. Aj keď som to posledných pár minút túžil zakričať tiež, vedel som, že to veci iba zhorší.

„Na domácu úlohu si vypracujte stranu 38 v pracovnom zošite...“

Ani jeden deň nás nemôže nechať bez domácej úlohy. Bolo to ale aspoň znamenie, že koniec sa blíži.

-Tik-tak! Tik-tak! Tik-tak!

Sedel som na rohu svojej stoličky, čakajúci na tú vetu. - „Môžete zdvihnúť stoličky a ísť do...“

Vyhodil som svoju stoličku na lavicu a začal šprintovať z triedy. 13:30. Všetko vychádzalo podľa plánu. V takomto tempe tam ešte nakoniec budem čakať. Nič sa nemôže pokaziť.

„Hej! Heeej! Filip!“

Zdá sa mi to alebo som počul svoje meno?

„Filip! Zabudol si si tašku!“

To snád' nie. Mal som všetko pripravené, dokonca som sa obul pred touto hodinou. Ale zabudol som na najdôležitejšiu vec – tašku. Začal som šprintovať naspäť do triedy a v tom-

BUM!

„Áuuuu!“

Verte alebo nie, zrazil som sa s nejakým šiestakom. Zatiaľčo mne nič nebolo, u neho to vyzeralo minimálne na vyvrtnutý členok. Celý môj plán sa zrútil ako domček z kariet.

„Chlapec, si v pohode?“

„Áno, som v po-ÁUUU!“

Očividne nebol v pohode. Nevedel som, čo robiť. Zavolať pomoc? Nechať to tak a ísť si po tašku? Je 13:32. Autobus už nestíham. Všetko kvôli tomu chlapcovi. Moju ľútosť hneď vystriedal hnev.

„Kam si akože pozeral?! Vieš, aký mám ťažký deň? Kvôli tebe nestihnem autobus a budem tu kysnúť celý deň, a ešte k tomu na moje meniny! Ráno ma našťve ten pokazený budík, v škole dostanem pätku a potom ty! Celé si to pokazil!“

Ale chlapec iba ďalej kričal. Vyzerá to, že je na tom horšie než ja.

„Prepáč, nie je to tvoja chyba. Mám zavolať pomoc?“

„Nie! Hlavne do toho nezaťahuj učiteľky.“

Vyzerá to, že mal rovnaký pohľad na vec ako ja.

„Prepáč, nie je to tvoja chyba. Mám zavolať pomoc?“

„Nie! Hlavne do toho nezaťahuj učiteľky.“

Vyzerá to, že mal rovnaký pohľad na vec ako ja.

Chlapec sa nakoniec dal dokopy a zoznámili sme sa. Volá sa Šimon, má 12 rokov a taktiež býva v ďalekej dedine. Vyzerá to, že okrem nepozornosti nás spája aj bývanie.

„Takže tu teraz plánuješ čakať 2 hodiny?“ opýtal sa Šimon.

„A čo iné mi ostáva?“ odvetil som mu.

„Ja chodievam električkou dole do mesta a odtiaľ ide autobus až do dediny, aj keď s niekoľkými obklukami. Stále sa ti to oplatí viac než tu čakať.“

A tak som sa pridral k Šimonovej ceste. Najprv som myslel, že to je iba otravné decko, ale rozumeli sme si viac než by som čakal. Mal rovnakú záľubu v hudbe ako ja a obaja sme radi maľovali.

„Mrzí ma, že som ti takto predĺžil cestu.“ ospravedlnil sa Šimon.

„Nie, to je v pohode. Aspoň nebudem celú cestu sedieť sám. Len som po celom dni v škole nervózny.“

„Chápem. Taktiež nemám najlepší deň.“

„Dostal si zlú známku?“

„Rozvádzajú sa mi rodičia.“

Nevedel som, čo povedať. Celú cestu som sa sťažoval, aké mám dnes nervy a jemu sa rozvádzajú rodičia. Vyzerá to, že súťaž o horší deň oficiálne vyhral.

„To...mi je ľúto,“ snažil som sa ho utešiť.

„Je to v pohode, stále budem stretávať obidvoch...akurát budem striedať domovy. A tým pádom ich oboch budem vidieť menej.“

Nastalo trápne ticho. Nie som práve najlepší v utešovaní ľudí.

„Vlastne si mi pripomenul, že im chcem kúpiť tortu.“ spomenul si Šimon.

„Prečo, idete oslavovať rozvod?“ zažartoval som.

„To nebol najlepší vtip.“

„Prepáč.“

„Tak trochu som dúfal, že by ich to mohlo spojiť, ak chápeš čo myslím.“

„Jasné. Kde ho chceš kúpiť?“

„Tuto neďaleko pracuje môj strýko, majú tam najlepšie torty.“

Vošli sme dovnútra cukrárne, ktorá nevyzerala ani zďaleka tak, ako mi ju Šimon opisoval. Po stenách boli rôzne flaky, ktoré až príliš pripomínali plesň a tie koláče tam museli stáť minimálne tri týždne.

„Hej, chlapče!“ zvolal na mňa predavač – Šimonov strýko.

„Tuto synovec mi povedal, že máš dnes meniny.“

Na pult položil jeden kúsok čokoládovej torty so sviečkou.

„Je to na účet podniku. Všetko najlepšie!“

„Ďakujem.“

Rodičia ma učili byť vďačným, ale tá torta vyzerala, akoby ju už niekto zjedol a následne vyvrátil.

„Tak čo, chutí ti?“ opýtal sa ma Šimon vonku.

„Ešte som ju neskúsil.“

„No tak, pusť sa do toho! Chutí lepšie než vyzerá.“

V hlave som mal množstvo scenárov. Čo ak je Šimon šialený vrah a chce ma

so strýkom otráviť? Čo ak je stále našťvaný za tú nehodu? Ale dal som si kúsok do úst.

„Hmmm...Je vynikajúci!“

Telo mi zaplavila chuť, ktorú som nikdy v živote necítil (v dobrom zmysle). Perfektná kombinácia čokolády a lesného ovocia.

„Toto je ten najlepší koláč, aký som kedy jedol,“ pochválil som ho.

„No vidíš! Ale mali by sme si už pohnúť...za minútu tu je autobus!“

To snáď nie. Neprichádza v úvahu, že zmeškám druhý autobus v rovnaký deň. Obaja sme bežali akoby nám išlo o život, mal som pocit, akoby sa moje nohy ani nedotýkali zeme. Autobus bol priamo pred nami. Teraz sa len nemôže stať niečo nečakané....

„Chlapci! Zastavte!“ zakričal na nás mladý chlapík.

„Máte sekundu?“

„Nie!“ odvetili sme so Šimonom zborovo.

„Škoda, myslel som, že by ste si chceli zahrať v mojom videoklipe.“

„Čože?“

Až v tej chvíli som spoznal jeho tvár. Jožo Music. Môj a Šimonov obľúbený spevák.

„Nahrávam tu videoklip s náhodnými fanúšikmi na ulici.“

Pozreli sme sa na seba so Šimonom. Toto bola neodmietnuteľná ponuka.

17:15. Nahrávanie videoklipu sa skončilo. Na mobile som mal trinásť neprijatých hovorov od mamy a Šimonovi niekto ukradol koláč pre rodičov.

„Ach jaj, z toho bude doma problém,“ povzdychol som si.

„To teda hej,“ prikývol mi Šimon.

Bál som sa mame zavolať naspäť. Obaja sme iba hľadeli do neznáma.

„Vieš čo?“ povedal som.

„No...“ odvrkol mi bez nálady Šimon.

„Toto bola asi moja najkrajšia cesta domov.“

2. miesto

Zoja Marcínová

MÔJ LES

Ako som stála, zacítila som niečo na hlave. Kvapky vody - začalo pršať. Neprekážalo mi to, priam som sa vytešovala, lebo rada len stojím a čakám v daždi. Rada počúvam ako mi kvapky vody padajú na tašku alebo dáždňík. A rada sa zamočím. Rada len stojím a čakám na autobus, lebo zastávka je rovno pri lese, a rada sa tam prechádzam. Tá vôňa a pocit, hlavne ak prší, keď sa len prechádzam po lese bez okolí, vtedy zabudnem na všetky problémy a všetko okolo mňa. Všade mach, všade počuť vtáky ako spievajú, niekedy zazriem aj veveričku. Hlavne pre toto chcem chodiť do školy, aby som to mohla zažiť. Aby som mohla ísť na zastávku o hodinu skôr, aby som tu mohla byť. Toto, tento les, je moje šťastné miesto. Moje útočisko. Všetky rôzne vtáky, rastliny, kvety! Všetky nádherné, krásne vône a zážitky čo som tu zažila, a ešte zažijem. Strávim tu každú minútu svojho voľného času, každú sobotu a nedeľu, dokonca si tu robím aj úlohy. Ostatné deti hovoria, že chcú ísť domov, ale pre mňa to je iné. Tento les je môj domov. Najradšej chodím ku potôčiku a sedím na moste, namáčam si nohy do chladnej vody, jednoducho oddychujem.

Chodím tu od 6 rokov. Vtedy, keď ma sem ocko zaviedol na prechádzku. Bola som omámená z tej krásy a keď som zistila, že sa tu dá dostať autobusom, ten moment bol akoby darček. Akoby mi niekto daroval celý svet! A tak aj les vyzerá. Môžem sa tu prechádzať hodinu a pol a stále mať pocit, že som všetko nenašla a neobjavila. Tak dlho v tomto lese trávim, že už ho považujem za môj. Pravdaže nie je, ale už viem skoro všetko o ňom - kde nájsť tie najlepšie huby, kde sú najkrajšie kvety, kde bývajú vtáčiky a líšky. Chodím tu tak dlho, že som si dokonca privlastnila aj rodinu líšok! Vôbec sa ma neboja. Aj som si ich pomenovala. Je tam mamka Licka, ocko Peťo a ich líščatá Pazúrik a Chvostík. Asi sa vám tie mená zdajú čudné, ale všetky majú svoj význam. Licka preto, lebo keď sme sa skamošili, mi rada lízala líce. Peťo preto, lebo môj ocko ho prvýkrát uvidel a môj otec sa volá Peťo. Pazúrik preto, lebo si rád zabára do mojích rúk pazúry a nakoniec Chvostík, lebo si ten svoj veľa naháňa. Je to aj celkom smiešne pozorovať.

Minulý štvrtok sme na občianskej mali povedať, čo je naše obľúbené miesto. Skoro všetci povedali, že ich dom, ale ja som povedala môj les. Niektorí sa smiali, niektorí sa čudovali, niektorí sa pýtali ako môžem mať rada les väčším ako môj dom. Nevedela som im to vysvetliť, museli by môj les vidieť na vlastné oči, aby to pochopili. Som presvedčená, že keby mali les podobný môjmu, povedali by to isté. Určite.

Zdvihla som ruku a pozrela na hodinky. Bolo 14:34. Autobus mi ide až o pol hodinu, takže mám čas na menšiu prechádzku, zhodnotila som. Položila som si tašku do bedničky na zastávke a vybrala som sa do lesa. Bedničky sú tam na to, aby si si tam mohol položiť tašku a zamknúť, keď musíš na chvíľu odísť. Kráčala a kráčala som, až ma nohy začali bolieť, tak som si dala dole topánky. Niekedy to robím, je to taký čudný zvyk. Ponožky som si dala do topánok, a ďalej kráčala po mokrej, studenej a hlavne krásne zelenej tráve. Dávala som si pozor, aby som nestúpila na bodliak. Raz sa mi to stalo, asi pred rokom. Mala som 12 rokov a bola celá šťastná, lebo som mohla v lese aj kempovať, konečne mi to rodičia dovolili. Práve som vychádzala zo stanu, nedávala som pozor kam kráčam a stúpila som na bodliak. Veľmi to bolelo, tak som si povedala, že ak ešte niekedy budem v lese bosá, tak si dám lepší pozor. No ale nedala, lebo na druhý deň som na ďalší bodliak stúpila a dokonca ten istý. To nebol jeden z tých lepších zážitkov.

Jeden z tých najlepších bol, keď som po prvýkrát videla veveričku. Hneď ako som ju zazrela, mala som pocit, že žiarim, taká som bola šťastná. Ale rýchlo sa vyplašila. Aj tak to bol jeden z mojich najobľúbenejších dní na svete.

Zase som sa pozrela na hodinky a zistila, že je 14:47. Mala by som sa ponáhľať, zamyslela som sa. Zastavila som sa, zavrela oči a zhlboka som sa nadýchla. Ó, to bol ale krásny pocit. Cítila som sa ako v džungli. Všade tá vlhkosť, krásna aróma, všade zeleň. Rýchlo som sa otočila a zamierila na zastávku.

Stretla som tam už pár starých ľudí, ktorí sa čudovali, keď ma zazreli. Nie je to ich vina. Ved' som 13-ročné dievča v sukni, keď prší a bez dáždnika, ktoré sa práve vynorilo bosé z lesa a navyše je skoro celé premočené. Nečudovali by ste sa? Obliekla som si ponožky a topánky a rýchlo vybrala tašku z bedničky. Autobus práve prichádzal. Rýchlo som nastúpila a sadla si na sedadlo k oknu.

Rada som sa pozerala cez okno, síce to nie je úplne prechádzka, ale je to lepšie než nič. Asi po 20 minútach nastúpil nejaký muž s cigaretou a začal fajčiť! Vovnútri! Bolo mi zle, až kým som nevystúpila. Hneď som sa poriadne nadýchla čerstvého vzduchu. Ešte stále pršalo, takže vzduch bol veľmi čerstvý.

Keď som sa nadýchala, vybrala som sa cez dedinu domov. Tiež všetko vyzeralo všetko pekne, ale nie až tak ako môj les.

Ale aj dedinka mala svoju krásu. Naokolo boli kvety, alebo tráva. Bolo tam veľa zelene a nesmieme zabudnúť na domy. Bolo počuť sliepky, vtáky, alebo nejakých psov ako brechali na mačku čo zazreli. Zastavila som sa, a dala si dole topánky. Škoda chodiť po tráve ak nie som bosá, pomyslela som si a vložila si topánky do tašky. Pekných 15 minút som sa vliekla domov, len nato, aby som sa prezliekla do kraťasov a zbehla naspäť do lesa. Ani pýtať som sa nemusela, lebo rodičia vedeli, kam idem, len čo na mňa pozreli. Videli, aká som natešená a pripravená.

Zbehla som dole dedinou, v rukách som držala kroksy a rozbehla som sa smerom k môjmu lesu.

Bol presne taký aký som ho nechala. "Ó lesík, prepáč že som ťa opustila, ale musela som ísť domov! Nemohla som si ťa naplno užívať v školskom oblečení! Jednoducho sa to nedá!" povedala som ako som si ľahla na trávku. Bola ešte mokrá a chladná.

Usmiala som sa a zavrela oči. Takto som si vždy predstavovala ten najlepší moment. Ja, ako ležím vo svojom lese, obklopená machom a zelenou a pocitom šťastia, mysliac si, že ma nikdy neopustí. Vedieť, že ma nikdy neopustí. Ale teraz som vedela, že hneď ako odídem budem zase nešťastná a budem len snívať o takom momente. Ale to mi neprekáža, lebo teraz tu som a o pár minút tu ešte stále budem. A možno aj o hodinku, možno dokonca o dve. Zdvihla som sa a začala sa prechádzať po lese. Cítila som sa ako Anna zo Zeleného domu. Aj ona má svoj lesík a potôčik ku ktorému rada chodí a predstavuje si veci. Ja si síce nepredstavujem, ale rada tu chodím. "Au!" zvolala som, ako som dopadla na zem. Zrejme som sa o niečo potkla. Postavila som sa, oprášila hlinu a otočila sa, aby som videla, o čo som sa potkla. Bol tam Chvostík. "Ahoj Chvostík, ako sa máš? Potkol si ma, ty jeden," povedala som a zdvihla malé líšča. Zabrechal, ale šťastne. Dala som ho na zem a išla ďalej. Chvostík šiel za mnou. "Chvostík, môžeš ísť so mnou, ale ja nezastavujem, dobre? Len aby si vedel," povedala som, pohladkala ho a išla ďalej. Kráčala som asi pol hodinu, keď mi zrazu zabzučal mobil. Vybrala som ho a prečítala správu. Pod domov, večera je o chvíľu, prečítala som. S povzdychom som sa vybrala späť domov.

KONIEC

3. miesto

Klára Halačová

Výlet

„To nie je fér, že ona išla do Prahy a my nie,“ zaznievalo ešte dlho u Grétky a Dominika doma po návrate ich staršej sestry z Prahy. „Ale ja som už veľká, a preto som tam išla iba ja,“ snažila sa im to vysvetliť ich staršia sestra Maruška. Ale oni stále žiarlili a závideli jej tú cestu do Prahy. V noci sa im o tom snívali sny a potom vstávali mrzutí a takí boli celý deň. Bolo im to veľmi nepríjemné, a tak jeden piatkový večer dostali nápad, že sa do Prahy vyberú aj oni, ale na vlastnú päsť.

„Rýchlo ukry to! Idú rodičia!“ zavolala Grétky na Dominika a rýchlo schovala aj svoj ruksak.

„Večera!“ zavolala na nich mamka.

Tí dvaja si vydýchli, že nikto nič nezbadal a vybrali sa na večeru. Najedli sa a šli do postele. Hneď ako zaspala Maruška, spoločne ukrytí pod perinou plánovali, čo všetko budú v Prahe robiť a kedy musia ráno vstať, aby stihli vlak. Keď konečne zaspali, sníval sa im krásny sen o Múzeu lega v Prahe (lebo tam chceli ísť, ako ich sestra Maruška).

Ráno skoro vstali, zobrali si batohy a peniaze z ockovej peňaženky a vyrazili na autobus, ktorý ich doviezol na vlakovú stanicu. Na stanici sa vybrali rovno k okienku, kde teta predávala lístky na vlak.

„Prosíme si dva lístky na najbližší vlak do Prahy,“ povedala pri okienku Grétky. „Dvakrát do Prahy, to máme 20 eur,“ zaštebotala im veselá teta. „Nech sa páči,“ podával Dominik peniaze, ale teta ho zastavila. „Deti, kde máte rodičov?“ „Nooo..., mamka išla na toaletu, ona si príde svoj lístok kúpiť za chvíľočku,“ vyhovorili sa deti. Teta sa na nich pozrela mierne podozrieavo, vyzrela aj z okienka smerom k toalete, na ktorú práve vchádzala žena. „Dobre teda,“ povedala a vzala si od detí peniaze.

Deti si vydýchli a s lístkami v rukách sa vybrali smerom k nástupištu. Srdiečka im búchali vzrušením, ako sa tešili, že im ich plán vychádza. „Aha, tam je náš vlak!“ vzrušene zvolal Dominik a obaja sa rozbehli k vlaku na pravej koľaji, no ďalší vlak stál aj na ľavej koľaji. „Ktorý je ten správny?“ opýtal sa Dominik. „Určite tento tu, napravo,“ povedala Grétky. „Si si tým istá, nie je na takúto dlhú cestu krátky?“ zapochyboval braček. „Ale nevymýšľaj a nastupuj, pozri už sprievodca písa!“ rozhodným hlasom hlesla Grétky a už nastupovali.

Vo vlaku našli prázdne kupé a pohodlne sa usadili. Ešte sa vlak ani poriadne nepohol a už si vytiahli gumené cukríky a figúrky čokoládových Mikulášov, ktoré si obaja šetrili z mikulášskych balíčkov pre prípad núdze. Ako si tak pochutnávali na výdatnej desiatej, do kupé vošiel sprievodca. „Kontrola cestovných lístkov, prosím!“ ozval sa zavalitý sprievodca s obrovskými fúzami hlbokým hlasom.

Deti zamrzli uprostred pohybu, lebo sprievodca vyzeral ako obrovský mrož a veľmi sa zľakli. „Cestovné lístky!“ zopakoval rázne sprievodca.

„Deti, kde máte rodičov?“ ozval sa už milším hlasom, keď videl ich prestrašené tváre, ale to nepomohlo. Obaja súrodenci sa pustili do ukrutného plaču. „Pppáán sprrievodca, my... my... sme tu sami,“ snažila sa Grétka potlačiť plač.

„Ako je to možné?“ opýtal sa sprievodca, a tak vyšli súrodenci s pravdou von, o veľkých plánoch a snoch a výlete do Prahy. „No teda, rodičia sa o vás určite veľmi strachujú, to teda nebol najrozumnejší nápad. Musíme to dať všetko do poriadku. No musím uznať, že ste si to pekne naplánovali, jediná chybička sa stala, keď ste nastúpili do vlaku do Michaloviec,“ povedal sprievodca s úsmevom na tvári, aby sa ho už deti toľko nebáli.

„Na najbližšej stanici vás ale budem musieť vysadiť a zavoláme na políciu.“ Čože, my pôjdeme do väzenia?“ zľakla sa Grétka.

„Nie, ale musíme vás vrátiť k rodičom,“ vysvetľoval sprievodca. Počkal s nimi v kupé, kým vlak dorazil do stanice a potom ich vypravdil von z vlaku.

Na stanici zavolať políciu, a keď prišli policajti, spoločne s deťmi im vysvetlil, čo sa stalo.

Policajti sa spočiatku tvárili prísne, no snaha detí o veľký o výlet im obmäkčila srdce. Keďže Grétka vedela, kde bývajú, nadiktovala policajtom adresu a tí ich odviezli až domov. Na veľké prosíkanie Dominika na chvíľku aj zapli policajné sirény.

Nakoniec to všetko dobre dopadlo. Doma sa všetci veľmi potešili, keď sa dvaja nezbedníci vrátili, naozaj sa veľmi báli, keď ich postielky ráno našli prázdne. Po veľkom objatí však prišlo aj poučenie, že na takéto výlety sa určite nechodí bez dovolenia.

Večer, keď už každý ležal vo svojej posteli, pošepkal Dominik Grétke: „Vieš ty čo? To bola tá najlepšia cesta domov.“

Čestné uznanie Terézia Sabolová

Dúhová obliečka. Babka mala iba také. Takú istú kúpila mne, rodičom aj malému bratovi. Vtedy mu ružová ešte nevadila. Spím s hlavou pod perinou, odkedy môj mladší brat začal rozprávať zo sna. Ale teraz sa tam skrývam pred hlukom pražských električiek. Prvé, čo ma čaká, je odkaz: „Dúfam, že budeš doma skôr ako ja.“ Vedľa odkazu je rožok zabalený vo farebnej vreckovke s ružovými princeznami. Babka a Šárka sú jediné osoby, ktoré mi dokážu spríjemniť deň.

Prečo na električkovej zastávke nie sú lavičky? Nie, že by som chcela sedieť v tejto zime, ale tašku s darčekom by som si tam s radosťou položila. Našťastie už prichádza električka. Je strašne preplnená. Do tej teda nevleziem! O päť minút príde ďalšia. Snažím sa ochrániť si ruky pred mrazom vo vreckách bundy.

Na dne vrecka ma prekvapil ukrajinský cukrík. Babka nám také vždy dávala, aj keď nám nikdy nechutili. Asi je už po záruke, ale dnes si ho dám. Električka po dvadsiatich minútach konečne prišla. Tlačíme sa tu ako sardinky v konzerve. V konzerve, v ktorej nie je miesto ani na kufor. Mala som nastúpiť do tej prvej, ale to by som nemohla byť taká tvrdohlavá. Mama hovorí, že som tvrdohlavá po otcovi, otec zasa, že som tvrdá hlava po mame. A babka, že som po nej.

Bežím ako o život na vlakovú stanicu. Až teraz sa dozvedám, že vlak mešká. Budem tu musieť čakať dve nekonečné hodiny. Chcela som sa tomu vyhnúť, ale nedalo sa. S kufrom a taškami to bolo ešte horšie. Nikdy som nemala rada verejné záchody. Naposledy som na nich bola v krematóriu na babkinom pohrebe.

Konečne som si vyložila tašky na sedadlo vo vlaku. Prisadá si ku mne mladá mamička s dieťaťom. Po polhodine vlak zastavuje uprostred zasneženého poľa. Všade naokolo je tma. Chlapec začal kresliť snehuliaka na zarosené okno.

Keď bol môj brat malý, kreslil na zarosené okná vždy len slniečka. Otravoval ma tak dlho, kým som nepostavila hrad z kociek, aby som v okamihu mohol zbúrať. Teraz ma ledva pozdraví. Ja ani neviem, či ho chcem stretnúť. Vlak sa hýbe. Ale pre snežnú búrku späť do stanice.

„Aká bola cesta?“ pýta sa zhovorčivý taxikár. Väčšinou sa nerozprávam s cudzími ľuďmi. „Zbytočne dlhá.“ „Ja som rýchly, slečna. O chvíľu budete ješť večeru.“ Nevie, že doma ma nikto nečaká. Mám chuť ho opraviť, ale spomeniem si, že Šárka zvykne robiť vždy porciu navyše. Dnes chcela robiť to dobré rizoto. Už sa naň teším. No teším sa najmä na to, ako si po celom dni ľahnem do postele a budem zaspávať pod najlepšou perinou na svete.

Chytám druhý dych a schody beriem po dvoch. Konečne som pri našich dverách. Otváram dvere a kričím: „Som doma!“

Čestné uznanie Martina Varhačová

Cesta k skutočnému domovu

Kráčam lesnou cestičkou a svieži vánok mi hladí jemnú pokožku. Okolo mňa sa týčia vysoké a pevné stromy. Cez ich svetlozelené listy prerážajú teplé lúče slnka. Nepočúvam hudbu, kochám sa spevom vtákov.

Aj keď je skoro ráno, nie je mi zima. Je leto a ja si takto spríjemňujem prvý deň prázdnin. V tomto lese som bola už mnohokrát, a tak ho poznám naspamäť. Vždy však chodím na rovnaké miesto. Skrýva sa hlboko v lese a cestou ma sprevádzajú tiché zvuky lesnej zveri. Keby som na to nebola zvyknutá, určite by som sa bála.

V polovici cesty zastanem pred malou skalou. Vyliezla som na ňu už veľakrát, no stále si pamätám na tú páľčivú bolesť, keď som sa tu pred dvoma rokmi šmykla a zlomila som si nohu. Rodičia sa na mňa vtedy veľmi hnevali. Pri pomyslení na to, že by som tu už nikdy nemohla prísť, mi zosmutnela tvár.

Všetky zlé myšlienky som zavrhla a pomaly som sa začala štvrať po skale. Všade bol mach a malé kvietky, ktoré ma štekli po bruškách prstov. Chvíľu to trvalo, ale nakoniec som sa dostala až na vrchol skaly. Ďalej som šla rovno a ticho som obdivovala krásu lesa.

Čím viac som sa približovala, tým viac som cítila, ako sa celým mojim telom šíri nekontrolovateľná radosť a úľava. Nasávala som vôňu kvetov a dreva. Cítila som sa slobodne a tvár mi zdobil široký a úprimný úsmev. Započúvala som sa do zurčiaceho potoka, ktorý mi oznamoval, že o chvíľu budem na mieste. Budem doma.

A naozaj. Hneď, ako som zbadala potok, rozbehla som sa k nemu. Počas cesty sa dosť oteplilo, a tak som si ruky a tvár osviežila v ľadovej vode. Potom som si sadla na obrovský peň. Jemne privretými očami som si prezrela okolitú prírodu. Hladina potoka sa vďaka jemným lúčom slnka ligotala ako zlato. Lúče prechádzajúce cez stromy ma jemne pálili vo vlasoch. Na jednom zo stromov som si všimla rozostavané hniezdo, ktoré tu predtým nebolo.

Ešte hodnú chvíľu som tam pobudla. Užívala som si pokoj a samotu. Snažila som sa zapamätať si každý jeden moment, každý jeden pocit, ktorý to vo mne vyvolávalo. Pretože toto je môj domov. Môj. Skutočný. Domov.

Čestné uznanie Lara Žeglenová

Cesta, ktorá ma naučila viac

Dnešný pondelok bol ako každý iný. Čiže klasicky škola a poobede učenie. Nič, čo by ma vytrhlo z rutiny. Mali sme voľný dejepis, a tak som sa nudila. No potom mi napadlo, že by som po škole mohla zájsť na menšiu prechádzku do lesa, pretože ho mám po ceste. Mohlo by mi to pomôcť trochu vyvetrať hlavu.

Poobede som teda zo školy zamierila do lesa. Pofukoval vietor, preto som sa rozhodla dať si ešte šál. Po ceste som sa snažila nemyslieť na to, že ma ďalší deň čaká na hodine fyziky písomka z pohybu, no naopak myslieť na to, že o pár dní začínajú jarné prázdniny, budem chodiť na výlety a trochu si odpočiniem.

Chvíľu trvalo, kým som prišla do lesa. Zrazu som sa ocitla v inom svete. Stromy sa v tichu prebúdzali k životu a kvetiny sa otvárali jeden po druhom, akoby ma vítali. Vykročila som svojou obľúbenou cestou k jazierku, ktoré sa rozprestieralo neďaleko a cítila som vietor, ktorý mi vanul vo vlasoch. „Les na jar je magické miesto,“ pomyslela som si. Kráčala som ďalej a objavovala viac tajomstiev, ktoré jarný les ponúkal. Hmyz poletoval vo vzduchu a oznamoval príchod jari. Počula som štebot vtákov, šuchot lístia pod nohami, šumenie vetra v korunách stromov a malý tečúci potôčik, ktorý hlásil, že sa blížim k môjmu cieľu.

O chvíľu sa spoza kríkov vynorilo jazierko. Bolo to moje obľúbené miesto, kde som často chodievala. Po chvíli som zistila, že tu nie som sama. Na brehu jazierka sedela dievčina. „Pravdepodobne sem prišla vyvenčiť svojho psa,“ napadlo mi. Dávala mu dole vôdzku, nech si chvíľu zabehá. Potom sa na mňa pozrela a pozdravila sa. Prekvapilo ma to, keďže sa nepoznáme. „A-ahoj,“ odzdravila som jej. „Ako sa voláš a čo ťa sem privádza?“ opýtala sa ma. „Som Mia. Iba som sa sem prišla trochu odreagovať, robím to celkom často,“ odpovedala som jej. „Som Lea a aj ja sem občas zájdem, no teba som tu ešte nevidela,“ dodala. „Ani ja teba. Tiež sem chodíš po škole?“ opýtala som sa jej. Pred odpoveďou sa smutne pousmiala: „Teraz nechodím do školy.“ Šokovane som na ňu hľadela. Nechcelo sa mi tomu veriť. „Ako to? Závidím ti!“ vyhrkla som neuvážene. Ona odpovedala: „Ak ti to poviem, som si istá, že mi závidieť nebudeš.“ Pozrela som sa na ňu a všimla som si, že jej tvár zväžnela. „Len nedávno som sa vyliečila z leukémie. Moja imunita ešte nie je dostatočne silná na to, aby som sa vrátila do školy.“ Neveriacky som na ňu hľadela. Nevedela som, ako mám reagovať, snažila som sa nájsť vhodné slová, ale dostala som

zo seba iba: „To snáď nie! Fakt? A ako ti to zistili?“ Leu moje prekvapenie nevyviedlo z miery, lebo si už pravdepodobne zvykla na podobné otázky. Hádžuc kamienky do jazera pomaly odpovedala: „Bola som často unavená, krvácala som z nosa, robili sa mi veľké modriny po tele, preto sme šli s mamou k lekárnke. Tá ma poslala na odbornejšie vyšetrenie, kde sa to potvrdilo. Teraz som už z najhoršieho von, ale nevieš si ani predstaviť, aký to bol pre mňa šok. Nevedela som pochopiť, prečo mám rakovinu práve ja. Trápili sa aj moji rodičia. Na rozdiel odo mňa hneď vedeli, že je to vážne.“ Nasledovalo ticho, ktoré som po dlhšej chvíli prerušila opatrnou poznámkou: „Si už vyliečená? To je perfektné.“ Na čo Lea odpovedala: „Po dlhých mesiacoch v nemocnici a opakovaných chemoterapiách sa dá povedať, že áno. Mám síce ešte nejaké obmedzenia a ani môj obľúbený basketbal si dlhšie nezahrám, no nevádi, žijem a to je najdôležitejšie.“

Chvíľu sme tam iba tak sedeli a sledovali jazero. Potom k nej pribehol jej pes Benny a ona mu nasadila vôdzku. Kráčali sme spolu lesnou cestičkou, keď Lea poznamenala: „Moje kamarátky škola nebaví, no ani si nevieš predstaviť, čo by som ja dala za to, keby som sa do nej mohla vrátiť hneď teraz. Zatiaľ sa učím dištančne. Do školy prídem až nasledujúci školský rok. Už sa neviem dočkať. Aj keď viem, že leukémia sa môže opäť objaviť, snažím sa na to nemyslieť a žiť plnohodnotný život.“

Rozprávali sme sa ďalej, až sme prišli k východu z lesa. Stále sa mi nechcelo veriť, čím všetkým si musela prejsť. „Rada som ťa stretla, veľmi dobre sa mi s tebou rozprávalo. Už dlho som sa tak neporozprávala s nikým o živote. Veď hádam sa tu ešte stretneme,“ povedala. „Aj ja som ťa veľmi rada videla,“ odpovedala som. Potom sme sa rozlúčili a ďalej sme išli každá zvlášť.

To bola teda cesta domov. Úplne mi zmenila pohľad na svet a na život. Dovtedy som si nikdy neuvedomila, aké je zdravie vzácné. Každý deň som brala ako samozrejmosť – školu, učenie, aj tie obyčajné situácie, na ktoré som sa občas sťažovala. Lea mi ukázala, že nie všetkým je dopriate tešiť sa z bežných vecí. Pre ňu bol každý deň nepredvídateľný a napriek tomu sa snažila nájsť radosť v maličkostiach, v prechádzkach, v čase so svojím psom, v obyčajnom rozhovore. Uvedomila som si, že aj keď sa mi niekedy zdá, že môj deň bol úplne obyčajný, vlastne mám obrovské šťastie. Môžem chodiť do školy, smiať sa s kamarátmi, plánovať si prázdniny... a to sú veci, ktoré si Lea nemôže vždy dovoliť.

Najkrajšia cesta domov nebola tá, ktorú som dnes prešla lesom, ale tá, ktorá ma priviedla k novému pochopeniu. Pochopeniu, že si treba vážiť prítomný okamih a byť vďačná za to, čo mám. A že niekedy môže jeden nečakaný rozhovor zmeniť pohľad na celý svet.

Čestné uznanie Kristián Kolumber

Najkrajšia cesta domov

Dnes som sa vracal domov zo školy inou cestou. Starou ulicou, kde sme sa kedysi hrávali s kamarátmi. Nebola najkratšia, ale bola najlepšia.

Vzduch voňal jarou. Stromy boli plné kvetov a slnko sa predieralo cez konáre. Pri každom kroku sa mi ako na filmovom páse objavovali rôzne zážitky z útleho detstva. Tamto je starý javor, kde sme si stavali bunker! A o kúsok ďalej lavička, kde som raz počul dvoch starších chalanov hovoriť o tom, ako sa im páči tá istá baba. Vtedy som len pokrčil plecami a radšej som bežal ďalej, lebo som tomu vôbec nerozumel. Keď som zabočil na námestie, ucítil som vôňu čerstvého chleba. Starú pekáreň poznám odmalička. Nemohol som si odpustiť malý koláčik, aj keď som mal pri sebe iba pár eur. Presne takto mi chutili koláče, keď mi ich kupovala mama.

Prešiel som cez most ponad rieku. Voda v nej potichu žbĽnkotala. Oprel som sa o zábradlie a sledoval malé deti, ako hádzajú kamienky do vody. Kedysi som to robil presne takisto.

Už som bol takmer doma. Brána vyzerala trochu inak. Bola nová, natretá na zeleno. Plot bol pevnejší, ale voňalo to tu rovnako ako kedysi. Domovom. Pri bráne stála mama. Usmiala sa na mňa, aj keď som meškal. Prichádzal som totiž z inej ulice ako zvyčajne. V jej očiach som videl, že pochopila. Po starej ceste sme niekedy domov chodili spolu. Vedela, že to nie je skratka, ale tá najkrajšia cesta domov.

Čestné uznanie Eliška Findrichová

Najkrajšia cesta domov

„Dovidenia!“ pozdravil sa Janko, keď vychádzal z triedy. Práve sa mu skončilo vyučovanie. Išiel po chodníku. Po tom úplne najnudnejšom chodníku. Celá ich škola bola nezaujímavá. Všetko bolo čierne-biele-sivé. Ale on vždy našiel spôsob, ako tieto nudné veci odnudniť. Ako ich ozvláštniť. Mal svoj zápisník, ktorý bol čarovný. Čokoľvek, čo doň nakreslil, sa stalo realitou.

Keď tak raz šiel, zrazu sa pred ním zjavilo UFO. Vyskočili z neho mimozemšťania a oznámili mu: „Boi e zatuty! Odoajte oju baň!“ Janko sa rozbehol: „To sa mi ešte nikdy nestalo! Ani neviem, čo som spravil!“ No po chvíli mu to došlo: „Á, už to mám! Oni chcú môj zápisník!“ Janko sa rozbehol ešte rýchlejšie, no márne. Mimozemšťania iba vystrelili svoju sieť a už ho mali. Začal rozmýšľať, ako im utiecť, no zmohla ho únava a on tvrdo zaspal...

„KDE SOM?“ zobudil sa celý prepotený. Obzeral sa okolo seba a uvedomil si, že už nie je na tej nudnej ulici, ale na mimozemskej lodi. Videl, že okolo neho sú samí mimozemšťania. Započúval sa do ich rozhovorov, no nerozumel ani slovu. Rozmýšľal, ako sa odtiaľ dostať, no po chvíli mu niečo napadlo: „ZÁPISNÍK!“ Začal hmatať vo vreckách, ale zápisník tam nebol. Vystrašene sa obzeral okolo seba, ale zápisník nikde. V hlave sa mu hneď začali formovať tie najhoršie scenáre: „Možno mi vypadol.... Alebo mi ho zobrali!“ Rozmýšľal a tu si všimol, že nad jeho hlavou je otvorená klietka. „Ale ved' pred chvíľou bola ešte zatvorená...!“ V tej chvíli mu však mohlo byť jedno, ako sa to stalo. Dôležité je, že mohol utiecť. Obzrel sa a liezol. „Som voľný,“ pomyslel si, no opak bol pravdou. Mimozemšťania si všimli, že ušiel. Začali ho naháňať. Janko utekal ako o život. Zrazu uvidel východ. Zrýchlil ešte viac. Keď už bol tesne pri východe, spomenul si na jednu vec: „Ved' ja ešte stále nemám svoj zápisník!“ Otočil sa. Keď zbadal, koľko mimozemšťanov sa naňho ženie, radšej urobil otočku naspäť a utekal k východu.

V tom momente sa mu niečo zjavilo vo vrecku. Niečo veľké.... Rýchlo strčil ruku do vrečka a tam... ZÁPISNÍK! Rýchlo ho vytiahol a nakreslil doň veľkú šmyklavku a vyskočil z lode. Šmýkal sa, šmýkal sa, až sa objavil na tej nudnej ulici, vedľa ktorej stála nezaujímavá škola...

„To BOL ale zážitok,“ povedal si a pritom pozrel na hodiny.

„Och nie! Už je šesť hodín! Musím ísť domov na večeru!“ A začal uháňať...

Čestné uznanie Filip Hajduček

Návrat

Dážď jemne mrholil a studené kvapky dopadli na chodník. Ulice sídliska boli tiché, len sem-tam sa ozval zvuk auta alebo kroky oneskoreného chodca.

Kráčal som pomaly medzi vysokými panelákmi, ktorých okná svietili teplým svetlom. Po dlhom čase som sa vracal domov – tam, kde som vyrastal, kde som poznal každý roh a kde ma čakala mama. Prešiel som okolo ihriska, kde sme sa často hrávali do neskorého večera. Dnes tam nebolo nikoho, len mokré hojdačky sa jemne kývali vo vetre. Vo výklade malého obchodu stál na rohu starý predavač. Bol tam vždy, odkedy si ho pamätám. Hľadel von na ulicu, akoby sledoval čas, ktorý sa na tomto sídlisku nikdy celkom nezastavil, ale ani príliš neponáhľal. Nehybne tam stáli aj vysoké paneláky, ktoré mi pripomínali tichých strážcov spomienok. Každé okno ukrývalo príbeh, životy ľudí, ktorí tu bývajú. Poznal som tie chodby, tie výťahy, zvuky susedov, ktorí sa vracali z práce domov.

Keď som prišiel k nášmu vchodu, bilo mi srdce ako nikdy predtým. Schody boli tie isté, dlažba tiež. Stačilo už len pár krokov k tomu, aby som prišiel k nášmu bytu.

Dvere sa otvorili a stála v nich mama. Vyzerala krásne ako vždy predtým, a v očiach mala ten istý láskavý pohľad. Vošiel som dnu a v tej chvíli som vedel, že toto nebola len cesta domov. Bola to cesta späť k sebe, k tomu, čo som nikdy nestratil.

Názov: Literárne Košice, 30. ročník literárnej súťaže
Podnázov: Zborník ocenených prác
Zostavila: Mgr. Mária Klapáková, PhD.
Zodpovedná redaktorka: PhDr. Kamila Prextová, MBA
Vydala: Knižnica pre mládež mesta Košice
Rok vydania: 2025
počet strán: 77
ISBN: 978-80-89161-82-9

Neprešlo jazykovou úpravou.